

KAUPUNKI TURVALLISUUDEN KOHTEENA

Tulevaisuusskenaarioita Euroopan
turvallisuuksympäristöstä vuonna 2040

Maria Katriina Malho

Helsingin yliopisto

Valtiotieteellinen tiedekunta

Yleinen valtio-oppi: maailmanpolitiikan tutkimus

Pro gradu -tutkielma

Lokakuu 2018

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Tiedekunta/Osasto Valtiotieteellinen tiedekunta	Laitos Politiikan ja talouden tutkimuksen laitos	
Tekijä Maria Malho		
Työn nimi Kaupunki turvallisuuden kohteena: Tulevaisuusskenaarioita Euroopan turvallisuusympäristöstä vuonna 2040		
Oppiaine Yleinen valtio-oppi: maailmanpolitiikan tutkimus		
Työn laji Pro gradu -tutkielma	Aika Lokakuu 2018	Sivumäärä 81
Tiivistelmä		
<p>Maailmanpoliittisen vallan perusteet muuttuvat, kun materiaalisten resurssien ja territorion hallinnan rinnalle tulee uusia vallan muotoja. Vallan siirtymät kansallisvaltioilta muille toimijoille ja turvallisuusympäristön muutos ovat vaikuttaneet siihen, että kaupungit käyttävät aiempaa uskottavammin valtaa maailmanpolitiikassa. Turvallisuuden hahmottaminen pelkästään kansallisvaltion näkökulmasta jättää keskeisiä asioita huomiotta, kun eri toimijoihin kohdistuu erilaisia turvallisuusuhkia. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan muutoksia maailmanpoliittisen vallan jakautumisessa havainnoimalla turvallisuuden muuttumista suhteessa kaupunkien kasvavaan merkitykseen. Kaupunkeja tutkitaan turvallisuuden viitekohteina eli siitä näkökulmasta, kuinka arvokkaina turvattavina toimijoina ja yksikköinä niitä pidetään. Tutkimuksen tavoitteena on arvioida, minkälaisia trendejä turvallisuuden viitekohteiden kehitykseen liittyy, ja parantaa ymmärrystä turvallisuuden ja kaupunkien kehityksen yhteyksistä.</p> <p>Tutkimus lähestyy kaupunkeja turvallisuuden kontekstissa Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteorian (<i>securitization theory</i>) kautta. Turvallistamisen konseptin avulla pystytään hahmottamaan sitä, miten kaupunki turvallisuuden viitekohteena voi kehittyä tulevaisuudessa. Kehitystä havainnoidaan turvallistamisteoriassa määritellyillä viidellä turvallisuuden sektorilla, jotka ovat sotilaallinen, ympäristö-, taloudellinen, yhteiskunnallinen ja poliittinen sektori. Tutkimusmenetelmänä käytetään tulevaisuudentutkimuksen morfologista skenaariotyöskentelyä, jossa rakennetaan tulevaisuusskenaarioita tulevaisuustaulukon avulla. Skenaariot kuvaavat mahdollisia tulevaisuuksia siitä, miten turvallisuusympäristö voi erityisesti kaupunkien kontekstissa kehittyä. Tutkimusaineisto koostuu asiantuntijahaastatteluista ja EU-asiakirjoista, jotka analysoidaan turvallisuuden sektoreiden viitekehystä hyödyntäen. Skenaariomenetelmä antaa työkaluja aineistosta nousevien turvallisuuden taustaoletusten kuvaamiseen ja sitä kautta auttaa hahmottamaan, miten kaupungit voivat näyttäytyä turvallisuuden viitekohteina.</p> <p>Tutkimuksen tuloksena syntyneet tulevaisuusskenaariot Euroopan turvallisuusympäristöstä vuonna 2040 vahvistavat, että kaupungit näyttäytyvät jo tällä hetkellä turvallisuuden viitekohteina monin eri tavoin. Kaupunkien merkitys korostuu erityisesti poliittisella, taloudellisella ja ympäristösektorilla, mutta niiden asema yhteiskunnallisella ja sotilaallisella sektorilla ei ole yhtä selvä. Ei voida sanoa, että kaupungit olisivat syrjäyttämässä kansallisvaltiot vallankäyttäjinä, mutta vaikuttaa siltä, että niiden merkitys sekä sisäisessä että ulkoisessa turvallisuudessa kasvaa tulevaisuudessa. Tähän vaikuttavat erityisesti kaupungistumisen, teknologian ja fyysisen maailman suhteen, yhteiskuntien keskinäisen luottamuksen ja talouskasvun mittareiden kehitys. Tutkimuksen keskeinen johtopäätös on, että pitkällä aikavälillä maailmanpoliittista valtaa käyttävät ne toimijat, jotka koetaan legitimeiksi ja sen kautta tärkeiksi turvallisuuden viitekohteiksi. Tutkimuksen tulokset parantavat ymmärrystä turvallisuuden ja kaupunkien kehityksen yhteydestä kuvaamalla skenaarioiden kautta mahdollisia tulevaisuuden turvallisuusympäristöjä. Tutkimus myös esittelee tavan soveltaa turvallistamisteoriaa kaupunkien tutkimukseen ja nostaa sitä kautta esiin mahdollisuuksia turvallistamisteorian kehitykseen.</p>		
Avainsanat turvallisuustutkimus, kaupungit, tulevaisuudentutkimus, skenaariot, ennakointi, turvallistamisteoria, turvallisuuden viitekohde		

KIITOKSET

Tämän tutkielman tekeminen ei olisi ollut mahdollista ilman lukuisten ihmisten kannustusta ja tukea. Ensimmäiseksi haluan kiittää työtäni ohjannutta professori Teivo Teivaista suunnan näyttämisestä ja tarkkanäköisistä kommentteista prosessin eri vaiheissa. Erityiskiitos avusta sopivien haastateltavien löytämisessä ja kannustavasta ohjauksesta työn loppuun saattamiseksi.

Olen saanut korvaamatonta apua ja tukea myös työpaikallani Demos Helsingillä. Suuri kiitos kuuluu kollegalleni Alekski Neuvoselle, joka on auttanut minua eteenpäin arvokkailla neuvoilla erityisesti tulevaisuudentutkimuksen menetelmiin sekä kaupunkien ja turvallisuuden teemojen yhdistämiseen liittyen. Kiitos myös tärkeästä tuesta ja kiinnostavista keskusteluista prosessin eri vaiheissa kollegoilleni Veikko Erannille, Risto Lättille, Tyyra Linkolle, Johannes Kuposelle, Riku Mattilalle ja Oona Frilanderille. Haluan ennen kaikkea kiittää Olli Bremeriä ja Juha Leppästä siitä, että uskoitte minuun silloin, kun työ oli vasta ideointivaiheessa. Kiitos myös koko muu Demoksen väki siitä, että olen päässyt osaksi erityistä yhteisöä.

Kiitän professori Heikki Patomäkeä keskusteluista ja neuvoista tulevaisuudentutkimuksen ja turvallisuustutkimuksen tieteenfilosofioihin liittyen. Kiitos professori Juha Vuorelle näkemyksistä turvallistamisteorian kehitykseen. Kiitos Turvallisuuskomitean pääsihteerille, tohtori Vesa Valtoselle avusta tutkimusaiheen hahmottamisessa ja mielenkiintoisten haastateltavien hankkimisessa. Haluan kiittää myös sotilasprofessori, eversti Mika Hyytiäistä avusta haastateltavien löytämisessä. Tärkeimpänä suuri kiitos kaikille haastatelluille: ilman teitä tätä tutkimusta ei olisi ollut mahdollista tehdä.

Tärkeää on ollut myös mentoriltani Leealta saatu tuki ja kannustavat keskustelut tämän projektin aikana, lämmin kiitos niistä. Rakkaimmat kiitokset jaksamisesta, kannustuksesta, huolenpidosta ja tuesta kuuluvat puolisololleni Jani-Markukselle. Arvokkaita ovat olleet sekä keskustelut tieteestä, tutkimuksesta ja totuudesta että arjen pyörittäminen.

Tämä tutkimusprojekti on ollut todella opettavainen kokemus, ja nyt sen tultua päätökseen on hyvä siirtyä kohti seuraavaa.

SISÄLLYS

KUVALUETTELO	V
TAULUKKOLUETTELO	V
1 JOHDANTO	1
1.1 Tutkimuksen konteksti ja tausta	3
1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset	8
2 TURVALLISTAMISTEORIA	11
2.1 Turvallistaminen	12
2.2 Turvallisuuden sektorit	16
2.3 Teorian kritiikkejä.....	20
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	25
3.1 Analyyttinen viitekehys	25
3.2 Tutkimusasetelma ja tutkimusmenetelmä.....	28
3.3 Tutkimusaineiston kerääminen ja analyysi.....	33
4 ANALYYSI	39
4.1 Toimintaympäristöanalyysi	39
4.2 Tulevaisuustaulukko ja ristivaikutusanalyysi	60
5 KOLME SKENAARIOTA: EUROOPAN TURVALLISUUSYMPÄRISTÖ VUONNA 2040	62
5.1 Kohtaamisten kaupunginosat.....	62
5.2 Universaalit valtiot.....	66
5.3 Globaalit alakeskukset	70
5.4 Yhteenveto skenaarioista	74
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	75
6.1 Keskeiset tulokset ja niiden merkitys	75
6.2 Tutkimuksen rajoitteet ja puutteet	78
6.3 Mahdollisuudet jatkotutkimukselle	79
LÄHTEET	82
LIITTEET	97

KUVALUETTELO

Kuva 1. Tutkimusongelma suppilona.	9
Kuva 2. Tutkimusasetelma ja morfologisen skenaariotyöskentelyn vaiheet.	30
Kuva 3. Aikajana Kohtaamisten kaupunginosat -skenaarion tapahtumista.	65
Kuva 4. Aikajana Universaalit valtiot -skenaarion tapahtumista.	69
Kuva 5. Aikajana Globaalit alakeskukset -skenaarion tapahtumista.	73

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Turvallisuuden viitekohteet eri sektoreilla.	20
Taulukko 2. Analyyttinen viitekehys.	27
Taulukko 3. Tutkimushaastattelut.	35
Taulukko 4. Tutkimusaineiston luokittelu.	38
Taulukko 5. Tulevaisuustaulukko ja ristivaikutusanalyysin tulokset.	61
Taulukko 6. Kaupunkien turvallisuussuhkia skenaarioissa.	74
Taulukko 7. Kaupunki turvallisuuden viitekohteena eri sektoreilla.	75

1 JOHDANTO

Ihmisen historian aikana on ollut lukuisia tapoja järjestää ja hallita ihmisten keskinäistä kanssakäymistä nomadeista metsästäjä–keräilijäyhteisöistä territoriaalisesti määritettyihin valtioihin. Kansallisvaltioiden aika on maailmanhistorian näkökulmasta ollut vasta lyhyt jakso, joka ei luultavasti kestä ikuisesti. Kansainvälisten suhteiden (*International Relations*) tutkimusala syntyi 1900-luvun alussa ratkaisemaan oman aikansa ongelmia, ja perustuu siksi oletukseen kansallisvaltiosta tutkimuksen perusyksikkönä. Tämän tutkimuksen tausta-ajatus on, että maailmanpolitiikan (*World Politics*) tutkimuksessa täytyy katsoa kansallisvaltiojärjestelmän yli ja ohi ja miettiä, mitä on aika valtiosuvereniteetin jälkeen. Sen takia tarkastelen maailmanpoliittisen vallan jakautumista kiinnittämällä huomiota kansainvälisissä suhteissa tyypillisesti ohitettuihin toimijoihin ja näkökulmiin.¹

Uusien toimijoiden merkitystä käsitellään tässä tutkimuksessa erityisesti turvallisuuden kontekstissa. Kaksi tutkimusongelmaa määrittävää kehityskulkua ovat vallan siirtymät kansallisvaltioilta muille toimijoille ja turvallisuuden käsitteen muutos. Tutkimukseni on maailmanpolitiikan tutkimusalalle relevantti siksi, että molemmat näistä kehityskuluista ovat luonteeltaan poliittisia ja globaaleja. Ensinnäkin politiikkaan liittyy aina vallankäyttöä, minkä takia valta on maailmanpolitiikan tutkimuksen keskiössä teoreettisesta suuntauksesta riippumatta. Myös turvallisuuden muutos on poliittinen ilmiö, koska nykyisen poliittisen järjestelmän voidaan katsoa syntyneen tarpeesta taata tietyllä alueella asuvien ihmisten turvallisuus kansallisvaltion kehityksen kautta. Turvallisuuden muutokset voivat siten antaa viitteitä myös kansallisvaltiojärjestelmän muutoksista.

Toiseksi käsittelen näitä kehityskulkuja globaaleina ilmiöinä.² Tässä tutkimuksessa vallankäyttöä ei ymmärretä pelkästään kansallisvaltioiden välisen voimapolitiikan (*power politics*) merkityksessä, ja turvallisuus määritellään perinteistä sotilaallista turvallisuutta laajemmin. Otan tutkimuksessa siis huomioon valtioiden lisäksi myös muiden toimijoiden kuten yksilöiden, yritysten tai kansalaisjärjestöjen näkökulmia. Lähestymistavasta tekee globaalin myös se, että vallan siirtymien ja kansallisvaltion ytimessä olevan

---

¹ Vrt. Carr 2001 [1939]: 209–213.

² Tässä globaalius vertautuu kansainvälisten suhteiden perinteiseen yksilö-, valtio- tai järjestelmätason analyysiin (*images of analysis* tai *levels of analysis*). Valtioiden välisten suhteiden tutkimusta on tyypillisesti tehty järjestelmätasolla, ja globaali tarkastelu ylittää kolmen analyysin tason konseptin. Ks. Waltz 2001 [1959]. Ajatusta alueellisesta (*regional*) tasosta neljäntenä analyysin tasona on myös kehitetty ks. Buzan, Wæver & de Wilde 1998: 5–7. Analyysin tasojen konseptia on kritisoitu ja kyseenalaistettu useista erisyistä. Tässä ei tarkemmin käsitellä esitettyjä kritiikkejä. Huom. Globaali ei tässä tutkimuksessa kuitenkaan tarkoita maantieteellisesti koko maapalloa käsittävää.

turvallisuuden muutoksen tutkiminen määritelmällisesti haastaa kansainvälistä valtiosjärjestelmää. Voisi ajatella, että tässä näyttäytyvä siirtymä valtioiden välisten suhteiden tutkimisesta globaalille tasolle kuvastaa laajemmin siirtymää kansainvälisistä suhteista maailmanpolitiikan tutkimukseen.

Tutkin muutoksia vallan jakautumisessa ja turvallisuudessa erityisesti kaupunkien kontekstissa. Kaupungit ovat maailmanpolitiikan näkökulmasta kiinnostava tutkimuskohde, koska niiden päätökset ja toimet vaikuttavat miljardien ihmisten elämään; kaupungeissa tehdään todellista maailmanpolitiikkaa. Kaupungistuminen ja kaupunkien poliittisen vallan kasvu ovat globaaleja ilmiöitä, joita on maailmanpolitiikan tutkimusalalla lähestytty pääasiassa globaalin poliittisen talouden ja sisäisen turvallisuuden näkökulmista. Kaupungit ovat kuitenkin valtiollisen turvallisuuden solmukohtia ja ensisijaisia kohteita sekä perinteisessä että asymmetrisessä sodankäynnissä. Turvallisuuden muutoksen tutkiminen suhteessa kaupunkeihin voi avata uusia näkökulmia maailmanpolitiikan tutkimukseen.³

Tutkimukseni teoreettisena viitekehyksenä on Kööpenhaminan koulukunnan (*Copenhagen school*)⁴ turvallistamisteoria (*securitization theory*). Tutkimus sijoittuu siten turvallisuustutkimuksen (*Security Studies*)⁵ suuntauksen alle, mutta sillä on yhteyksiä myös rauhantutkimuksen (*Peace Studies*)⁶ ja kriittisen turvallisuustutkimuksen (*Critical Security Studies*)⁷ perinteisiin. Turvallisuustutkimuksen ja rauhantutkimuksen välillä on historiallisesti ollut vastakkainasettelua, jota tämä tutkimus omalta osaltaan murtaa nostamalla esiin uusia toimijoita ja näkökulmia turvallisuustutkimuksessa.

Käytän tutkimusmenetelmänä tulevaisuudentutkimuksen morfologista skenaariotyöskentelyä. Menetelmässä rakennetaan tutkimusaineiston perusteella tulevaisuusskenaarioita,

---

³ Vrt. Aydinli & Rosenau 2005: 232–233.

⁴ Tietävästi ensimmäistä kertaa Kööpenhaminan koulukunta -nimitystä Kööpenhaminan rauhantutkimusinstituutin (*Copenhagen Peace Research Institute*) tutkijoiden Barry Buzanin, Ole Wæverin, Jaap de Wilden ja kumppaneiden turvallisuustutkimuksesta käytti McSweeney 1996.

⁵ Turvallisuustutkimuksella on perinteisesti tarkoitettu materialistista ja valtiokeskeistä sotilaallisen turvallisuuden tutkimusta. Tässä tutkimuksessa turvallisuustutkimuksen käsitettä käytetään uudemmassa ja laajemmassa merkityksessä. Myös yhteys strategian tutkimukseen (*Strategic Studies*) tiedostetaan, mutta termien merkitystä ei tässä avata laajemmin. Collins 2010: 463–483; Buzan & Hansen 2009: 35–37; Buzan 1991; Betts 1997.

⁶ Rauhantutkimus institutionalisoitui toisen maailmansodan jälkeen, jolloin sen tavoitteena oli estää sodan toistuminen. Myöhemmin rauhantutkimuksen teemoiksi ovat nousseet esim. globaalin pohjoisen ja etelän välinen epätasa-arvo, ympäristöongelmat ja konfliktinratkaisu. Galtung 1969; Walt 1991: 212; Buzan 1984; Wæver 2008a; Buzan & Hansen 2009: 35–37; Collins 2010: 69–83.

⁷ Kriittisen turvallisuustutkimuksen tavoitteena on ollut inhimillisen turvallisuuden korostaminen, mutta yhtenäistä teoriaa ei ole vakiinnutettu. Turvallistamisteorialla on joitain yhteneviä tutkimusintressejä, mutta lähestymistapa ei ole samalla tavalla emansipatorinen. Ks. esim. Krause & Williams 1996, 1997; Booth 2005, 2007; Wyn Jones 1999; Collins 2010: 69–105, 121–135; Klein 2010; Campbell 1998.

jotka esittävät eri mahdollisuuksia siitä, miten kaupungit voivat näyttäytyä turvallisuuden kontekstissa. Olen rajannut skenaariot kuvaamaan Euroopan mahdollisia tulevaisuuksia, koska kerätyn tutkimusaineiston perusteella ei ole mahdollista rakentaa maantieteellisesti laajempia skenaarioita.⁸ Tutkimusasetelmani on siis tältä osin tietoisesti eurosentrinen, mutta tutkimuksen toteuttamisessa pyritään välttämään Eurooppa-keskeisten käsitysten universalisoimista tai hegemonisoimista.

Kaikki tutkielman leipätekstissä esitetyt suorat lainaukset ovat suomenkielisiä. Jos alkuperäislähde on muun kuin suomenkielinen, olen kääntänyt lainaukset suomeksi, ja raportoin alaviitteessä lainauksen sanamuodon alkuperäiskielellä. Käännökset ovat vapaita suomennoksia, ja niissä voi olla epätarkkuuksia tai vivahde-eroja alkuperäislähteeseen verrattuna. Tässä luvussa käsitellään seuraavaksi tarkemmin kaupunkeja turvallisuuden kontekstissa, määritellään tutkimuksen kannalta keskeiset käsitteet ja kuvataan aiempaa tutkimusta. Sen jälkeen esitellään tutkimuksen tavoitteet sekä tutkimuskysymykset ja käydään läpi tutkielman rakenne.

1.1 Tutkimuksen konteksti ja tausta

Maailmanpoliittisen vallan perusteet muuttuvat, kun materiaalisten resurssien ja territorion hallinnan rinnalle tulee uusia vallan muotoja. Tämä vaikuttaa siihen, että kaupungit käyttävät aiempaa uskottavammin valtaa maailmanpolitiikassa. Kaupunkien merkitys on korostunut voimakkaan kaupungistumisen ja sodankäynnin muutosten myötä. Vuonna 2007 kaupunkialueilla eli ensimmäistä kertaa yli 50 prosenttia maailman väestöstä, ja on arvioitu, että vuoteen 2050 mennessä luku on noin 70 prosenttia.⁹ Kaupungistuminen kuitenkin etenee eri tavalla eri alueilla: monet Euroopan ja Pohjois-Amerikan alueet ovat jo lähes kokonaan kaupungistuneita, ja kaupungistuminen on tällä hetkellä nopeinta Afrikassa ja Aasiassa.¹⁰

Sodankäynnin muuttuessa rajat rauhan ja sotatilan sekä ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden välillä ovat hämärtyneet. On siirrytty yhä enemmän valtioiden välisistä sodista valtioiden sisäisiin sotiin ja laajamittaisista liikekannallepanoista erikoisjoukkojen käyttöön

---

⁸ Tutkimusaineistossa korostuvat havainnot Euroopan ja länsimaiden kehityksistä, jotka ovat joiltain osin erilaisia kuin esimerkiksi globaalin etelän kehityskulut.

⁹ Kaupungistuminen on jo satoja vuosia jatkunut ilmiö, mutta suurin osa kehityksestä on tapahtunut viimeisten 60 vuoden aikana. Kaupungistuminen tarkoittaa samalla sitä, että maaseutu tyhjenee. Ks. esim. Kiiski Kataja 2016: 44; YK 2014: 1, 7, 10.

¹⁰ Ks. lisätietoa Kiiski Kataja 2016: 33, 40–41, 44; YK 2014: 1, 7–8; Michaels, Rauch & Redding 2009. Ks. kaupungistumisen ja talouskasvun välisestä yhteydestä Leipziger & Yusuf 2014.

rajatuissa operaatioissa. Sodankäynnin deterritorialisaatio ja siirtyminen tietoverkkoihin mahdollistaa laajojen vahinkojen aiheuttamisen pienillä resursseilla ja tekee uhkista moniulotteisempia. Näiden kehitysten seurauksena eri toimijoihin kohdistuu erilaisia turvallisuusuhkia, jolloin turvallisuus ei ole samanlaista kaikissa pisteissä.¹¹ Turvallisuuden hahmottaminen pelkästään kansallisvaltion näkökulmasta jättää keskeisiä asioita huomiotta, kun turvallisuuden tuottamisen tavat eriytyvät.

Turvallisuuden, fyysisen maailman merkityksen ja talouden perusteiden muutokset vaikuttavat myös siihen, mitä kaupungilla tarkoitetaan. Yleisesti hyväksyttyä tapaa määrittellä kaupungin käsitettä ei ole olemassa.¹² Tässä tutkimuksessa kaupunki käsitetään jatkumona maaseutumaisesta elämäntavasta kohti kaupunkilaista elämäntapaa, jota ei määritä fyysinen sijainti tai asukastiheys, vaan elämäntavan urbanismin aste. Vaikka asiantuntijatyötä tekevä korkeakoulutettu kosmopoliitti eläisi maaseutumaisessa ympäristössä, hänen teknologian kautta globaalisti verkotonut elämäntapansa eroaa perinteisestä maaseudun elämäntavasta, joka perustuu fyysiseen työhön. Kaupunkia ei siis käsitetä sijaintina tai fyysisenä tilana, vaan kaupunkilaisen elämäntavan ja elinympäristön tarjoajana.¹³

Kaupungin määritelmä liittyy myös kansallisvaltion käsitteeseen. Tässä tutkimuksessa kansallisvaltio ymmärretään Barry Buzanin määritelmän mukaan, jossa valtio muodostuu kolmesta tekijästä: fyysisestä perustasta, institutionaalisesta kyvykkyydestä ja ”valtion ideasta”.¹⁴ Määritelmä vastaa pitkälti sisällöllisesti kansainväliseen lakiin vuoden 1933 Montevideon sopimuksessa hyväksyttyä valtion määritelmää, jonka mukaan valtion elementit ovat pysyvä väestö, määritetty maa-alue, hallitus ja kyky ylläpitää suhteita toisiin valtioihin.¹⁵ Buzanin määritelmän fyysinen perusta liittyy valtion territoriaalisen alueen määrittämiseen, institutionaalinen kyvykkyys toimivan hallituksen nimittämiseen ja ”valtion idea” ajatukseen kansasta ja kyvystä ylläpitää suhteita toisiin kansoihin.¹⁶

---

¹¹ Vrt. Bull 2002 [1983]: 150–153; Linklater 1998: 219.

¹² Perinteisesti kaupunki on määritelty alueeksi, jossa asuu riittävä määrä ihmisiä tarpeeksi tiheästi. Määritelmästä on kuitenkin paljon eri tulkintoja ja näkemyksiä. YK 2014: 4.

¹³ Vrt. Ache 4.7.2018: ”[It] is not anymore appropriate to talk about this as a city [versus] the countryside. ... [It] is not a polarity anymore. It’s just a ... gradual difference from a core urban system. ... We can consider them as being part of the same continuum. ... What traditionally was the countryside becomes urban, because people sit there with the laptops in their home offices. ... You are not standing in the forest and chopping wood, you are not working in the fields harvesting potatoes... It is part of what is urban lifestyle in the globally connected world. You put it to a place, which is more rural, which is ... less densely populated, but it’s becoming part of the urban system.”

¹⁴ Buzan 1991.

¹⁵ Kansainliitto 1933.

¹⁶ Määritelmät perustuvat weberiläiseen valtiokäsitykseen, jonka mukaan monopoli fyysisen voiman käyttöön on valtion määrittävä elementti. Tähän pohjautuu myös Wæverin 2003: 21–22 argumentti siitä, että

Tämän tutkimuksen turvallisuuden¹⁷ käsite puolestaan perustuu Arnold Wolfersin määritelmään, jossa ”turvallisuus objektiivisessa merkityksessä mittaa hyväksytyihin arvoihin kohdistuvien uhkien puuttumista, subjektiivisessa merkityksessä pelon puuttumista sitä kohtaan, että näitä arvoja vastaan hyökätään.”¹⁸ Turvallisuus voidaan siis käsittää sekä objektiivisesti (on olemassa uhka todellisessa maailmassa) että subjektiivisesti (tulkitaan, että on uhka).¹⁹ Näiden oletusten lisäksi sovellan turvallisuuden määrittelyssä turvallistamisteorian ajatusta siitä, että turvallisuus liittyy selviytymiseen: ”Turvallisuudessa on kyse selviytymisestä. Siinä asia esitetään niin, että se muodostaa eksistentiaalisen uhan määrittelylle turvallisuuden viitekohteelle.”²⁰

Nämä teemat ovat näkyneet akateemisessa tutkimuksessa esimerkiksi keskusteluissa kaupunkien vallan lisääntymisestä, kaupungeista poliittisina toimijoina ja ”uudesta keskijasta”.²¹ Kaupunkien roolin korostumista on tutkittu ainakin 1980-luvulta lähtien globaalin poliittisen talouden näkökulmasta, jossa keskeisiä käsitteitä ovat olleet John Friedmannin maailmankaupunki (*world city*)²² sekä Anthony Kingin ja Saskia Sassenin globaalikaupunki (*global city*)²³. Globaalikaupungin vaikutusvalta rakentuu maailmankaupunkia korostuneemmin sen taloudellisen tuotannon kautta,²⁴ ja erityisesti globaalikaupungin käsitettä on tutkimuksessa käytetty paljon 2000-luvulta lähtien.²⁵

---

kansainvälisen poliittisen yksikön määritelmä liittyy sen kykyyn puolustaa itseään. Ks. Weber 1965 [1919]: 78, 1971 [1921]: 80–81.

¹⁷ Tarkoitin turvallisuudella englanninkielistä termiä *security* (vrt. *safety*). Turvallisuus-termi englannissa ja romaanisissa kielissä tulee latinan sanasta *securus*, jossa yhdistyvät *se* (ilman) ja *cura* (huoli). Etymologisesti sana siis rakentuu negaation kautta, ja alun perin turvallisuus tarkoitti huoletonta mielentilaa. Nykyään turvallisuuden vastakohtana pidetään turvattomuutta (*insecurity*), mutta sanan alkuperäisessä merkityksessä kaksoisnegaatio *insecurity* on merkityksetön. Ks. Wæver 2008a: 100–103; Williams 2003.

¹⁸ Wolfers 1962: 150: “Security, in an objective sense, measures the absence of threats to acquired values, in a subjective sense, the absence of fear that such values will be attacked.”

¹⁹ Buzan & Hansen 2009: 33–34.

²⁰ Buzan *et al.* 1998: 21: “[S]ecurity is about survival. It is when an issue is presented as posing an existential threat to a designated referent object.”

²¹ Ks. esim. Barber 2014; Calder & De Freytas 2009; Cerny 1998; Glaeser 2012; Ylönen 2016.

²² Friedmann 1986; Friedmann & Wolff 1982. Ks. maailmankaupunkiverkostoista Taylor & Derudder 2015; Taylor 2000, 2004, 2010; Beaverstock, Smith & Taylor 2000; Taylor, Catalano & Walker 2002. Ks. tapaustutkimuksia maailmankaupungeista Massey 2013; Goldman 2011; Yusuf & Wu 2002; Machimura 1992. Ks. sovelluksia maailmanjärjestelmäteoriaan Brenner 1998: 4; Mann 1986; Dodgson 1998; Knox & Taylor 1995; Alderson & Beckfield 2004; vrt. Wallerstein 2002 [1979]. Ks. käsitteen kritiikkejä Hill & Kim 2000; McDonald 2012; Dick & Rimmer 1998; Wu 2000; Douglass 2000; Derudder, Taylor, Witlox & Catalano 2003; Taylor, Walker, Catalano & Hoyler 2002; Derudder, Taylor, Ni, De Vos, Hoyler, Hanssens, Bassens *et al.* 2010.

²³ King 1990; Sassen 2001 [1991]. Ks. käsitteen kritiikkejä MP Smith 2001; RG Smith 2003; Robinson 2006; Cochrane & Jonas 1999; Taylor, Derudder, Saey & Witlox 2007; Robinson 2006.

²⁴ Ks. Derudder, De Vos & Witlox 2011: 124–125, 129–130; Abrahamson 2004; Clark 2003.

²⁵ Ks. globaalikaupungin käsitteen sovelluksia Bulkeley & Castán Broto 2013; Bulkeley, Carmin, Castán Broto, Edwards & Fuller 2013; De Sherbinin, Schiller & Pulshipher 2007; Lee 2013; Lemanski 2007; Shatkin 2017; Robinson 2002; Parnreiter 2010; Purcell 2003; Beaverstock 2002; Nagel 2005; May, Wills, Datta,

Tutkimusta kaupungeista maailmanpoliittisen vallan elementtinä on tehnyt Anni Kangas. Kankaan mukaan kaupungistuminen on vallankäytön muoto, jossa kaupunkieliiitit ja konsultit luovat todellisuutta globaalikaupunkiraporttien ja -vertailujen kautta.²⁶ Kaupunkeja on tutkittu myös erityisesti turvallisuuden kontekstissa: esimerkiksi Stephen Graham on kehittänyt urbaanin geopolitiikan teoriaa²⁷ sekä tutkinut kaupunkitilan militarisoimista ja valvontaa, kaupunkisodankäynnin kehitystä ja terrorismia kaupunkeihin kohdistuvana uhkana.²⁸ Lisäksi kaupunkeja on tarkasteltu ympäristöturvallisuuden, ruokaturvallisuuden, kyberturvallisuuden, resilienssin, turvallisuuden yksityistymisen ja valtion sisäisen turvallisuuden näkökulmasta.²⁹

Turvallistamisteoriaa ei ilmeisesti ole käytetty kaupunkien tutkimiseen tässä tutkimuksessa tarkoitettussa merkityksessä, vaikka sitä on sovellettu laajasti eri tutkimuskohteisiin kuten maahanmuuton, Afrikan, huumeiden, Irakin sodan ja HI-viruksen turvallistamisen tutkimukseen.³⁰ Teoriakehitystä on tehty muun muassa esittämällä kyberturvallisuutta uudeksi turvallistamisen sektoriksi ja tutkimalla humanitaarisia organisaatioita turvallistavina toimijoina.³¹ Olen päättänyt tässä tutkimuksessa tarkastella turvallistamisteorian avulla, miten turvallisuuden viitekohteen (*referent object*) käsite voi kehittyä. Myös Wæver itse on esittänyt tämän yhtenä turvallistamisteorian kehitysmahdollisuutena:

Mitä trendejä liittyy turvallisuuden viitekohteiden kehitykseen? – – Mitä sellaisia asioita on olemassa, joilla on mahdollisuus tulla turvallisuuden viitekohteeksi, joilla on, toisin sanoen, pätevä vaatimus omasta selviytymisestään? Kansainvälisten suhteiden tyypillinen argumentti on, että olemassaolo kansainvälisenä poliittisena yksikkönä vaatii kykyä itsensä puolustamiseen. Lisääntyvässä määrin erityisesti Euroopan post-suvereenissa ympäristössä turvallistamisen karttaa voidaan käyttää ”yksikkömaisyyden” tason mittaamiseen ja siten kehittyvän poliittisen maiseman luonteen hahmottamiseen.³²

Evans, Herbert & McIlwaine 2007; Yeoh, Huang & Willis 2000. Ks. globaalikaupunkialueiden tutkimuksesta Brenner 1998; Olds & Yeung 2004; Buffel & Phillipson 2016; Scott 2001a, 2001b; Hall & Pain 2006.

²⁶ Kangas 2017, 2014; ks. myös Acuto 2013.

²⁷ Graham 2004a, 2004b; ks. myös Rokem & Boano 2017; Fregonese 2012; Yacobi 2009.

²⁸ Graham 2006, 2009, 2012, 2014; ks. myös Bialasiewicz, Campbell, Elden, Graham, Jeffrey & Williams 2007; Coward 2009; Graham & Marvin 2002; Crang & Graham 2007; Graham & Wood 2003; Lippert & Walby 2013; Klauser 2012.

²⁹ Hodson & Marvin 2010; Coaffee 2008; Coaffee & Wood 2006; Barthel & Isendahl 2013; Crush & Frayne 2011; Elmaghraby & Losavio 2014; Koç 1999; Gerber, Cohen, Cannon, Petterson & Stewart 2005; Abrahamson & Williams 2007; Marcuse 2006.

³⁰ Huysmans 2000; Cesari 2012; Ibrahim 2005; Kaya 2009; Bigo 2014; Graham & Poku 1999; Emmers 2004; Abrahamson 2005; Crick 2012; Collins 2005; Elbe 2006.

³¹ Hansen & Nissenbaum 2009; Vaughn 2009.

³² Wæver 2003: 21–22: ”What is the trend in terms of referent objects? ... [W]hat exists with the saliency of the ability to become the referent object for security, ie. with an effective demand for survival? It is a

Kuten Wæver toteaa, turvallisuuden viitekohteiden kehityksen kautta on mahdollista havainnoida laajempia muutoksia maailmanpoliittisen vallan jakautumisessa. Turvallistamisteoriassa esitettyjen viitekohteiden lisäksi turvallisuuden viitekohteina on tutkittu muun muassa koko ihmiskuntaa, uskonnollisia symboleita, kriittistä infrastruktuuria, energiaa, vettä ja luonnonympäristöä.³³ Kaupunkeja turvallisuuden viitekohteena ei kuitenkaan tiettävästi ole aiemmin tutkittu.

Tämä tutkimus eroaa aiemmasta tutkimuksesta myös menetelmällisesti. Tulevaisuudentutkimus³⁴ on sellaisen tulevan maailman tutkimista, jota ei ole vielä olemassa, ja josta ei ole sen takia tietoa saatavilla.³⁵ Tulevaisuutta voidaan kuitenkin ennakoida, koska on mahdollista saada tietoa esimerkiksi ihmisten tulevaisuutta koskevista näkemyksistä ja suunnitelmista, väestörakenteesta, kulttuurisista tavoista sekä syklisistä ja lineaarisista luonnon prosesseista.³⁶ Tulevaisuus määritellään tässä tutkimuksessa Roy Bhaskaria mukaillen niin, että tulevaisuus on ”paradigmaattisesti määräytynyt toteutumisen mahdollisuus,” joka voi olla lähempänä tai kauempana, enemmän tai vähemmän toteutumassa ja enemmän tai vähemmän todennäköinen.³⁷ Toisella tavalla ilmaistuna tämä tarkoittaa, että tulevaisuus on ontologisesti todellinen mutta ei vielä täysin määrittynyt.³⁸

Tulevaisuudentutkimuksen menetelmien käyttö turvallistamisteorian viitekehityksessä on perusteltua, sillä turvallistamisliikkeisiin³⁹ liittyy implisiittisiä ja eksplisiittisiä väitteitä tulevaisuudesta. Koska on olemassa useita mahdollisia tulevaisuuksia,

---

familiar IR argument that the criteria for existence as an international political unit is ability to defend oneself, and in increasingly post-sovereign conditions especially in Europe, a map of securitisation thus serves to measure degrees of ‘unitness’ and thus the nature of the emerging political landscape.”

³³ Ks. esim. Vuori 2010; Watson 2011; Bagge Laustsen & Wæver 2000; Aradau 2010; Emmers 2003; Eliott 2007; Christou & Adamides 2013; Fischhendler & Nathan 2014; Stetter, Herschinger, Teichler & Albert 2011.

³⁴ Tulevaisuustieteen eli futurologian (*futureology*) käsitettä käytti ensimmäisen kerran tieteellisessä julkaisussa Ossip K. Flechtheim 1943: 248. Artikkelin alaviitteessä Flechtheim toivoo, että näkemyksellisyys tulevaisuudesta kehittyi vielä jonain päivänä ”into a real science of ‘Futureology’”.

³⁵ Jouvenel 1967: 3–6 erottaa toisistaan termit *factum* ja *futurum*. *Futurum* tarkoittaa tilaa, joka ylittää käsityksemme faktasta ja fiktiosta tai on niitä molempia samanaikaisesti, joten sitä ei voida arvottaa totuutena. Koska tieteellisyyden mittarina on popperilaisessa tieteenfilosofiassa pidetty falsifikaation mahdollisuutta, tämä haastaa ajatusta tulevaisuudentutkimuksesta tieteenä. Ks. Popper 1979 [1972]; Mannermaa 1991: 52; Mintzberg 2014 [1994]: 229.

³⁶ Mannermaa 1991.

³⁷ Bhaskar 1993: 142–144.

³⁸ Patomäki 2015: 130; ks. myös Bell 2003; Rescher 1998; Glenn 2009.

³⁹ Ks. lukua 2.1. Turvallistamisliike on argumentti, jossa turvallisuuden viitekohdetta eksistentiaalisesti uhkaava asia tuodaan ilmi. Argumenttiin liittyy kahdenlaisia tahallisia tai tahattomia ennusteita: mitä tapahtuu, jos toimia turvallisuuden takaamiseksi ei aloiteta (uhan seuraukset), ja mitä tapahtuu, jos toimet aloitetaan (ehdotetun toiminnan seuraukset). Turvallistamisliikkeeseen liittyy siis aina tulevaisuusväitteitä.

turvallistamisliikkeiden perusta on aina hypoteettinen.⁴⁰ Turvallisuusargumentteja ollaan tyypillisesti valmiita hyväksymään hatarinkin perustein, koska turvallisuuden yhteys selviytymiseen eli viime kädessä hengen ja elämän säilymiseen tekee turvallisuudesta perustavanlaatuisen tarpeen. Turvallistamisliikkeiden arviointi ei kuitenkaan ole mahdollista, jos argumenttien taustalla olevia näkemyksiä ja oletuksia ei tunneta. Tulevaisuudentutkimuksen menetelmät voivat olla hyödyllisiä nimenomaan turvallisuutta tutkittaessa, koska niiden avulla voidaan tehdä näkyväksi turvallisuusargumenttien taustaoletuksia ja avata keskustelua väitteiden perusteista.⁴¹

1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Yllä esiteltyjen teemojen kautta muodostuvaa tutkimusongelmaa voidaan hahmottaa suppilomaisesti. Työn keskiössä ovat kaupungit, joiden tutkiminen turvallisuuden viitekohteina on yksi tapa soveltaa turvallistamisteoriaa. Turvallistaminen on puolestaan yksi tapa hahmottaa turvallisuuskäsitteen laajenemista.⁴² Laajentuva turvallisuuskäsite on yksi esimerkki yhteiskunnallisista muutoksista, jotka näkyvät muidenkin kuin turvallisuuden käsitteiden laajenemisena uusille sektoreille. Yhteiskunnalliset muutokset ovat yksi tapa kuvata siirtymää kansainvälisistä suhteista maailmanpolitiikkaan, jossa toimintakenttä muuttuu kansainvälisestä globaaliksi, ja uusia ilmiöitä tulee poliittisen päätöksenteon piiriin. Tutkimusongelman suppilomaista rakennetta havainnollistetaan kuvassa 1.

Tällä tutkimuksella on kaksi tavoitetta, joiden taustalla on pyrkimys nykyhetken toiminnan seurausten ja vaikutusten parempaan ymmärtämiseen.⁴³ Ensimmäisenä tavoitteena on arvioida, mitä trendejä turvallisuuden viitekohteiden kehitykseen liittyy erityisesti kaupunkien kontekstissa, ja miten turvallistamisteoriaa voisi tässä suhteessa kehittää. Tämän tavoitteen avulla saattaa syntyä myös havaintoja siitä, minkälaisia uusia maailmanpoliittisia toimijoita on olemassa, ja mitä muutoksia maailmanpoliittisen vallan jakautumisessa tapahtuu.

Tutkimuksen toisena tavoitteena on tulevaisuusskenaarioiden avulla parantaa ymmärrystä turvallisuuden ja kaupunkien kehityksen yhteyksistä, jotta nykyhetken toiminnan ja

---

⁴⁰ Väitteiden todentaminen edellyttäisi, että tulevaisuuksia pystyttäisiin ennakoimaan mekaanisesti ja deterministisesti suljetuissa järjestelmissä, mikä ei ole mahdollista yhteiskuntatieteissä. Buzan *et al.* 1998: 32.

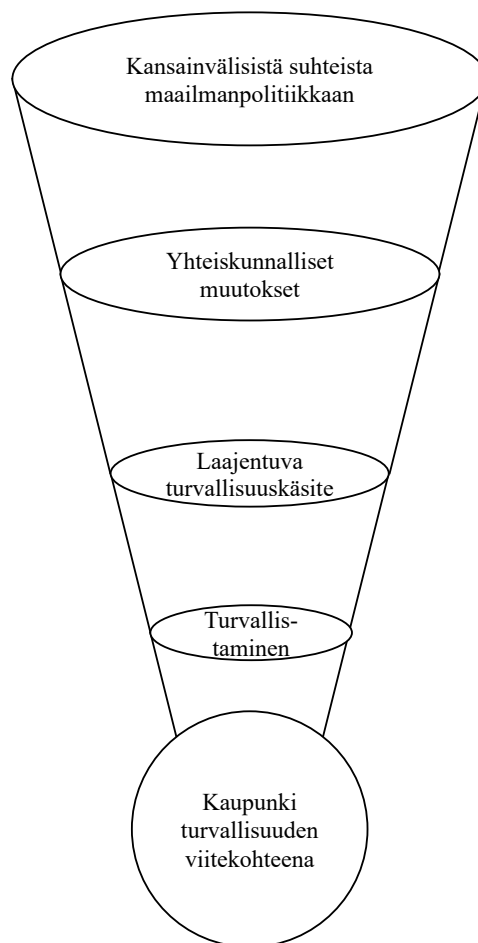
⁴¹ Ks. lisätietoa siitä, miten turvallisuuden käsite on modernilla ajalla määrittynyt tulevaisuutta kohti suuntautuvaksi Wæver 2008a: 55; Patomäki 2015: 129.

⁴² Toinen tapa hahmottaa turvallisuuden käsitteen laajenemista on esimerkiksi galtungilaisen väkivallan käsitteistön kautta, ks. Galtung 1969: 167–171.

⁴³ Vrt. skenaariorakentamisen tavoitteet s. 32.

päätösten seurauksia voidaan paremmin arvioida. Tämän tavoitteen kautta on mahdollista tuoda uusia näkökulmia turvallisuuden muutoksesta ja kaupunkien poliittisesta toimijudesta maailmanpolitiikan tutkimukseen. Tulevaisuusskenaariot ovat myös tapa tietoisesti avata turvallisuusväitteiden taustaoletuksia, että niitä voidaan arvioida ja kyseenalaistaa.

Tämän työn tavoitteena ei ole käydä läpi tapausesimerkkejä tai luoda yleisteoriaa siitä, miten kaupunki voi olla turvallisuuden viitekohtena. Tavoitteena ei myöskään ole tehdä ennusteita tai määrittää todennäköisiä tulevaisuuksia, vaan ennakoida mahdollisia tulevaisuuksia tutkimusaineiston pohjalta. Tutkimuksen tuloksena ei synny politiikkasuosituksia tai toimenpide-ehdotuksia ajankohtaiseen poliittiseen keskusteluun, vaan tarkoitus on pohtia laajemmin maailmanpolitiikan tutkimusalan näkökulmasta tulevaisuutta kaupunkien ja turvallisuuden kontekstissa. Tämä tutkimus ei tarjoa vastauksia siihen, miksi kaupunkien rooli turvallisuudessa muuttuu, vaan tavoitteena on ymmärtää, minkälaisia muutoksia on meneillään.

Kuva 1. Tutkimusongelma suppilona.

Ontologisilta ja epistemologisilta taustaoletuksiltaan tutkimukseni lähestyy Bhaskarin kriittisen realismin tieteenfilosofiaa.⁴⁴ Kriittisen realismin mukaan on olemassa todellinen maailma, josta on mahdollista saada tietoa. Tieto on aina kontekstisidonnaista, historiallisesti muotoutunutta ja toimijoista riippuvaa, mutta sitä on silti mahdollista arvioida rationaalisesti. Kriittisessä realismissa arvovapaata tiedettä ei ole olemassa, joten tutkijan täytyy tiedostaa oma toimijuutensa maailmassa, jossa myös tämä tutkimus omalta osaltaan muokkaa rakenteita ja instituutioita. Toimijoiden ja rakenteiden välillä on siis vastavuoroinen suhde: tieto on kontekstisidonnaista mutta myös muokkaa konteksteja.⁴⁵

Yllä esitettyjen tutkimusongelman ja tutkimuksen tavoitteiden perusteella olen muotoillut tutkimuskysymykseni seuraavasti: *Miten kaupunki voi olla turvallisuuden viitekohteena tulevaisuudessa?* Tutkimuskysymyksen avulla etsitään vastauksia siihen, mikä on kaupungin tai kaupunkilaisuuden merkitys turvallisuuden yksikkönä. Tulevaisuusskenaarioiden avulla saadaan tietoa siitä, minkälaisia muutoksia ja kehityksiä turvallisuusympäristössä saattaa tapahtua vuoteen 2040 mennessä, mitä se tarkoittaa maailmanpoliittisen vallan jakautumisen kannalta, ja miten nämä mahdollisuudet voidaan ottaa huomioon nykyhetken toiminnassa, suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Tutkielma jakautuu johdannon lisäksi neljään päälukuun ja johtopäätöslukuun. Teorialuvussa esitellään turvallistamisteoria keskittyen turvallistamisen ja turvallisuuden sektoreiden konsepteihin sekä teorian kritiikkeihin. Kolmannessa pääluvussa raportoidaan tutkimuksen toteuttamisen tavat eli esitellään tutkimuksen analyttinen viitekehys, kuvailaan käytettyä tutkimusmenetelmää ja kerrotaan aineistonkeruusta. Neljännessä pääluvussa analysoidaan tutkimusaineisto ja luodaan tulevaisuustaulukko skenaarioiden rakentamista varten. Seuraavassa luvussa esitetään analyysin tulokset eli kolme tulevaisuusskenaariota Euroopan turvallisuusympäristöstä vuonna 2040. Viimeisessä luvussa pohditaan tutkimuksen tulosten merkitystä ja tehdään niistä johtopäätöksiä sekä käydään läpi tutkimuksen puutteita ja mahdollisuuksia jatkotutkimukselle.

---

⁴⁴ Kriittinen realismi on 1970-luvulla syntynyt tieteenfilosofinen suuntaus, jota tyypillisesti määrittävät ontologinen realismi, episteeminen relativismi, rationaalisten päätelmien mahdollisuus ja eettinen naturalismi. Bhaskar 1998, 2011, 1993, 2008; Archer 1982, 1995; Brown 2007; Dessler 1989; Kurki 2008; Patomäki 2002; Wight 2009; Patomäki & Wight 2000; ks. yleistason tiivistelmät Archer, Decoteau, Gorski, Little, Porpora, Rutzou, Smith, Steinmetz & Vandenberghe 2016; Joseph 2014.

⁴⁵ Turvallistamisteoria perustuu kansainvälisten suhteiden konstruktivistisen teoriaperinteen tieteenfilosofisille oletuksille, jotka ovat osittain päällekkäisiä kriittisen realismin kanssa. Turvallistamisteorian tieteenfilosofista positiota voi kuitenkin tulkita monella tavalla, ks. Buzan *et al.* 1998; vrt. esim. Patomäki 2015. Tulevaisuudentutkimuksen tieteenfilosofia nojaa popperilaiseen falsifikationismiin, joka on joiltain osin yhteensovitettavissa kriittisen realismin kanssa.

2 TURVALLISTAMISTEORIA

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen teoreettinen viitekehys, joka on Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteoria.⁴⁶ Turvallistamisteoriaa kehittivät 1980-luvulta lähtien Barry Buzan, Ole Wæver ja Jaap de Wilde kollegoidensa kanssa Kööpenhaminan Konfliktin- ja rauhantutkimusinstituutissa (*Copenhagen Peace Research Institute, COPRI*).⁴⁷ Yksi suuntauksen keskeisimmistä teksteistä on vuonna 1998 julkaistu *Security: A New Framework for Analysis*.⁴⁸ Turvallistamisteoria on osittain edistänyt turvallisuuskäsitteen laajentumista mutta määritellyt samanaikaisesti, että kansainvälinen turvallisuus on erityinen politiikka-alue, jota ei voi laajentaa kaikille politiikan sektoreille.⁴⁹ Turvallistamisteoria on vaikuttanut turvallisuustutkimukseen erityisesti Pohjoismaissa ja Iso-Britanniassa sekä muualla Euroopassa.⁵⁰

Kööpenhaminan koulukunnan suurimpina saavutuksina on pidetty yhteiskunnallisen turvallisuuden (*societal security*) käsitettä ja turvallistamisen konseptia.⁵¹ Yhteiskunnallinen turvallisuus on yksi turvallisuuden sektoreista, ja sillä tarkoitetaan kollektiivisen identiteetin suojaamista turvallisuushilta.⁵² Turvallistaminen viittaa niihin sosiaalisiin prosesseihin, joiden kautta uhkakuvia ja turvallisuuskysymyksiä rakennetaan yhteiskunnassa. Turvallistamista on sovellettu turvallisuuden sektoreiden lisäksi alueellisessa turvallisuuskompleksiteoriassa (*Regional Security Complex Theory, RSCT*)⁵³ ja järjestelmätasolla makroturvallistamisen (*macrosecuritization*) konseptin kautta.⁵⁴ Tavallisissa tiedellisissä julkaisuissa on ilmestynyt lukuisia turvallistamista käsitteleviä artikkeleita,

---

⁴⁶ Turvallistamisteoria-nimeä ei alun perin käytetty Kööpenhaminan koulukunnan turvallisuustutkimuksesta, mutta nykyään sitä käytetään yleisesti. Turvallistamisteorialla tarkoitetaan myös tässä työssä laajemmin Kööpenhaminan koulukunnan turvallisuustutkimusta eikä pelkästään turvallistamisen käsitettä.

⁴⁷ Jahn, Lemaitre & Wæver 1987; Buzan, Kelstrup, Lemaitre, Tromer & Wæver 1990; Buzan 1991; Buzan *et al.* 1998; Buzan & Wæver 2003; Wæver 1995b; ks. Huysmans 1998b yleiskuvan saamiseksi.

⁴⁸ Buzan *et al.* 1998.

⁴⁹ Ks. lisätietoa debatista perinteisen ja laajentuvan turvallisuuskäsityksen välillä esim. Buzan & Hansen 2009: 156–225; Buzan *et al.* 1998: 2–5.

⁵⁰ Buzan & Hansen 2009: 36. Turvallistamisteoriaa ei ole laajasti käytetty Yhdysvalloissa. Ks. Wæver 1998; Collins 2010: 383–402; Buzan & Hansen 2009: 212.

⁵¹ Buzan & Hansen 2009: 212.

⁵² Wæver 1989, 1995b. Ks. lukua 2.2.

⁵³ Tutkielmassa ei käsitellä yksityiskohtaisesti alueellisten turvallisuuskompleksien teoriaa. Teorian mukaan kansainvälinen turvallisuus on suhteellista, ja valtiot ovat toisistaan riippuvaisia järjestelmätasolla, mutta keskinäisriippuvuus on suurempaa alueellisella tasolla. Alueellinen keskinäisriippuvuus muodostaa turvallisuuskomplekseja, jotka määrittyvät turvallistettujen uhkien kautta. Ks. klassinen turvallisuuskompleksiteoria Buzan 1991: luku 5. Ks. myös Buzan *et al.* 1990, 1998: 10–12. Vrt. Herz 1950; Wolfers 1952; Jervis 2017 [1976].

⁵⁴ Buzan & Wæver 2009.

joten turvallistamisteorian voidaan katsoa osittain valtavirtaistuneen turvallisuustutkimuksessa.⁵⁵

Tämän luvun tarkoituksena on sovittaa johdannossa esiteltyt tutkimusaihe, tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset osaksi teoreettista viitekehystä ja luoda tausta, mitä vasten tutkimuksen toteuttaminen on mahdollista. Ensimmäisessä osassa esitellään turvallistamisen konsepti. Toisessa osassa sovelletaan turvallistamista turvallisuuden sektoreihin, jotka ovat sotilaallinen, ympäristö-, taloudellinen, yhteiskunnallinen ja poliittinen sektori. Kolmannessa osassa käydään läpi turvallistamisteoriasta esitettyjä kritiikkejä.

2.1 Turvallistaminen

Turvallistaminen on prosessi, jossa asioita tuodaan turvallisuuskysymyksiksi yhteiskunnallisessa keskustelussa. Turvallistamisteoria rakentuu kolmen teoriaperinteen päälle, jotka ovat puheteon teoria,⁵⁶ schmittiläinen ymmärrys poikkeustilan politiikasta (*exceptional politics*)⁵⁷ ja perinteinen valtiollisen turvallisuuden käsite.⁵⁸ Turvallisuus ymmärretään kansallisena turvallisuutena, jossa korostuu auktoriteetin merkitys, uhkakuvien rakentaminen, päätöksentekokyky ja poikkeustoimet. Turvallisuus on “sellaisen toiminnan tulos, joka vie politiikan pelin vakiintuneiden sääntöjen yli ja kehystää asian normaalin politiikan yläpuolella olevaksi.”⁵⁹ Turvallisuus on intersubjektiivinen ja poliittinen voima, jota ei voi määritellä pelkästään objektiivisena tai subjektiivisena tilana.⁶⁰

Turvallistamisteorian keskiössä on kolme elementtiä. Ensinnäkin sitä määrittää turvallisuuden viitekohde eli asia, jonka katsotaan olevan eksistentiaalisesti uhattuna, ja jolla on legitiimi vaatimus selviytymisestään. Toisena elementtinä ovat turvallistavat toimijat, jotka turvallistavat julistamalla turvallisuuden viitekohteen eksistentiaalisesti uhatuksi. Kolmanneksi teoriassa huomioidaan funktionaaliset toimijat, jotka vaikuttavat keskeisesti alan dynamiikkaan, mutta eivät ole turvallisuuden viitekohteita tai turvallistavia toimijoita. Esimerkiksi päästöjä tuottava yritys voi olla funktionaalinen toimija ympäristösektorilla.⁶¹

---

⁵⁵ Williams 2003; Balzacq 2005.

⁵⁶ Austin 1962.

⁵⁷ Schmitt 1985 [alun perin julkaistu saksaksi nimellä *Politische Theologie. Vier Kapitel zur Lehre von der Souveränität* v. 1922], 2007 [1932]; ks. myös Thomsen 1997; Kalyvas 2008.

⁵⁸ Williams 2003; Huysmans 2006: 124–144.

⁵⁹ Wæver 2003: 10: “the result of a move that takes politics beyond the established rules of the game and frames the issue as above normal politics.” Vrt. Buzan *et al.* 1998: 23.

⁶⁰ Buzan & Hansen 2009: 213–214.

⁶¹ Buzan *et al.* 1998: 36.

Turvallisuuden viitekohteena on kansainvälisten suhteiden teoriassa perinteisesti ollut valtio ja sen kautta myös kansa (*nation*). Turvallistamisteoria erottaa nämä kaksi viitekohdetta erillisiksi yksiköiksi: valtion selviytymisessä on kyse suvereniteetista ja kansan selviytymisessä identiteetistä.⁶² Epätyypillisempiä turvallisuuden viitekohteita ovat esimerkiksi talousjärjestelmä tai tietty ekosysteemi. Turvallistavat toimijat voivat yrittää konstruoida minkä tahansa asian turvallisuuden viitekohteeksi, mutta tähän mennessä onnistuneimpia viitekohteita ovat olleet keskitason kollektiivit kuten valtiot, kansat ja sivilisaatiot, jotka voivat korostaa vastakkainasettelua suhteessa muihin vastaaviin yksiköihin. Yksilöitä ja pieniä ryhmiä tai toisaalta koko ihmiskuntaa on ollut vaikea esittää yhtä onnistuneesti turvallisuuden viitekohteena. Keskeistä on, että turvallisuuden viitekohde pystyy oikeuttamaan oman turvallisuutensa takaamisen legitimiillä vaatimuksella omasta selviytymisestään.⁶³

Turvallistava toimija on yksilö tai ryhmä, joka tekee puheteon. Turvallistavia toimijoita ovat tyypillisesti muun muassa poliittiset johtajat, viranomaiset, hallitukset, lobbarit, kansainväliset organisaatiot ja ei-valtiolliset tai kansalaisyhteiskunnan toimijat. Turvallistavien toimijoiden argumentissa esitetään tarve valtion, kansan, sivilisaation tai jonkin muun ryhmän, periaatteen tai järjestelmän turvallisuuden takaamiseksi sen selviytymiseksi.⁶⁴ Turvallisuuden viitekohteen ja turvallistavan toimijan välinen raja saattaa toisinaan olla häilyvä. Valtion virallisten toimijoiden erottelu onnistuu, mutta esimerkiksi kansan tai ympäristön kontekstissa on hankalaa määrittää, kuka on turvallistava toimija. Turvallisuuden viitekohteen ja turvallistavan toimijan erottaminen on analyttisesti tärkeää, vaikka esimerkiksi valtion tapauksessa ne ovat osittain päällekkäisiä.⁶⁵

Turvallistamisen tutkimuksessa keskeisin ja ensisijainen tehtävä on ymmärtää, mitkä ovat turvallisuuden viitekohteita. Sen jälkeen pyritään määrittämään turvallistavat toimijat ja viimeiseksi funktionaaliset toimijat. Myöskään yleisön merkitystä turvallistamisessa ei voi ohittaa, koska keskeisenä tavoitteena on saada yleisö hyväksymään epätavanomaiset toimet turvallisuuden viitekohteen selviytymisen takaamiseksi.⁶⁶ Turvallistamistilanteesta riippuu, ketä yleisöllä tarkoitetaan. Yleisö voi esimerkiksi viitata julkiseen mielipiteeseen tai toisaalta johtavien poliitikkojen, upseerien tai muiden eliittiryhmien

---

⁶² Wæver, Buzan, Kelstrup & Lemaitre 1993: luku 2.

⁶³ Buzan *et al.* 1998: 36–41.

⁶⁴ *Ibid.*: 40–41.

⁶⁵ *Ibid.*: 23–24, 29.

⁶⁶ *Ibid.*: 41–42.

hyväksyntään. Turvallistamisen onnistuminen tarkoittaa sitä, että yleisö kokee esitetyn asian olevan eksistentiaalinen uhka jaetulle arvolle.⁶⁷

Turvallistamisliikkeellä (*securitizing move*) viitataan argumenttiin, jossa jokin asia esitetään eksistentiaalisena uhkana turvallisuuden viitekohteelle. Jos turvallistamisliikkeellä on poliittisia seurauksia – eli jos argumentti saa tarpeeksi kannatusta yleisöltä ja sääntöjen ohittaminen hyväksytään – on kysymys turvallistamisesta. Jos yleisö ei hyväksy esitettyä argumenttia, ei voida puhua turvallistamisesta vaan ainoastaan turvallistamisliikkeestä. Onnistunut turvallistaminen ei vaadi, että poikkeustoimia (*emergency measures*) todella tehdään, mutta niihin ryhtymisen pitäisi olla mahdollista.⁶⁸ Buzan ja kumppanit toteavat, että ”jos eksistentiaalisen uhkan prioriteettiin ja hätätilaan vetoavan argumentin avulla turvallistava toimija on onnistunut vapauttamaan itsensä prosesseista tai säännöistä, jotka muuten rajoittaisivat hänen toimintaansa, on kyse onnistuneesta turvallistamisesta.”⁶⁹

Onnistuneessa turvallistamisessa on kolme keskeistä elementtiä, joita kutsutaan mahdollistaviksi olosuhteiksi. Ensinnäkin onnistunut puheteko täyttää ”turvallisuuden kieliopin”: sen narratiivissa määritetään eksistentiaalinen uhka, kuvataan uhkaava tulevaisuus ja esitetään mahdollinen ratkaisu tai tie ulos tilanteesta. Turvallisuuden kieliopissa määritellään myös turvattava viitekohde eli esimerkiksi valtion suvereniteetti tai luonnonympäristö. Toiseksi turvallistavan toimijan täytyy olla sellaisessa sosiaalisessa (auktoriteetti)asemassa, että yleisö pitää toimijaa uskottavana ja hyväksyy turvallistamisen. Kolmanneksi esitetyn uhan täytyy olla sellainen asia, jota yleisesti pidetään uhkaavana. Määritetyn uhan piirteet voivat siis helpottaa tai vaikeuttaa turvallistamista. Kaksi viimeistä mahdollistavaa olosuhdetta ovat puheteosta ulkoisia ehtoja – pelkkä onnistunut puheteko ei takaa onnistunutta turvallistamista.⁷⁰

Turvallistamisteoria ei tutki objektiivisia uhkia vaan sitä intersubjektiivista prosessia, jossa jaettu ymmärrys uhkista rakennetaan.⁷¹ Turvallistamisen tutkimuksessa onkin keskeistä havainnoida sitä, kuka turvallistaa (turvallistava toimija), mitä asioita turvallistetaan (eksistentiaalinen uhka), ketä tai mitä turvataan (turvallisuuden viitekohde), miksi turvallistetaan, mitkä ovat turvallistamisen seuraukset ja mitkä ovat mahdollistavia

---

⁶⁷ Buzan *et al.* 1998: 31.

⁶⁸ *Ibid.*: 25.

⁶⁹ *Ibid.*: 25: “If by means of an argument about the priority and urgency of an existential threat the securitizing actor has managed to break free of procedures or rules he or she would otherwise be bound by, we are witnessing a case of securitization.”

⁷⁰ *Ibid.*: 32–33; vrt. Wæver 1996.

⁷¹ Wæver 2003: 10.

olosuhteita.⁷² Vaikka turvallisuutta ei pystytä objektiivisesti mittaamaan ja se perustuu toimijoiden tulkintoihin, turvallistamisella on todellisia vaikutuksia.⁷³ Yksi tapa tutkia turvallistamista on havainnoida sitä, miten se vaikuttaa turvallistavan toimijan ja yleisön tai eri turvallisuuden viitekohteiden välisiin suhteisiin yhteiskunnassa.⁷⁴

Turvallistamisen prosessi on dynamiikaltaan samankaltainen kuin politisoitumisen prosessi mutta toisaalta ne ovat vastakkaisia prosesseja. Politisoituminen tarkoittaa sitä, että jokin aihe tuodaan poliittisen päätöksenteon piiriin ja julkisen debatin kohteeksi niin, että siihen liittyy valinnan mahdollisuus. Epäpoliittiset asiat eivät ole julkisen debatin kohteena. Turvallistamisessa puolestaan asia esitetään eksistentiaalisena uhkana, joka vaatii poikkeuksellisia toimia ja oikeuttaa normaalien poliittisten käytänteiden ohittamisen. Turvallistaminen on siis politisoitumisen äärimuoto, ja käsitteitä voidaan kuvata jatkumona epäpoliittisesta politisoituneen kautta turvallistamiseen. Toisinaan on vaikea määrittää, onko tietty asia politisoitu vai turvallistettu. Keskeinen kriteeri on, että asia esitetään eksistentiaalisena uhkana huolimatta siitä, mikä ”todellinen” tilanne on.⁷⁵

Turvallistamista tutkittaessa on juuri tästä syystä otettava huomioon tutkijan rooli ja valta turvallisuuden ja sitä kautta todellisuuden määrittämisessä. Tutkija ja turvallistava toimija saattavat helposti sekoittua toisiinsa, jos tutkija esittää arvioita siitä, onko jokin asia turvallisuusuhka vai ei. Turvallistamisteoria yrittää tietoisesti erottaa tutkijaa tutkimuskohteesta: tutkijan tehtävä ei ole arvioida, ovatko turvallistetut asiat todellisuudessa turvallisuusuhkia, vaan tutkia turvallistamisprosessia niin kuin toimijat sen esittävät. Turvallistavat toimijat määrittelevät turvallisuusuhat tutkijan sijaan. Tutkija ei kuitenkaan ole sidottu ainoastaan turvallistavan toimijan tekemiin tulkintoihin, vaan voi tutkia yleisön suhtautumista ja turvallistamisen vaikutuksia muihin toimijoihin. Vaikka turvallisuusuhka määrittyy turvallistavan toimijan ja yleisön vuorovaikutuksessa, tutkija voi silti kritisoida turvallistamista tai sen hylkäämistä.⁷⁶

Yhteiskunnassa turvallistamista tapahtuu *ad hoc* -pohjalta ja institutionalisoituneesti. Tiettyjen toistuvien ja jatkuvien uhkien kohdalla turvallistaminen institutionalisoituu. Esimerkiksi sotilaallisen turvallisuuden uhkiin vastaamiseksi on luotu prosesseja, sotilasorganisaatioita ja virastoja. Turvallistamisen institutionalisoitumisesta seuraa, että

---

⁷² Buzan *et al.* 1998: 32.

⁷³ *Ibid.*: 29–30; ks. myös Carr 2001 [1939]; Kissinger 2013; Wæver 1995a.

⁷⁴ Buzan *et al.* 1998: 26; Wæver 1989; ks. lisätietoa puheteon käsitteestä Austin 1962: 94–107.

⁷⁵ Buzan *et al.* 1998: 23–24, 29.

⁷⁶ *Ibid.*: 33–34.

sotilaallisesta turvallisuudesta puhuttaessa prioriteetin, kiireellisyyden tai erityisyyden argumentteja ei tarvitse sanoa ääneen, koska niitä pidetään itsestäänselvyyksinä. Turvallistamiseen liittyvä kiireellisyys ja poikkeustoimet ovat esimerkiksi sotilastiedustelupalveluiden yhteydessä laajasti hyväksytyjä.⁷⁷ Institutionalisoituneessa turvallistamisessa päätöksiä pystytään tekemään ilman julkista turvallistamista, koska asioiden julkisen käsittelyn katsotaan vaarantavan turvallisuuden viitekohteen selviytymisen.

Turvallistamisen ongelma on, että sitä voidaan käyttää asioiden viemiseen demokraattisen päätöksenteon ulkopuolelle tai opposition vaimentamiseen.⁷⁸ Turvallistamisteorian mukaan enemmän turvallisuutta ei ole parempi, vaan turvallisuus on lähtökohtaisesti negatiivinen käsite, joka tarkoittaa, että on epäonnistuttu hoitamaan asiat normaalissa poliittisessa järjestelmässä. Turvallistamisteoriassa esitetäänkin, että ratkaisu ei ole turvallistamisen lisääminen vaan päinvastainen liike, jossa asiat viedään pois turvallistamisen piiristä (*desecuritization*). Tässä prosessissa turvallisuusuhat siirretään pois uhka–puolustus-dikotomiasta takaisin tavalliseen poliittisen päätöksenteon prosessiin.⁷⁹ Silloin päätöksentekijät eivät voi hyväksytysti rikkoa tai ohittaa kansalaisten oikeuksia, ja käsiteltävään asiaan liittyy taas mahdollisuus kompromisseihin, ratkaisuihin ja keskusteluun. On tilanteita, joissa turvallistaminen on perusteltua, mutta siihen tulee turvallistamisteorian mukaan aina suhtautua kriittisesti.⁸⁰

2.2 Turvallisuuden sektorit

Turvallisuuden sektoreiden taustalla on ajatus siitä, että pelkän sotilaallisen turvallisuuden kautta ei ole mahdollista hahmottaa kaikkia nykyisiä turvallisuusongelmia. Turvallisuuskäsitettä täytyy siis laajentaa, mutta liiallisen laajentumisen haasteena on turvallisuuden käsitteen hämärtyminen ja epämääräisyys. Sektoriajattelun tavoitteena on ymmärtää ja analysoida kansainvälistä turvallisuutta laajasta perspektiivistä menettämättä turvallisuuden käsitteen sisäistä koherenssia ja alkuperäistä merkitystä:⁸¹ turvallisuus on tietty politiikan tyyppi, jota voidaan tutkia muutenkin kuin sotilaallisella sektorilla.

---

⁷⁷ Buzan *et al.* 1998: 27–28.

⁷⁸ Esimerkkejä institutionalisoituneesta turvallistamisesta ovat myös useiden maiden lainsäädäntö poikkeuksellisista tai kiireellisistä toimista, jos ”kansallinen turvallisuus” on uhattuna. Kansallinen turvallisuus valtion turvallisuuden ilmentymänä on siis institutionalisoitu lainsäädännöllä.

⁷⁹ Wæver 1995b.

⁸⁰ Buzan *et al.* 1998: 29.

⁸¹ *Ibid.*: VII–VIII, 2–5.

Turvallistamisteoriassa sektoreiksi on määritetty sotilaallinen, ympäristö-, taloudellinen, yhteiskunnallinen ja poliittinen turvallisuus.⁸²

Turvallisuuden sektoreiden tarkoituksena on erottaa yksiköiden välisen vuorovaikutuksen tyyppejä.⁸³ Sektorit ovat “näkyviä kansainvälisestä järjestelmästä sellaisen linssin läpi, joka korostaa tiettyä näkökulmaa keskeisten yksiköiden välisissä suhteissa ja vuorovaikutuksessa.”⁸⁴ Jokainen sektori on osa turvallisuuden kokonaisuutta, ja niiden erottaminen toisistaan on ainoastaan analyttinen strategia. Lopullisessa analyysissä täytyy huomioida kaikki sektorit ja niiden dynamiikat.⁸⁵ Sektoreiden välillä on kuitenkin eroavaisuuksia siinä, mitä toimijat, arvot, selviytyminen tai uhat tarkoittavat. Turvallisuus on yleistermi, jolla on tarkka määritelmä ja merkitys, mutta joka saa eri muotoja eri sektoreilla; turvallisuudessa on aina kysymys selviytymisestä, mutta selviytymisen muoto on erilaista eri sektoreilla.⁸⁶

Sotilaallisen turvallisuuden sektorilla turvallistamisen dynamiikka on institutionalisoitunut: puolustukseen viitattaessa toimien kiireellisyys ja poikkeustoimien mahdollisuus oletetaan automaattisesti. Mahdollisuus turvallisuuden sektoreiden erottamiseen perustuu siihen, että puolustuksen tai sotilaallisen turvallisuuden käsitteeseen institutionalisoitunut dynamiikka voidaan havaita, määrittää ja sen jälkeen soveltaa muille sektoreille. Tällä tavalla varmistetaan, että turvallisuuden käsitteen sisäinen koherenssi säilyy muiden sektoreiden sovelluksissa.⁸⁷

Sotilaallisen turvallisuuden institutionalisoitunut asema johtuu turvallisuuden käsitteen voimakkaasta yhteydestä valtion käsitteeseen. Tämä ei kuitenkaan ole muuttumaton ilmiö, vaan seurausta historiallisesta kehityksestä. Turvallistamisteorian mukaan myös muiden uhkien ja turvallisuusrakenteiden institutionalisoituminen on mahdollista. Esimerkiksi ympäristöturvallisuuden instituutioiden syntymistä on hidastanut uhkiin vastaamisen kiireellisyyden kyseenalaistaminen ja se, että ympäristöturvallisuuden toimijat operoivat poliittisessa järjestelmässä, joka on rakennettu vastaamaan erityyppisiin

---

⁸² Ks. yhteiskunnallisen turvallisuuden käsitteestä Wæver *et al.* 1993; ks. lisätietoa ympäristöturvallisuuden, taloudellisen ja yhteiskunnallisen turvallisuuden käsitteistä Buzan, Wæver & de Wilde 1995.

⁸³ Buzan *et al.* 1998: 27.

⁸⁴ Buzan, Jones & Little 1993: 31: ”views of the international system through a lens that highlights one particular aspect of the relationship and interaction among all of its constituent units.”

⁸⁵ Buzan *et al.* 1998: 7–8.

⁸⁶ *Ibid.*: 27; ks. turvallisuuden sektoreiden erottamisesta analyttisenä strategiana Albert & Buzan 2011.

⁸⁷ Buzan *et al.* 1998: 27.

uhkiin.⁸⁸ Seuraavaksi turvallisuuden sektorit esitellään yksi kerrallaan. Kaikkien sektorien turvallisuuden viitekohteet on esitetty kootusti taulukossa 1.

Sotilaallisen turvallisuuden sektorilla tärkein turvallisuuden viitekohde on valtio ja keskeimmät turvallistavat toimijat ovat valtiota hallitseva eliitti ja virallisesti hyväksytyt turvallisuustoimijat. Sektori määrittyy valtion suverenisuuden kautta: oikeus oman territoriaalisen alueen ja kansan hallintaan on taannut valtiolle monopolin väkivallan käyttöön alueellaan. Sisäisesti sotilaallinen turvallisuus liittyy juuri tähän eli hallitsevan eliitin kykyyn säilyttää rauha, territoriaalinen yhtenäisyys ja hallinto, vaikka kansalaiset kyseenalaistaisivat sitä. Ulkoisesti sotilaallinen turvallisuus liittyy muiden valtioiden sotilaallisiin resursseihin ja niihin vastaamiseen. Jos valtio ei kykene sisäisesti takaamaan sotilaallista turvallisuutta, turvallisuuden viitekohteeksi voivat tulla esimerkiksi erilaiset separatistiliikkeet, heimot, uskonnolliset ryhmät ja aseelliset ryhmittymät. Toisaalta sotilaallisen turvallisuuden kohteena voivat olla myös sukupuoli (*gender*), rotu, sotilasliittoumat ja alueelliset organisaatiot sekä kansainvälisen yhteiskunnan periaatteet. Mahdollistavia tekijöitä turvallistamisen onnistumiselle sotilaallisella sektorilla ovat sotilaalliset voimavarat sekä maantieteelliset, historialliset ja poliittiset olosuhteet.⁸⁹

Ympäristöturvallisuuden sektorilla suurin osa turvallistamisesta tehdään järjestelmän tasolla. Toisaalta myös paikallistaso on keskeisessä asemassa: jotta ympäristöturvallisuus paranee, valtioiden, taloudellisten toimijoiden ja paikallisyhteisöjen täytyy työskennellä globaalien tavoitteiden eteen paikallisesti. Ympäristöturvallisuuden turvallistavien toimijoiden poliittinen valta on rajoittunutta, joten poliittisen turvallistamisen lisäksi tieteellisillä avauksilla on keskeinen merkitys. Ympäristöturvallisuuden teemoja on onnistuttu politisoimaan, mutta turvallistaminen globaalilla tasolla on ollut hankalaa. Turvallistamiselle on myös tullut vastareaktioita: jotkut valtiot ovat esimerkiksi sanoutuneet irti ympäristötoimista globaalilla tasolla. Onnistuneimmat esimerkit ympäristöuhkien turvallistamisesta ovat paikallistasolla luonnonkatastrofien vaikutusalueilla.⁹⁰

Taloudellisen turvallisuuden käsite on kiistanalainen ja politisoitunut. Kapitalistisen talousjärjestelmän perusominaisuus on, että taloudelliset yksiköt toimivat epävarmassa ympäristössä, jossa yksiköitä voi tuhoutua ja uusia syntyä. Tämän takia turvallisuuden käsitteeseen liittyvää selviytymisen logiikkaa on vaikea perustella. Onnistuneen

---

⁸⁸ Buzan *et al.* 1998: 28–29.

⁸⁹ *Ibid.*: 49–70.

⁹⁰ *Ibid.*: 71–93.

turvallistamisen tapauksia on kuitenkin löydettävissä protektionistisista talouspolitiikoista ja koko talousjärjestelmän tasolla (esimerkiksi ”liberaalin kansainvälisen talousjärjestelmän” säilyttäminen). Monet taloudellisen sektorin teemat linkittyvät muiden sektoreiden turvallisuushkiin, mutta esimerkiksi asekaupan tai ympäristöpäästöjen turvallistaminen kuuluu sotilaallisen ja ympäristöturvallisuuden sektorille. Taloudellisen turvallisuuden sektorilla onnistunut turvallistaminen on liittynyt lähinnä talousjärjestelmän tason ongelmiin.⁹¹

Yhteiskunnallinen turvallisuus on ”yhteiskunnan kyky säilyttää olennainen luonteensa muuttuvissa olosuhteissa ja mahdollisten tai todellisten uhkien kohteena,”⁹² ja sen viitekohteena on tyypillisesti kansa tai yhteiskunta.⁹³ Yhteiskunnat rakentuvat identiteetin vaaraan, sillä yksilöt identifioituvat tiettyyn yhteiskuntaan kuuluviksi. Tästä syystä yhteiskunnallisen turvallisuuden uhat kohdistuvat yhteisön tai kollektiivisen identiteetin selviytymiseen.⁹⁴ Kollektiivisella identiteetillä tarkoitetaan ”sitä, joka mahdollistaa *me*-sanankäytön,”⁹⁵ ja yhteiskunnalliseen turvallisuuteen viitataan identiteettiturvallisuutena.⁹⁶ Tyypillisimmät uhat yhteiskunnallisen turvallisuuden sektorilla vaihtelevat ”kielen, nimien ja vaatetuksen käytön kieltämisestä koulutus- ja uskonnollisten paikkojen sulkemisen kautta yhteisön jäsenten karkottamiseen ja tappamiseen.”⁹⁷ Tapa puolustautua uhkaa vastaan on sosiaalisen identiteetin vahvistaminen; kulttuurista tulee siis yhteiskunnallisen turvallisuuden sektorilla turvallisuuspolitiikka.⁹⁸

Poliittinen turvallisuus tarkoittaa sosiaalisten ja poliittisten päätöksentekojärjestelmien ja organisaatioiden vakautta ja hallittavuutta. Poliittisen sektorin turvallisuuden kohteena on sotilaallisen sektorin tavalla valtion suvereniteetti, mutta erona on, että poliittisen sektorin turvallisuushkia ovat ei-sotilaalliset uhat. Poliittinen turvallisuus on ongelmallisin turvallisuuden sektori, koska siinä on paljon päällekkäisiä elementtejä sotilaallisen ja yhteiskunnallisen turvallisuuden kanssa, ja sektorit sekoittuvat toisiinsa helposti. Kaikki turvallisuus on lopulta olemukseltaan poliittista. Poliittisen sektorin turvallisuushat liittyvät

---

⁹¹ Buzan *et al.* 1998: 94–117.

⁹² Wæver *et al.* 1993: 23: “the ability of a society to persist in its essential character under changing conditions and possible or actual threats.”

⁹³ Wæver 1995b: 49; McSweeney 1996, 1998; Buzan & Wæver 1997.

⁹⁴ Buzan *et al.* 1998: 119–140; ks. myös Wæver 2008b.

⁹⁵ Wæver *et al.* 1993: 17: ”what enables the word *we* to be used”, korostus alkuperäisessä.

⁹⁶ Identiteetti yhteisö voi rakentua esimerkiksi uskonnon tai etnisen ryhmän ympärille, jolloin se ei ole sidoksissa kansaan siinä mielessä kuin kansallisvaltion käsite sen määrittää. Wæver *et al.* 1993: 23.

⁹⁷ Wæver *et al.* 1993: 43: ”forbidding the use of language, names and dress, through closure of places of education and worship, to the deportation or killing of members of the community.”

⁹⁸ *Ibid.*: 191; Wæver 1995b: 68.

valtion legitimitettiin ja muulta kansainväliseltä yhteisöltä saatavaan tunnustukseen tai tukeen. Poliittiset uhat voivat olla joko sisäisiä tai ulkoisia. On mahdollista kehittää myös muita kuin valtiotason poliittisen turvallisuuden kohteita, mutta olemassaolevassa järjestelmässä turvallistaminen on keskittynyt pääasiassa valtiotasolle.⁹⁹

TURVALLISUUDEN SEKTORI	TURVALLISUUDEN VIITEKOHDE
Sotilaallinen sektori	Valtion suvereniteetti, alueellinen koskemattomuus
Ympäristösektori	Laji, elinympäristö
Taloudellinen sektori	Kansantalous, globaali talousjärjestelmä
Yhteiskunnallinen sektori	Kollektiivinen tai kansallinen identiteetti
Poliittinen sektori	Kansallinen suvereniteetti, poliittinen järjestelmä tai ideologia

Taulukko 1. Turvallisuuden viitekohteet eri sektoreilla.

2.3 Teorian kritiikkejä

Turvallistamisteoria on herättänyt myös paljon kritiikkiä. Sitä ovat tyypillisesti kritisoineet turvallisuustutkimuksen radikaalimman muutoksen ja laajentumisen kannattajat, kun taas perinteisessä turvallisuustutkimuksessa on vältetty keskustelua turvallistamisesta.¹⁰⁰ Molemmat ryhmät ovat kuitenkin eri tavoin nostaneet esiin kritiikin siitä, että teoria ei ota moraalisesti kantaa turvallisuuteen ja uhkiin. Perinteisessä turvallisuustutkimuksessa kritisoidaan sitä, että turvallistamisteoria kieltäytyy käsittelemästä todellisia uhkia. Kriittinen turvallisuustutkimus puolestaan kyseenalaistaa sen, millaisia uhkia turvallistamisteoria jättää huomiotta.¹⁰¹

Edelliseen ryhmään kuuluu Bill McSweeney, joka on yksi keskeisimmistä turvallistamisteorian kriitikoista. McSweeneyn mukaan turvallisuutta ei voi tutkia käsittelemättä sitä, mitkä ovat todellisia turvallisuusuhkia ja mitkä eivät.¹⁰² Lisäksi McSweeney kritisoi näkemystä kollektiivisen identiteetin rakentumisesta. Turvallistamisteoriassa yhteiskunta ja identiteetti oletetaan objektiivisiksi tosiasioiksi, jotka ovat olemassa luonnostaan ja joita voidaan ulkopuolelta tutkia.¹⁰³ McSweeneyn mukaan yhteiskunta on dynaaminen ja

⁹⁹ Buzan *et al.* 1998: 141–162.

¹⁰⁰ Buzan & Hansen 2009: 215; ks. lisätietoa ihmislähtöisen turvallisuuden (*human security*) ja turvallistamisteorian yhteyksistä Floyd 2007a; Buzan 2004.

¹⁰¹ Wæver 2011: 471.

¹⁰² McSweeney 1996: 84. Ks. myös Eriksson 1999; Huysmans 2002; Charrett 2009.

¹⁰³ McSweeney 1996, 1998. Turvallistamisteorian epistemologinen epäohdonmukaisuus liittyy siihen, että ennen turvallistamisen konseptia kehittyi ajatus turvallisuuden sektoreista, jotka perustuvat objektiivistiseen

muuttuva kokonaisuus, ja identiteetti ”ei ole yhteiskunnallinen fakta; se on neuvotteluprosessi.”¹⁰⁴ Koska yhteiskunta ja identiteetti ovat jatkuvassa muutoksessa, ei voida puhua yhdestä pysyvästä kansallisesta identiteetistä.¹⁰⁵ Buzan ja Wæver ovat vastanneet, identiteetin konstruoimisen prosessi voidaan analyttisesti erottaa tutkimuksessa, kun identiteetit ovat niin voimakkaita, että ne ovat olemukseltaan vakaita.¹⁰⁶

Kriittisen turvallisuustutkimuksen puolelta turvallistamisteoriaa on haastanut Ken Booth, jonka mukaan se ei käsittele ”todellisia ihmisiä todellisissa paikoissa.”¹⁰⁷ Boothin mukaan turvallisuutta ei tulisi tutkia vain havainnoimalla diskursseja ulkoapäin, vaan tutkimuksen tavoitteena on muuttaa maailmaa ja kiinnittää huomiota ”oikeisiin” turvallisuusongelmiin. Turvallisuustutkimus väistämättä määrittää turvallisuutta ja luo käsityksiä siitä, mitkä ovat uhkia ja mitkä eivät. Boothin näkökulmasta turvallistamisteoria tyytyy ulkopuolelta analysoimaan, miten yleisöt reagoivat turvallistamisliikkeisiin.¹⁰⁸ Booth kritisoi teoriaa myös konservatiiviseksi ja poliittisesti passiiviseksi, koska sen keskiössä ovat valtiot ja niitä johtavat eliitit. Turvallisuuden määrittelemisen selviytymisen kautta ei tee Boothin mukaan teoriasta tarpeeksi progressiivista ja radikaalia.¹⁰⁹

Eräs voimakas turvallistamisteorian kritiikki liittyy sen euro- tai länsikeskeisyyteen. Kriitikoiden mukaan turvallistamisteoria perustuu ajatukseen avoimesta ja demokraattisesta yhteiskunnasta, mikä ei vastaa todellisuutta suuressa osassa maailmaa. On esitetty kysymyksiä siitä, mikä on turvallistamisen dynamiikka esimerkiksi autoritäärisissä valtioissa, joissa asevoimilla on keskeinen rooli politiikassa.¹¹⁰ Claire Wilkinsonin mukaan turvallistamisteoria olettaa, että toimijoilla on oikeus vapaasti ilmaista itseään poliittisessa järjestelmässä, joka suojaa yksilöitä väkivallalta.¹¹¹ Esimerkiksi Nicole Jackson ja Alexandra Kent ovat pohtineet, onko turvallistamisteoria ylipäätään käyttökelpoinen Euroopan tai länsimaiden ulkopuolella, ja tehneet tapaustutkimuksia eri Aasian maissa.¹¹²

---

epistemologiaan. Turvallistaminen puolestaan nojautuu (inter)subjektivistiseen epistemologiaan, jossa turvallisuuden sosiaalinen konstruoiminen oletetaan niin vakaaksi, että sitä voidaan objektiivisesti tutkia. Vrt. Buzan *et al.* 1998: 34–35.

¹⁰⁴ McSweeney 1996: 85: “is not a fact of society; it is a process of negotiation.”

¹⁰⁵ Ks. myös Huysmans 1998a.

¹⁰⁶ Buzan & Wæver 1997. Ks. myös Theiler 2003: 54, 254, joka on pitänyt perustelua pitkällä aikavälillä vakaista sosiaalisista identiteeteistä hyväksyttävänä vastauksena kritiikkiin.

¹⁰⁷ Booth 2005: 275: “real people in real places”; ks. lisätietoa turvallistamisen linkistä kriittiseen turvallisuusteoriaan Nyman 2013.

¹⁰⁸ Booth 2007: 163–169.

¹⁰⁹ *Ibid.*: 106–107, 163–169.

¹¹⁰ Caballero-Anthony, Emmers & Acharya 2006.

¹¹¹ Wilkinson 2007.

¹¹² Jackson 2006; Kent 2006.

Toinen kritiikki nousee feministisestä teoriasta. Turvallistamisteoriaa on arvosteltu siitä, että se keskittyy ainoastaan sellaisiin toimijoihin, joilla on kyvyt ja mahdollisuus turvallisuusongelmien nostamiseen julkisesti esiin. Teoria siis ohittaa ne toimijat, jotka kohtaavat turvallisuusongelmia, mutta joiden mahdollisuudet uhkien esiin tuomiseen ovat rajoittuneet. Esimerkiksi Lene Hansen on kritisoinut sukupuolen ja sen merkityksen ohittamista turvallistamisteoriassa ja kutsunut tätä hiljaiseksi turvallisuusdilemmaksi (*silent security dilemma*).¹¹³ Turvallistamisteorian mukaan turvallistamisliikkeessä ei tarvitse lausua sanaa turvallisuus, vaan ”metaforinen viittaus turvallisuuteen” riittää.¹¹⁴ Turvallisuusuhka pitää siis kuitenkin ilmaista jollain tavalla. Hansen ja Stefan Elbe ovat tutkineet turvallistamista esimerkiksi sellaisissa muslimiyhteiskunnissa ja Afrikan maissa, joissa eri toimijoiden rajoitteet turvallisuusongelmien esiin nostamisessa korostuvat.¹¹⁵

Turvallistamisteorian tapaa määritellä turvallisuuskäsite on myös kyseenalaistettu. Turvallisuus määritellään negatiivisesti eli oletetaan, että turvallistaminen on lähtökohtaisesti epätoivottava yhteiskunnallinen kehityskulku, josta asiat pitäisi saada takaisin normaaliin poliittiseen päätöksentekoprosessiin. Oletusta on kritisoitu siitä, että turvallistamisteoriassa ei ole käyty tarpeeksi kattavaa keskustelua siitä, mitä asioiden vieminen pois turvallistamisdynamikasta tarkoittaa. Missä politisoitumisen ja turvallistamisen välinen raja kulkee? Jos rajat eivät ole tarpeeksi selvät, niitä voidaan tarvittaessa häivyttää ja käyttää hyväksi. Ei ole itsestään selvää, että turvallistamisen vastaliike vie asian takaisin poliittisen päätöksenteon piiriin, vaan se saattaa päätyä esimerkiksi epäpoliittiseksi osaksi byrokraattista hallintoa.¹¹⁶ Toisaalta esimerkiksi Paul Roe on kyseenalaistanut turvallisuuden määrittämisen normatiivisesti negatiiviseksi ja tutkinut mahdollisuuksia positiivisen turvallisuuskäsitteen luomiseen.¹¹⁷

Toinen turvallisuuden käsitteeseen liittyvä kritiikki koskee sitä, että turvallistamisteoriassa erotetaan sosiaaliturva (*social security*) kansainvälisestä turvallisuudesta (*international security*). Perusteena on, että sosiaaliturvassa on kysymys yksilöistä eikä kollektiiveista kuten kansainvälisessä turvallisuudessa. Lisäksi katsotaan, että sosiaaliturva on suurelta osin taloudellista turvallisuutta: rikollisuudessa tai työttömyydessä ei ole

---

¹¹³ Hansen 2000; ks. myös Elbe 2006; Stern 2006; Wilkinson 2007.

¹¹⁴ Buzan *et al.* 1998: 27: “a metaphorical security reference”

¹¹⁵ Hansen 2000; Elbe 2006.

¹¹⁶ Huysmans 1998a; Aradau 2004, 2006; Alker 2006; Behnke 2006; Elbe 2006; Taureck 2006; Floyd 2007b; Caballero-Anthony *et al.* 2006; ks. myös Wæver 2011: 472.

¹¹⁷ Roe 2012.

kysymys turvallisuudesta kansainvälisen turvallisuuden merkityksessä.¹¹⁸ Mark Neocleous kritisoi näitä oletuksia käyttäen esimerkkinä Yhdysvaltain *New Deal* -politiikkaa 1930-luvulla. Hänen mukaansa kyse oli turvallistamisteorian tarkoittamassa merkityksessä kiireellisestä ja eksistentiaalisena uhkana esitetystä politiikasta, jolla oikeutettiin poikkeustoimia. Neocleous argumentoi, että sosiaaliturva- ja talouskysymykset vaikuttivat siihen, miten kansallisen turvallisuuden käsite määritettiin kylmän sodan aikana.¹¹⁹

Kolmas turvallisuuskäsitteen määrittelyn kritiikki liittyy sen schmittiläisiin taustaoletuksiin. Jos turvallisuus yhteiskunnassa määrittyy selviytymisen ja poikkeustilan konseptien kautta, onko valtio riippuvainen selviytymisen vaarantavista uhkakuvista ja poikkeustilan ylläpidosta pystyäkseen takaamaan identiteettinsä säilymisen ja kontrolloimaan kansalaisiaan? Turvallistamisteoriassa ei ole tarpeeksi pohdittu sitä, mitä seurauksia näillä oletuksilla turvallisuudesta ja valtion olemuksesta on todellisuuden määrittämisessä.¹²⁰ Toisaalta Didier Bigo kritisoi turvallisuuden määrittämistä poikkeustoimien kautta siitä näkökulmasta, että se ohittaa hallinnon rutiininomaisen vallankäytön vaikutukset ja sellaiset ”vallan seuraukset, jotka ovat jatkuvia poikkeuksellisen sijaan.”¹²¹ Bigon mukaan digitaalisen valvonnan muodot tekevät valtion kontrollista entistä tehokkaampaa ja valtionhallinnon valta rauhan aikana kasvaa. Tämä pitäisi ottaa huomioon turvallisuuden määritelmässä pelkän poikkeustilaoletuksen sijaan.¹²²

Koko turvallistamisteorian kutsumiseen teoriaksi on suhtauduttu kriittisesti. Balzacq ja kumppanit esittävät, että on olemassa monia eri turvallistamisen teorioita tai suuntauksia, joiden välisiä rajoja pitäisi pystyä tarkemmin määrittelemään. Turvallistamista on kehitetty esimerkiksi sosiologisen teorian suuntaan,¹²³ politiikan teorian suuntaan (jossa arvot korostuvat) ja empiirisen teorian suuntaan, jossa tapaustutkimusten tuloksista tehdään yleistyksiä. Tutkijoita on kiinnostanut myös post-strukturalistinen suuntaus, jossa turvallistamisteorian kielellisiä perusteita on kehitetty.¹²⁴ Kriitikkojen mukaan olisi tärkeää

---

¹¹⁸ Buzan *et al.* 1998: 104, 120.

¹¹⁹ Neocleous 2006; ks. myös Krause 1996: 346.

¹²⁰ Huysmans 1998a; Williams 2003. Turvallistamisen määritelmän mukaan poikkeustoimien käyttöönoton on oltava mahdollista, mutta niitä ei tarvitse toteuttaa. Ks. Buzan *et al.* 1998: 25. Määritelmää on kritisoitu ja esitetty, että täydellinen turvallistaminen vaatisi puheteon, yleisön vakuuttamisen, mahdollisuuden poikkeustoimille ja niiden toteutuksen. Emmers 2004; Collins 2005; Floyd 2016. Poikkeustoimien merkitys korostuu myös turvallisuuden laajentuessa uusille sektoreille: poikkeustoimien merkitys on ymmärrettävä valtion kontekstissa, mutta mitä ne tarkoittavat muiden toimijoiden yhteydessä?

¹²¹ Bigo 2002: 73: ”effects of power that are continuous rather than exceptional”; ks. myös Huysmans 2006.

¹²² Bigo 2002.

¹²³ Ks. esim. Balzacq 2005, 2008, 2010; McDonald 2008; Roe 2008.

¹²⁴ Hansen 2011; Stritzel 2007, 2012; Vuori 2008.

pohtia sitä, missä pisteessä turvallistamisteoria on tällä hetkellä, mihin suuntaan sitä kannattaa kehittää ja miten se vaikuttaa turvallisuustutkimuksen kehitykseen laajemmin.¹²⁵

Turvallistamista on kritisoitu myös nostamalla esiin sen vaaroja. Yhteiskunnallisen turvallisuuden konsepti on subjektiivinen, ja sitä voidaan sen takia käyttää hyväksi esimerkiksi rasistisiin tarkoituksiin.¹²⁶ Jef Huysmans on kutsunut tätä turvallisuustutkimuksen normatiiviseksi dilemmaksi. Huysmans argumentoi, että poikkeustilan politiikan (*exceptionalism*) ja turvallisuuden diskurssin korostaminen saattaa lisätä turvallistamista, vaikka teorian tavoitteena olisi asioiden vieminen pois turvallistamisdynamiikasta.¹²⁷ Wæver on vastannut kritiikkiin toteamalla, että riski konseptin väärinkäytöstä kannattaa ottaa, jos sen kautta voidaan paremmin ymmärtää, miten turvallisuuden dynamiikka toimii yhteiskunnassa.¹²⁸

Turvallistamisteoriasta on esitetty lukuisia muitakin kritiikkejä, joista osaan Wæver on vastannut pohtimalla turvallistamisteorian tulevaisuuden suuntia.¹²⁹ Wæverin mukaan turvallistamisteoriassa pitää keskittyä tarkastelemaan turvallistamisen etiikkaa ja vastuuta,¹³⁰ teorian spatio-temporaalisia kytköksiä ja käyttökelpoisuutta yhteiskuntien kehityksessä¹³¹ sekä sitä, miten muiden kuin länsimaisten näkökulmien korostuminen vaikuttaa turvallisuusteorioihin.¹³² Wæverin ydinhavainto turvallistamisteorian kehityksestä on, että turvallistamisteoria on muiden teorioiden tavalla poliittinen ja muokkaa teoretisoimisen kautta maailmaa.¹³³ Näiden kausaalimekanismien huomioonottaminen ja tutkiminen on Wæverin mukaan tärkeää turvallistamisteorian kehittyessä.

---

¹²⁵ Balzacq, Guzzini, Williams, Wæver & Patomäki 2015; ks. myös Balzacq 2010.

¹²⁶ Williams 1998; Caballero-Anthony *et al.* 2006; Grayson 2003; Taureck 2006; Floyd 2011.

¹²⁷ Huysmans 2002, 2006. Huysmans 1996 on myös kritisoinut yleisön merkityksen liian vähäistä huomioimista turvallistamisessa.

¹²⁸ Wæver 1999: 337. Wæver 2011: 469–470 on myöhemmin tunnistanut Huysmansin esittämän kritiikin ja pohtinut teoretisoimisen poliittisia vaikutuksia.

¹²⁹ Wæver 2011. Turvallistamisteoriaa on kritisoitu siitä, että se ei ota huomioon tieto- ja viestintäteknologian kehityksen vaikutusta turvallistamiseen. Ks. Williams 2003: 527; Möller 2007; Hansen 2011. Ks. turvallistamisteoria metodologisesta kritiikistä Balzacq, Léonard & Ruzicka 2016.

¹³⁰ Vrt. Schou Tjalve 2011; Floyd 2011; Williams 2011.

¹³¹ Vrt. Huysmans 2011; Villumsen Berling 2011.

¹³² Vrt. Bilgin 2011; Barkawi 2011; Sheikh 2014.

¹³³ Vrt. taloustieteelliset tutkimukset siitä, että taloustieteen opiskelijat koehenkilöinä käyttäytyvät todennäköisemmin klassisen taloustieteen teorioiden mukaisesti kuin väestö keskimäärin.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa käydään läpi tutkimuksen toteuttamisen tavat. Ensimmäisessä osassa edellisessä luvussa esitelty teoreettinen viitekehys operationalisoidaan analyttiseksi viitekehyyksi. Toisessa osassa esitetään tämän tutkimuksen tutkimusasetelma ja kuvataan, miten morfologisen skenaariotyöskentelyn menetelmää on käytetty. Kolmannessa osassa selostetaan, mistä tutkimuksen aineisto koostuu ja miten se on kerätty.

3.1 Analyttinen viitekehys

Tutkimusaineisto ei suoraan vastaa tutkimuskysymyksiin, minkä takia teoreettisesta viitekehyyksestä tehdään analyysin apuväline ja työkalu muuttamalla se analyttiseksi viitekehyyksi. Koska turvallistamisteoria ei huomioi kaupunkeja turvallisuuden viitekohteina, laajennan analyttistä viitekehystä näkökulmilla kaupunkien merkityksestä ja roolista turvallisuuden eri sektoreilla. Tärkein turvallisuuden viitekohdetta määrittävä tekijä on sen legitiimi vaatimus omasta selviytymisestään.¹³⁴ Olen rakentanut analyttisen viitekehyyksen kysymällä jokaisella turvallisuuden sektorilla, millaisia legitiimejä vaatimuksia kaupungilla on omasta selviytymisestään, ja mitkä voisivat olla eksistentiaalisia uhkia sille.¹³⁵ Seuraavaksi esitellään laajennettu analyttinen viitekehys ja sen operationalisointi, jonka yhteenveto on taulukossa 2.

Sotilaallisen turvallisuuden viitekohteena on tässä tutkimusasetelmassa kaupungin suvereniteetti, joka on sotilaallisesti uhattuna. Keskeisiä turvallistavia toimijoita ovat hallitseva eliitti tai kaupungin hallinnon viralliset turvallisuustoimijat. Kaupungeilla on nykyisellään jonkinlaista toimivaltaa sisäisen turvallisuuden takaamiseen sotilaallisen turvallisuuden merkityksessä, mutta valtio vastaa ulkoisesta turvallisuudesta. Kysymys kaupungeista sotilaallisen turvallisuuden viitekohteina tiivistyy siis siihen, miten kaupungin suhde väkivallan käyttöön myös ulkoisen turvallisuuden takaamisessa voi kehittyä. Tähän vaikuttavat turvallisuuden kehitys laajemmin ja se, kuinka tärkeä turvattava kohde kaupunki on, eli kuinka legitiimiksi sen vaatimus omasta selviytymisestään koetaan.

Ympäristöturvallisuuden sektorilla turvallisuuden viitekohteena on kaupunki elinympäristönä. Jotta kaupungilla olisi legitiimi vaatimus omasta selviytymisestään, siellä

---

¹³⁴ Ks. lukua 2.1. Turvallisuuden viitekohteen kautta määrittävät myös uhat, turvallistavat ja funktionaaliset toimijat, yleisö sekä mahdollistavat olosuhteet.

¹³⁵ Analyttiset kysymykset on muotoiltu avoimiksi mitä- tai miten-kysymyksiksi, sillä kyllä- ja ei-kysymykset sisältävät ennako-oletuksia. Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2010: 9, 11–12, 16–17.

asumista ja elämistä täytyy arvostaa. Kysymys on siis lopulta siitä, kuinka tärkeitä elinympäristöjä kaupungit ovat. Ympäristöturvallisuuden sektorilla täytyy myös hahmottaa eroja kaupunkien ja maaseudun välillä, jos kaupungit näyttäytyvät maaseutumaisesta alueesta erillisinä turvallisuuden viitekohteina. Ympäristöturvallisuuden erityispiirteenä on globaalin ja toisaalta paikallistason merkityksen korostuminen, joten myös kaupunkien rooli näillä tasoilla on mielenkiintoinen kysymys. Paikallistasolla esimerkkejä kaupungeista ympäristöturvallisuuden kohteina on jo luonnonkatastrofien vaikutusalueilla.

Taloudellisen turvallisuuden sektorilla kaupungin talous on turvallisuuden viitekohteena. Esimerkkejä kaupunkien konkurssista ja kaupunkitalouden romahtamisesta on, joten turvallistaminen vaikuttaa tästä näkökulmasta mahdolliselta. Toisaalta turvallistamisdynamiikkaa tukee myös ajatus kaupungista työnantajana: kaupungit ovat tyypillisesti alueillaan merkittäviä työnantajia, joten kaupunkitalouden romahtamisella olisi suoria taloudellisia vaikutuksia kaupunkilaisiin työn loppumisen kautta. Jotta kaupunkien talousjärjestelmää turvallisuuden viitekohteena voidaan tutkia, täytyy määrittää, mihin kaupunkien taloudellinen elinvoimaisuus perustuu. Lisäksi on keskeistä havainnoida talousjärjestelmän ja turvallisuuden yhteyksiä: minkälaisia muita vaikutuksia uhilla on suorien ansionmenetysten lisäksi.

Yhteiskunnallisen turvallisuuden sektorilla kaupunki näyttäytyy turvallisuuden viitekohteena kaupunkilaisen kollektiivisen identiteetin tai yhteisön kaupunkilaisen elämäntavan kautta. Yhteiskunnallinen turvallisuus tarkoittaa kaupungin kykyä säilyttää luonteensa muuttuvissa olosuhteissa ja uhkien kohteena. Keskeiseksi nousee kaupunkilaisen identiteetin kehitys sekä tavat rakentaa ja turvata sitä mahdollisesti myös maaseudun ja kaupungin välisen vastakkainasettelun kautta. Minkälaiset uhat estävät kaupunkilaisen identiteetin toteuttamista? Kysymys on lopulta siitä, kuinka arvokkaana kaupunkilaista kultuuria ja elämäntapaa pidetään. Tyypillinen vastaus yhteiskunnallisen turvallisuuden sektorin uhkiin on sosiaalisen identiteetin vahvistaminen. Mitä tämä tarkoittaa kaupunkien kontekstissa?

Poliittisessa turvallisuudessa turvallisuuden viitekohteena ovat kaupungin poliittinen päätöksentekojärjestelmä ja hallinto. Uhat kohdistuvat näiden instituutioiden vakauteen ja heikentävät kaupungin kykyä hallita alueellaan: kyse on siis kaupungin suvereniteetista tai autonomiasta. Poliittiset uhat eroavat sotilaallisen sektorin uhista siinä, että ne ovat luonteeltaan ei-sotilaallisia. Poliittinen turvallisuus liittyy valtiotasolla muulta

kansainväliseltä yhteisöltä saatavaan tunnustukseen ja tukeen, joten kaupunkitasolla muilta kaupungeilta saatava tuki voi olla tärkeää. Kaupungit pystyvät monin tavoin itse lisäämään hallintonsa vakautta, mutta valtion päätökset saattavat kyseenalaistaa kaupungin toimivaltaa. Vastaavia jännitteitä saattaa olla myös kaupunkeihin perustuvien ylikansallisten hallinnan muotojen kehityksessä. Tärkeässä roolissa kaupunkien poliittisen turvallisuuden määrittelyssä on siis kaupunkien ja valtioiden suhteiden kehitys.

ULOTTUVUUS	TEORIAN NÄKÖKULMA	OPERATIONALISOINTI
Sotilaallinen sektori	Kaupungin suvereni-teetti eli eksklusiivinen oikeus oman alueen ja asukkaiden hallintaan on sotilaallisesti uhattuna	Mitkä ovat tärkeimmät kaupunkien turvallisuuden vaikuttavat kehityskulut? Mikä on kaupungin suhde väkivallan käyttöön ja miten tämä voi kehittyä tulevaisuudessa? Mitkä tekijät vaikuttavat siihen, kuinka tärkeä turvattava yksikkö kaupunki on?
Ympäristösektori	Kaupunki elinympäristönä on eksistentiaalisesti uhattuna	Millaisia eroja on turvallisuusympäristössä kaupungissa ja maaseudulla? Miten ympäristöturvallisuuden globaali- ja paikallistason työnjako kehittyy? Kuinka tärkeitä elinympäristöjä kaupungit ovat?
Taloudellinen sektori	Uhkana on kaupungin talousjärjestelmän romahtaminen	Mihin kaupunkien taloudellinen elinvoimaisuus perustuu? Mikä on talousjärjestelmän ja turvallisuuden yhteys?
Yhteiskunnallinen sektori	Kaupunkilainen kollektiivinen identiteetti ja yhteisön elämäntapa on uhattuna	Mitkä tekijät vaikuttavat kaupunkilaisen identiteetin kehitykseen? Kuinka arvokkaana kaupunkilaista kulttuuria ja elämäntapaa pidetään? Mitkä ovat suurimmat uhat kaupunkilaisten kollektiiviselle identiteetille?
Poliittinen sektori	Kaupungin poliittisen järjestelmän legitimitetti on ei-sotilaallisesti uhattuna sisältä tai ulkoapäin	Miten kaupunkeihin perustuvat ylikansalliset poliittisen hallinnan muodot kehittyvät? Mitkä tekijät vaikuttavat kaupunkipoliitiikan tulevaisuuteen? Missä asioissa kaupunkien ja valtioiden intressit ovat yhteneviä ja eräviä?

Taulukko 2. Analyyttinen viitekehys.

3.2 Tutkimusasetelma ja tutkimusmenetelmä

Tässä osassa käydään läpi tutkimukseni tutkimusasetelma ja kuvaillaan käytettyjä tulevaisuudentutkimuksen menetelmiä. Yleensä tulevaisuudentutkimuksen tavoitteena on hahmottaa ja ennakoita mahdollisia, todennäköisiä, toivottavia ja ei-toivottavia tulevaisuuksia, jotta voidaan paljastaa toisin olemisen mahdollisuuksia. Tulevaisuudentutkimuksen menetelmissä korostuu holistisuus, pitkän aikavälin perspektiivi ja globaali tarkastelutaso, ja tutkimusta tehdään keräämällä, analysoimalla, syntetisoimalla ja systemaattisesti esittämällä tulevaisuutta koskevaa intuitiivista ja näkemyksellistä tietoa.¹³⁶ Tulevaisuudentutkimus on olemukseltaan monitieteistä, ja siinä pyritään ottamaan kokonaisvaltaisesti huomioon esimerkiksi ekologisten, sosiaalisten ja taloudellisten tekijöiden vaikutus tutkimuskohteeseen.¹³⁷

Tulevaisuudentutkimuksen taustalla ja historiassa on selkeä arvopohja – tietynlainen moraalinen ja eettinen näkemys ja pyrkimys ”maailmanparannukseen” tulevaisuudentutkimuksen avulla.¹³⁸ Tulevaisuudentutkimuksessa ajatellaan, että ennakoiti mahdollistaa aktiivisen toiminnan nykyhetkessä: jos näkemyksiä tulevaisuudesta ei olisi olemassa, kaikki toiminta olisi reaktiivista.¹³⁹ Tulevaisuudentutkimus ei siis koskaan ole neutraalia, vaan heijastaa väistämättä tutkijan ja tutkimuksen arvoja (kuten voidaan ajatella kaiken tutkimuksen tekevän).¹⁴⁰ Tutkijan ja tutkimuskohteen välinen suhde kuitenkin korostuu tulevaisuudentutkimuksessa, koska tulevaisuus ei ole vielä määrittynyt, joten ennakoinnit tulevaisuudesta väistämättä muokkaavat sitä. Tulevaisuus ei tässä mielessä ole tutkimuksen kohde vaan luomisen kohde.¹⁴¹

---

¹³⁶ Tulevaisuudentutkimuksella on kolme tutkimusalueita: pragmaattinen (miksi tutkimusta tehdään), syntaktinen (miten tietoa saadaan eli menetelmät) ja semanttinen (mistä on kysymys eli tietyt ongelmat ja sisällöt). Malaska 2013.

¹³⁷ Monitieteisyydessä on myös ongelmia: yhden tutkijan on esimerkiksi vaikeaa hallita useita eri tieteenaloja, ja monialaisuus tekee tutkimuksista yhteismitattomia. Monialaisuus jää helposti pinnalliseksi eikä todellisuudessa ylitä tai kyseenalaista tieteenalojen rajoja.

¹³⁸ Esimerkiksi Flechtheim uskoi, että futurologian avulla voidaan estää sodat, poistaa nälkä ja kurjuus, lopettaa ihmisten ja luonnon riisto, demokratisoida yhteiskunta ja estää toisista vieraantumista. Tulevaisuustieteen avulla voitaisiin kehittää ”*homo humanus*”, uusi parempi ihminen. Flechtheim 1945, 1966, 1971; ks. myös Jungk & Galtung 1970.

¹³⁹ Amara 1981: 25–29. Vastaavasti ajatellaan, että tulevaisuutta koskevien taustaoletusten näkyväksi tekeminen on edellytys myös moraalille toiminnalle, koska se mahdollistaa nykyhetken päätösten ja toiminnan kyseenalaistamisen.

¹⁴⁰ Tutkijan ja tutkimuskohteen välinen suhde liittyy varmasti kaikkeen (yhteiskuntatieteelliseen) tutkimukseen. Uusi tieto mistä tahansa yhteiskuntatieteellisestä tutkimuskohteesta kuten esimerkiksi historiallisista prosesseista luo todellisuutta. Tulevaisuudentutkimuksen kohteena ovat kuitenkin sellaiset asiat, jotka eivät ole vielä tapahtuneet, joten saattaa olla, että tutkijan vaikutus tai valta todellisuuden luomisessa korostuu muuhun tutkimukseen verrattuna. Ks. lisätietoa esim. Bell 2003; Rescher 1998.

¹⁴¹ Ks. esim. Kuusi 1999.

Tulevaisuudentutkimuksessa käytetään useita erilaisia menetelmiä. Tämä tutkimus on toteutettu morfologisen¹⁴² skenaariotyöskentelyn menetelmällä. Menetelmän valinnassa mietin ensin, mikä tutkimusongelmani on, ja mikä näkökulma on paras sen ymmärtämiseksi. Sen jälkeen arvioin, millä tavalla pystyn saamaan parhaiten tietoa tutkimusaiheesta. Lopuksi selvitin, mitä menetelmää käyttämällä tieto on yksinkertaisimmin saavutettavissa. Koska olen halunnut tutkimuksessa kuvata mahdollisia tulevaisuuksia, olen päättänyt käyttää kvalitatiivista skenaariotyöskentelyn menetelmää.¹⁴³ Mahdollisten tulevaisuuksien rakentamisessa on tärkeää ymmärtää trendien ja toiminnan välisiä yhteyksiä, minkä takia olen valinnut morfologisen analyysin eli tulevaisuustaulukkomenetelmän skenaarioiden luomiseen. Koska tietoa mahdollisista tulevaisuuksista ei ole saatavissa ainoastaan kirjallisista lähteistä, olen päättänyt kerätä näkemyksellistä tietoa asiantuntija-haastatteluiden avulla.¹⁴⁴

Tässä tutkimuksessa morfologisen skenaariotyöskentelyn tarkoituksena on tunnistaa tutkimusongelman kannalta keskeisiä ilmiöitä ja niiden mahdollisia toteutumisvaihtoehtoja tulevaisuudessa.¹⁴⁵ Olen käyttänyt skenaarioiden rakentamisessa nykyhetkestä eteenpäin suuntautuvaa menetelmää (*forecasting*) toivotusta tulevaisuudesta taaksepäin katsovan menetelmän (*backcasting*) sijaan. *Forecasting*-menetelmässä tulevaisuusskenaarion rakentamisen perusteena ovat nykyhetkellä havaittavissa olevat kehityskulut, suunnitelmat ja uskomukset ja niiden väliset kausaalisuhteet. Menetelmässä tyypillisesti korostuvat dominoivat trendit ja sopeutuminen niiden luomiin muutoksiin.

Olen rakentanut tutkimusasetelman näiden ja aiemmissa luvuissa esiteltyjen elementtien pohjalta johdannossa määriteltyyn tutkimuskysymykseen vastaamiseksi. Tutkimuskysymys ohjasi teoreettisen viitekehyksen muodostamista, joka toimi lähtökohtana tutkimuksen analyttiselle viitekehykselle ja sitä kautta aineiston keruulle ja luokittelulle. Tutkimusaineisto on analysoitu morfologisen skenaariotyöskentelyn menetelmällä, ja analyysin tulokset pyrkivät vastaamaan määritettyyn tutkimuskysymykseen. Tutkimusasetelma ja morfologisen skenaariotyöskentelyn vaiheet esitetään tiivistetysti kuvassa 2. Seuraavaksi käydään lyhyesti läpi morfologisen skenaariotyöskentelyn vaiheet erikseen.

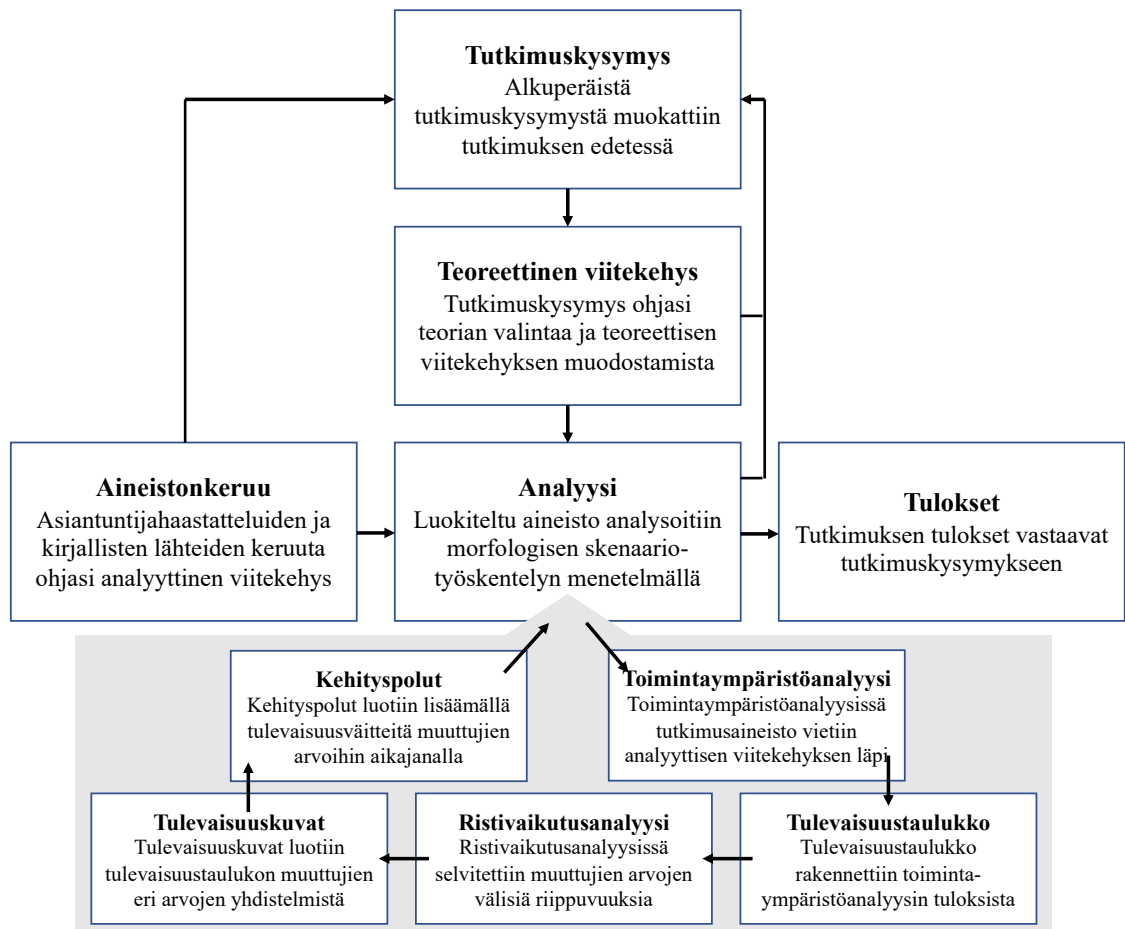
---

¹⁴² Morfologinen terminä viittaa muotoa koskevaan tai muoto-opilliseen.

¹⁴³ Skenaarioiden avulla on mahdollista tutkia tulevia kehityskulkuja myös kaoottisissa ja ennalta määräämättömissä avoimissa järjestelmissä. Meristö 1991: 55; Kaivo-Oja 1996.

¹⁴⁴ Haastattelu menetelmänä on hyvä tapa tutkia asioita, joista ei ole olemassa kirjoitettuja lähteitä tai jotka vaativat erityistä näkemyksellistä tietoa. Dexter 2006: 37–38.

¹⁴⁵ Rubin 2011: 15; Jouvenel 1967. Muuttujien saamat arvot tietyssä tulevaisuuden hetkessä eivät ikinä ole faktoja, vaan mahdollisia seurauksia nykyhetkestä. Ks. Mannermaa 1991: 56.

Kuva 2. Tutkimusasetelma ja morfologisen skenaariotyöskentelyn vaiheet.¹⁴⁶

3.2.1 Toimintaympäristöanalyysi

Morfologisen skenaariotyöskentelyn ensimmäinen vaihe on toimintaympäristöanalyysi (*environmental scanning*). Toimintaympäristö tarkoittaa sitä sosiokulttuurista, poliittista, ekologista ja taloudellista ympäristöä, jossa toiminta tapahtuu. Toimintaympäristöanalyysin tarkoituksena on tässä tutkimuksessa ollut hahmottaa tutkimuskohteen kokonaiskuvaa ja selvittää, mikä on pysyvää, mikä muuttuu, ja mikä on pysyvästi muutoksessa. Olen pyrkinyt tarkastelemaan nykyistä toimintaympäristöä tapahtumien ja päätösten tulevaisuusseuraamusten näkökulmasta tulevaisuuden kehitysten merkkien löytämiseksi.¹⁴⁷

Toimintaympäristöanalyysin tekemiseen on useita tapoja, mutta kaikissa on keskeistä tutkimuskohteen jakaminen pienempiin osiin. Olen tehnyt jaon tutkimukseni analyttisen viitekehysten avulla, jonka viisi teoreettiseen viitekehykseeni perustuvaa osa-aluetta ovat

¹⁴⁶ Sovellettu morfologisen skenaariotyöskentelyn vaiheista teoksessa Seppälä 1984.

¹⁴⁷ Gordon & Glenn 2009: 1. Vrt. McDowell 2009; Lowenthal & Clark 2016; Liebowitz 2006; Kuosa 2014; George & Bruce 2008.

luoneet toimintaympäristöanalyysille rakenteen. Toimintaympäristöanalyysissä olen jäljittänyt, tunnistanut ja analysoinut muun muassa trendejä, megatrendejä, heikkoja signaaleja, villejä kortteja ja muutosvoimia (*driving force*, kutsutaan myös toisinaan ajureiksi) tutkimusaineiston perusteella.¹⁴⁸ Toimintaympäristöanalyysin tuloksena syntyy useita aiheita, ratkaisuja, trendejä, muutosilmiöitä ja heikkoja signaaleja, jotka liittyvät tutkimuskohteeseen erilaisista näkökulmista.¹⁴⁹

3.2.2 Tulevaisuustaulukko ja ristivaikutusanalyysi

Olen rakentanut toimintaympäristöanalyysin tulosten perusteella tulevaisuustaulukon (*future table*), joka muodostuu tärkeimmistä muutosilmiöistä tutkimusaiheeseen liittyen ja määrittää niiden arvoja ja keskinäisiä suhteita. Tulevaisuustaulukko on ”tulevaisuustilojen sektoreittain järjestetty, taulukoitu kokoelma, joka edustaa yleensä jotain ennalta määritettyä ajankohtaa.”¹⁵⁰ Tulevaisuustaulukko on tapa systematisoida ja syntetisoida toimintaympäristöanalyysin tuloksia, ja sen pohjalta voidaan perustellusti valita tulevaisuusmuuttajat ja luoda tulevaisuuskuvat.

Tulevaisuuskuvat voi muodostaa tulevaisuustaulukon perusteella esimerkiksi arvalla tai yhdistämällä kiinnostavia muuttujien arvoja keskenään. Tässä tutkimuksessa olen kuitenkin valinnut tulevaisuuskuvien muuttajat ristivaikutusanalyysin (*field anomaly relaxation*) avulla. Ristivaikutusanalyysi on menetelmä, jonka avulla otetaan huomioon eri muuttujien arvojen vaikutukset toisten muuttujien toteutumiseen: sellaiset tulevaisuuskuvat, joissa on keskenään yhteensopimattomia elementtejä, karsitaan systemaattisesti pois. Tätä voidaan myös kutsua epätodennäköisten tilaparien poistamiseksi. Kun tulevaisuuskuvat muodostetaan ristivaikutusanalyysin kautta, niissä otetaan huomioon eri muuttujien ristivaikutukset ja toisiaan vahvistavat tai toisiaan heikentävät dynamiikat.¹⁵¹

3.2.3 Skenaariot: tulevaisuuskuvat ja kehityspolut

Ensimmäinen vaihe tulevaisuustaulukosta skenaarioihin pääsemiseksi on tulevaisuuskuvien luominen. Tulevaisuuskuva on tietoisesti rakennettu skenaarion aihio, joka täydennetään skenaariksi kuvaamalla kehityspolku nykyhetkestä mahdolliseen tulevaisuuteen. Tulevaisuuskuva muodostuu muun muassa nykyhetkeä ja mennyttä koskevasta

---

¹⁴⁸ Käsitteiden tarkemmista määritelmistä ks. Rubin 2004: Käsitteitä; vrt. Gordon & Glenn 2009: 4, 50–51.

¹⁴⁹ Rubin 2011: 15.

¹⁵⁰ *Ibid.*

¹⁵¹ Ks. lisätietoa ristivaikutusanalyysistä Coyle 2009; Rubin 2004; Rhyne 1995.

ymmärryksestä, tiedoista, odotuksista ja arvoista, ja sen rakentaminen auttaa hahmottamaan mahdollisia, toivottuja ja ei-toivottuja tulevaisuuksia.¹⁵² Tässä tutkimuksessa olen muodostanut tulevaisuustaulukosta tehdyn ristivaikutusanalyysin perusteella kolme tulevaisuuskuva, joiden elementit perustuvat tulevaisuustaulukon muuttujien arvojen mahdollisiin yhdistelmiin.

Skenaario koostuu tulevaisuuskuvan lisäksi kehityspolusta, joka on systemaattisesti luotu hypoteettinen tapahtumakulku tai koherentti esitys tulevaisuuden toimintaympäristöstä, jossa kuvataan vaiheittain eteneviä prosesseja ja päätöksenteon kannalta keskeisiä hetkiä.¹⁵³ Jerome Glennin ja kumppaneiden mukaan ”skenaario on tarina, jossa on uskottavat syy–seuraussuhteet, jotka yhdistävät tulevaisuudentilan nykyhetkeen havainnollistaen keskeisiä päätöksiä, tapahtumia ja seurauksia narratiivin kautta.”¹⁵⁴ Skenaario ei siis ole ennuste tai toisaalta pelkkä ajatusleikki, vaan tapa organisoida tulevaisuusväitteitä ajanalle.¹⁵⁵ Skenaario perustuu tällä hetkellä saatavilla olevaan tietoon.¹⁵⁶

Yleensä skenaariorakentamisen tavoitteena on ymmärtää keskipitkän tai pitkän aikavälin kehityskulkuja niin, että nykyistä toimintaa voidaan kehittää, muuttaa ja parantaa.¹⁵⁷ Nykyisen toiminnan seurausten parempi ymmärtäminen on myös tämän tutkimuksen tavoitteiden taustalla.¹⁵⁸ Skenaariotyöskentelyssä täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että skenaariot saattavat vaikuttaa tulevaisuuteen jo sitä kautta, että ne ovat olemassa: skenaariot voivat tehdä itsensä mahdottomaksi tai toteutua juuri sen takia, että mahdollinen tulevaisuus on sanoitettu.¹⁵⁹ Tämä korostaa tulevaisuudentutkijan vastuuta oman asemansa tiedostamisesta suhteessa tutkimuskohteeseen.

---

¹⁵² Rubin 2004.

¹⁵³ Godet 1994: 60; Rubin 2011: 5; Kaivo-Oja 1996; Miles 1986; Masini 1993. Skenaariomenetelmä kehitettiin toisen maailmansodan jälkeen Yhdysvalloissa ja Ranskassa. Herman Kahn toi skenaarioajattelun tulevaisuudentutkimukseen ja strategian tutkimukseen 1950- ja 1960-luvuilla. Kahn & Wiener 1967 sovelsivat skenaarioajattelua ensimmäistä kertaa maailman vaihtoehtoisten tulevaisuuksien tutkimiseen. Ks. myös Kahn 1965; Glenn & The Futures Group International 2009: 1.

¹⁵⁴ Glenn & The Futures Group International 2009: 2: “A scenario is a story with plausible cause and effect links that connects a future condition with the present, while illustrating key decisions, events, and consequences throughout the narrative.” Ks. skenaarioiden laadun arvioimisesta Rubin 2011: 7–8, 10–11; Durance & Godet 2010.

¹⁵⁵ Glenn & The Futures Group International 2009: 2; Rubin 2011: 5; Kaivo-Oja 1996. Skenaarioiden toteutumisen mahdollisuudet sellaisenaan ovat olemattomat.

¹⁵⁶ Rubin 2011: 2, 4; Jantsch 1967: 180.

¹⁵⁷ Rubin 2011, 2015; vrt. Patomäki 2015: 133.

¹⁵⁸ Ks. lukua 1.2.

¹⁵⁹ Ks. esim. Meadows, Meadows, Randers & Behrens III 1972. Skenaariomenetelmässä suosittiin alun perin kolmea skenaariota: yllätyksetön *business as usual* -skenaario sekä pahin mahdollinen ja paras mahdollinen skenaario. Nykyään parempana pidetään kolmesta viiteen erilaista skenaariota, sillä alkuperäisessä

Skenaarioiden rakentamiseen on useita eri menetelmiä. Kaikkia yhdistää trendien, muutostoimien ja keskeisten tapahtumien tunnistaminen.¹⁶⁰ Tässä tutkimuksessa täydensin tulevaisuuskuvat skenaarioiksi lisäämällä jokaiseen tulevaisuuskuvaan valittuun muuttujan arvoon erilaisia tulevaisuusväitteitä ja sijoittamalla ne aikajanelle. Valitsemani tulevaisuusväitteet perustuvat toimintaympäristöanalyysiin. Muodostin skenaarioiden kehityspolut kirjoittamalla auki jokaisen tulevaisuusväitteen niin, että syntyi hypoteettinen kuvaus mahdollisten tapahtumien etenemisestä nykyhetkestä tulevaisuuskuvaan.¹⁶¹

3.3 Tutkimusaineiston kerääminen ja analyysi

Toimintaympäristöanalyysin aineisto kerätään tulevaisuudentutkimuksessa tyypillisesti useista eri lähteistä. Yksi mahdollinen tapa on tässä tutkimuksessa valitsemani yhdistelmä kvalitatiivisia asiantuntijahaastatteluita ja kirjallisia lähteitä.¹⁶² Tässä osiossa kuvataan, mistä tutkimusaineisto koostuu ja miten se on kerätty.

3.3.1 Aineistonkeruu

Tutkimusaineistoni koostuu 15 puolistrukturoidusta teemahaastattelusta ja kolmesta Euroopan unionin (EU) asiakirjasta. Puolistrukturoidun haastattelun etu on, että haastatteluaineisto on systemaattista, koska jokaisessa haastattelussa käsitellään samoja aiheita. Haastattelujen tyyli on kuitenkin epävirallinen ja keskusteleva, mikä tekee mahdolliseksi tarkentavien kysymysten esittämisen.¹⁶³

Aloitin haastatteluprosessin miettimällä, kenellä on tarvitsemaani tietoa tutkimusaiheesta, ja miten haastateltavia kannattaa lähestyä. Rekrytoin sopivia haastateltavia tutkimustani rahoittaneen ajatushautomo Demos Helsingin, lopputyöni ohjaajan Teivo Teivaisen sekä omien kontaktieni kautta. Etsin sopivia haastateltavia myös internethauilla. Haastatteluprosessin edetessä löysin mielenkiintoisia haastateltavia toisten haastateltujen kautta.¹⁶⁴

Asetin haastateltavien valinnalle kolme vaatimusta, joiden mukaan haastateltavien täytyy olla 1) mahdollisimman erilaisista taustoista ja eri aloilta, jotta aineistoon tulee erilaisia näkökulmia, 2) luovia, näkemyksellisiä ja avoimia ihmisiä, jotka pystyvät kuvittelemaan

---

mallissa yllätyksettömän skenaarion oletetaan olevan todennäköisin ja päätöksiä tehdään sen perusteella, jolloin se toteuttaa itse itsensä. Ks. Glenn & The Futures Group International 2009: 1.

¹⁶⁰ Glenn & The Futures Group International 2009: 5.

¹⁶¹ Vrt. Schwartz 1991: 226–234; ks. myös Glenn & The Futures Group International 2009: 10–11.

¹⁶² Gordon & Glenn 2009: 4–6.

¹⁶³ Given 2008: 810; Dexter 2006: 31–32; ks. eliitti- ja asiantuntijahaastatteluiden eroista Littig 2009.

¹⁶⁴ Tätä kutsutaan lumipallo-otannaksi. Ks. myös Dexter 2006: 43.

tulevaisuutta ja tuomaan yllättäviäkin ajatuksia esiin ja 3) asiantuntemukseltaan liitettävissä tutkimusaiheen kontekstiin (ei kuitenkaan liian tiukasti).¹⁶⁵ Haastateltavaksi valitsemani asiantuntijat täyttävät nämä kriteerit, sillä he ovat näkemyksellisiä ja laajasti eri aloja edustavia ihmisiä, joiden osaaminen ja työtehtävät liittyvät jollain tavalla kaupunkiin ja/tai turvallisuuteen. Lisäksi pidin tärkeänä, että haastateltavissa on sekä miehiä että naisia. Asetin vaatimukseksi, että molempia sukupuolia on vähintään 40 prosenttia haastateltavista. Lopullisessa aineistossa on seitsemän naista ja kahdeksan miestä eli naisia on 47 prosenttia ja miehiä 53 prosenttia haastatelluista.

Tarkemmat tiedot tekemistäni tutkimushaastatteluista on koottu taulukkoon 3. Taulukosta ilmenee haastateltavan nimi, titteli ja organisaatio sekä haastattelun ajankohta ja kesto. Haastattelut toteutettiin aikavälillä 6.3.2017–20.7.2018. Haastattelujen kesto vaihteli 45 minuutista 1 tuntiin ja 20 minuuttiin. Haastateltavien titteli ja organisaatio on ilmoitettu haastatteluajankohtana tiedossa olleen tehtävän mukaan.

Kerroin sähköpostitse lähetetyissä haastattelukutsuissa tutkimusprojektin esittelyn ja taustatietojen lisäksi toiveesta nauhoittaa haastattelu haastateltavan luvalla ja pyysin haastattelujen alussa haastateltavilta vielä erikseen lupaa nauhoittamiseen. Sain luvan kaikissa haastatteluissa. Halusin tehdä haastattelut haastateltavien nimellä enkä anonymisti, koska erityistä syytä anonymiteettiin esimerkiksi arkaluonteisen tiedon vuoksi ei ollut. Pyysin haastateltavilta luvan heidän nimensä käyttämiseen ja sain luvan kaikissa haastatteluissa. Lisäksi kerroin haastateltaville, että jos käytän analyysissä suoria lainauksia heidän puheestaan, lähetän lainaukset heille etukäteen tarkistettaviksi. Olen lähettänyt suorat lainaukset haastateltavien tietoon lokakuussa 2018 ja olen saanut jokaisen lainauksen käyttöön haastateltavalta hyväksynnän sähköpostitse.¹⁶⁶

---

¹⁶⁵ Gordon & Glenn 2009: 4–6 toteavat, että tulevaisuudentutkimuksessa on tarkoituksena löytää eri alojen asiantuntijoita, jotta aineistoon saadaan toisistaan poikkeavia näkemyksiä. Asiantuntijoita pyydetään ajattelemaan luovasti, joten on tärkeää saada haastateltavaksi idearikkaita ja osaavia ihmisiä.

¹⁶⁶ Dexter 2006: 50–51, 60–61.

	Nimi	Titteli ja organisaatio	Pvm	Kesto
1	Kaisa Schmidt-Thomé	Vanhempi tutkija Demos Helsinki	6.3.2017	50 min
2	Ari-Pekka Meuronen	Turvallisuus- ja riskienhallintapäällikkö Lappeenrannan kaupunki	18.6.2018	1 h 20 min
3	Pentti Lähteenoja	Ylijohtaja, Tieto- ja tutkimustoimiala Maa- ja metsätalousministeriö	21.6.2018	1 h
4	Nuutti Nikula	Analyytikko Huoltovarmuuskeskus	25.6.2018	1 h
5	Veli-Pekka Tynkkynen	Venäjän ympäristöpolitiikan professori Helsingin yliopisto	25.6.2018	55 min
6	Anniina Autero	Koordinaattori Pirkanmaan turvallisuusklusteri	26.6.2018	1 h 10 min
7	Mika Kalliomaa	Johtaja Maanpuolustuskurssit	26.6.2018	1 h
8	Kaarin Taipale	Kaupunkitutkija Freelancer	27.6.2018	1 h 10 min
9	Johanna Anttonen	Koulutuksen kehittämispäällikkö Maanpuolustuskorkeakoulu	28.6.2018	1 h 10 min
10	Jyri Juslén	Neuvotteleva virkamies Ympäristöministeriö	3.7.2018	1 h 10 min
11	Emma Terämä	Johtaja, Kestävä kaupungistuminen Suomen ympäristökeskus	3.7.2018	1 h 15 min
12	Peter Ache	Suunnittelumaantieteen professori Radboud University	4.7.2018	50 min
13	Albert Royo-Mariné	Yhteiskuntasuhdekonsultti Freelancer	11.7.2018	45 min
14	Pia Pakarinen	Apulaispormestari Helsingin kaupunki	18.7.2018	1 h
15	Kristiina Kumpula	Pääsihteeri Suomen Punainen Risti	20.7.2018	1 h 10 min

Taulukko 3. Tutkimushaastattelut.

Haastattelujen tavoitteena oli saada syvällistä ymmärrystä asiantuntijoiden näkemyksistä turvallisuuden muutokseen ja kaupunkien rooliin siinä. Lisäksi tavoitteena oli määrittää keskeisimpiä trendejä, muutosvoimia ja jännitteitä tässä kontekstissa. Olen rakentanut näiden tavoitteiden täyttämiseksi haastattelurungon, joka pohjautuu taulukon 2 analyytiseen viitekehukseen. Jaottelin haastattelukysymykset viiteen teemaan, minkä lisäksi kysyin erikseen pitkän aikavälin kehityskuluista. Käyttämäni haastattelurunko on tutkielman liitteessä 1. Koska keräsin tutkimusaineiston puolistrukturoidulla haastatteluilla, en välttämättä kysynyt kaikkia haastattelukysymyksiä haastattelurungon mukaisessa

järjestyksessä, jätin osan kysymyksistä pois tai täydensin haastattelurunkoa tarkentavilla lisäkysymyksillä.¹⁶⁷ Seuraavaksi käydään lyhyesti läpi haastattelurungon sisältö.

Haastattelurungon ensimmäisen teeman kysymykset liittyvät turvallisuuteen ja uhkiin. Näillä kysymyksillä keräsin tietoa siitä, millä tavalla turvallisuusympäristö ja turvallisuuden käsite ovat muuttumassa eri tasoilla sekä minkälaisia uhkia erityisesti kaupunkeihin kohdistuu. Toisen teeman kysymykset käsittelevät kaupunkeja ja elinympäristöjä. Niiden tarkoituksena oli havainnoida eroja kaupungin ja maaseudun elinympäristöinä, pohtia kaupunkien toimijuutta sekä turvallisuutta kaupungeissa.

Kolmas teema tarkastelee poliittisen järjestelmään ja hallintaan liittyviä kysymyksiä. Eri-tyisesti pyrin saamaan tietoa tämänhetkisen valtiotoimijoihin perustuvan järjestelmän muutoksista sekä globaalien kaupunkiverkostojen merkityksestä ja mahdollisuuksista hallinnan muotona. Neljännessä teemassa selvitetään kulttuurin ja sosiaalisten suhteiden kehitystä. Kartoitin kysymyksillä identiteettien ja niissä tapahtuneiden muutosten merkitystä kaupunki-, alueellisella, kansallisella ja globaalilla tasolla. Viidennen teeman kysymykset keskittyvät talousjärjestelmän ja yritysten rooliin. Niiden avulla tutkin taloudellisten tekijöiden yhteyttä kaupunkien kehitykseen ja turvallisuuteen laajemmin.

Lopuksi kysyin haastateltavien näkemyksiä pitkän aikavälin kehityskulkuihin, joita olen esimerkinomaisesti luetellut haastattelurungossa. Olen nostanut kehityskuluiksi muun muassa väestönkehityksen, ilmastonmuutoksen, demokratian rapautumisen ja monikulttuurisuuden. Kysyin haastateltavilta, mitä näistä tekijöistä he pitävät merkittävänä tulevaisuudessa ja miksi. Rohkaisin haastateltavia kommentoimaan ja kritisoimaan esitettyjä kehityskulkuja ja nostamaan muita tärkeitä teemoja listan ulkopuolelta. Pitkän aikavälin kehityskulkujen avulla pyrin saamaan tietoa siitä, mitä trendejä pitää ottaa huomioon skenaarioiden rakentamisessa.

Haastatteluaineiston lisäksi tutkimusaineistoon kuuluu EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittinen globaalistrategia,¹⁶⁸ Euroopan turvallisuusagenda¹⁶⁹ ja Euroopan komission julkaisema *Valkoinen kirja Euroopan tulevaisuudesta* -skenaarioraportti.¹⁷⁰ Globaalistrategia käsittelee EU:n ulkoista turvallisuutta ja turvallisuusagenda sisäistä turvallisuutta. Olen ottanut ne osaksi aineistoa, jotta saan tutkimukseen mukaan haastatteluissa esiin tulleiden

---

¹⁶⁷ Vrt. Dexter 2006: 54; ks. vallan epäsymmetriasta tutkimushaastattelussa Kosunen & Kauko 2016.

¹⁶⁸ Euroopan ulkosuhdehallinto 2016.

¹⁶⁹ Euroopan komissio 2015.

¹⁷⁰ *Ibid.* 2017.

ilmiöiden lisäksi systemaattisemmin Euroopan turvallisuuteen ja tulevaisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Lisäksi olen valinnut tutkimusaineistoon Euroopan komission puheenjohtajan Jean-Claude Junckerin valvonnassa tehdyn skenaarioraportin, koska sen avulla on mahdollista saada tietoa EU:n johdon tulevaisuutta koskevista toiveista, odotuksista ja näkemyksistä. Olen käyttänyt näistä asiakirjoista alkuperäistä englanninkielistä versiota ja virallisia suomenkielisiä käännöksiä. Analyysiosiossa esitetyt suorat lainaukset ovat suomenkielisistä asiakirjoista.

3.3.2 Aineiston analyysi

Olen jakanut tutkimusaineiston analyysin neljään eri vaiheeseen, jotka ovat aineistoon tutustuminen, sen järjestäminen ja luokittelu, aineiston analyysi sekä tulkinta ja keskustelu.¹⁷¹ Aloitin aineistoon tutustumisen litteroimalla nauhoitetun haastatteluaineiston haastatteluprosessin päätyttyä 20.7.2018 alkaen. Litteroidessa yksinkertaistin haastateltujen puhetta vastaamaan suomen yleiskieltä tarkan foneettisen muodon sijaan. Käänsin samalla osia kahdesta englanninkielisestä haastattelusta (Ache ja Royo-Mariné) suomeksi. Pyrin käännöksissä säilyttämään sanojen alkuperäisen merkityksen ja puhetyylin niin hyvin kuin mahdollista.¹⁷²

Tavoitteenani aineiston luokittelussa oli löytää kategorioita ja solmukohtia, joita voidaan käyttää tulevaisuustaulukon rakentamisessa. Luokittelu perustuu taulukossa 2 kuvattuun analyyttiseen viitekehykseen, ja olen käyttänyt havaintoyksikkönä turvallisuuden sektoreita, joiden muuttujia on luokittelussa nostettu esiin.¹⁷³ Tutkimusaineiston luokittelu esitetään taulukossa 4.

Luokiteltu tutkimusaineisto toimii toimintaympäristöanalyysin pohjana, mutta analyysissä ei käsitellä kaikkia luokiteltuja muuttujia, vaan vain tutkimuskohteen kannalta kiinnostavimpia. Olen visualisoinut analyysiä tulevaisuustaulukon avulla ja esittämällä aikajanat skenaarioiden kehityspoluista.¹⁷⁴ Analyysin tuloksia tulkitaan ja niistä keskustellaan erityisesti tutkielman johtopäätösluvussa. Pyrin johtopäätöksissä liittämään tutkimuksen osaksi teoreettista keskustelua sekä käytännön ilmiöitä ja tapahtumia.¹⁷⁵

---

¹⁷¹ Ruusuvuori *et al.* 2010: 10.

¹⁷² Käännökset ovat kuitenkin aina tulkintoja, ja olen voinut niissä kadottaa jotain alkuperäisestä merkityksestä.

¹⁷³ Ks. Ruusuvuori *et al.* 2010: 18–19, 20–22, 24–25.

¹⁷⁴ Vrt. *Ibid.*: 26–28.

¹⁷⁵ Vrt. *Ibid.*: 29.

ENSISIJAINEN LUOKKA	TOISSIJAINEN LUOKKA
Turvallisuusympäristön muutos Turvallisuuskäsitteen laajentuminen Maanpuolustus ja varautuminen Asymmetrinen sodankäynti Kyberturvallisuus Ydinaseet	Sotilaallinen sektori
Ympäristökatastrofit ja luonnononnettomuudet Ruokaturvallisuus ja puhdas vesi Niukkenevat luonnonvarat Ilmastonmuutos Kestävä kaupunkikehitys	Ympäristösektori
Asuminen ja liikkuminen Kaupungin houkuttelevuus Kaupunki voittavana yhdistelmänä Yksityistäminen Energiantuotanto ja energiaturvallisuus Talouskasvuajattelun kehitys Yritysten poliittinen valta Aluepolitiikka Työn murros ja työllisyys Digitalisaatio	Taloudellinen sektori
Eriarvoistuminen Fyysisen läsnäolon merkitys Kaupunkilainen identiteetti ja elämäntapa Resilienssi Väestönkehitys ja sukupolvipolitiikka Monikulttuurisuus ja diversiteetti Yhteisöllisyys ja neljäs sektori Terveys ja hyvinvointi Maahanmuutto ja kotouttaminen	Yhteiskunnallinen sektori
Vallankäytön tasot Kaupunkiverkostot ja kaupunkien välinen kilpailu Kaupungistuminen Kaupunkien rooli alueellisesti ja globaalisti Kaupungin sisäinen turvallisuus Kaupungin ja maaseudun suhde Demokratiakehitys Kaupungin ja valtion suhde Metropolipolitiikka Sopimuksellisuus Globaalien valtasuhteiden kehitys Kaupunkien eri resurssit	Poliittinen sektori

Taulukko 4. Tutkimusaineiston luokittelu.

4 ANALYYSI

Tässä luvussa analysoidaan tutkimusaineisto. Aluksi tehdään toimintaympäristöanalyysi, joka perustuu tutkimuksen analyttiseen viitekehykseen ja tutkimusaineiston luokitteluun. Analyysissä käydään läpi erikseen jokaisella turvallisuuden sektorilla eli sotilaallisella, ympäristö-, taloudellisella, yhteiskunnallisella ja poliittisella sektorilla nousseita havaintoja. Sen jälkeen toimintaympäristöanalyysin tuloksia systematisoidaan ja syntetisoidaan luomalla tulevaisuustaulukko, jonka muuttujien väliset riippuvuudet otetaan huomioon ristivaikutusanalyysin avulla.

4.1 Toimintaympäristöanalyysi

Toimintaympäristöanalyysissä käyn luokitellun tutkimusaineiston läpi erikseen jokaisella turvallisuuden sektorilla. Tutkimusaineistosta nousee kuitenkin esiin myös yleisiä turvallistamiseen liittyviä havaintoja, jotka eivät kuulu tietyn sektorin alle. Esimerkiksi Meuronen kuvailee erityisen vastaanottavaista ilmapiiriä turvallisuusasioissa: “Yleinen ilmapiiri on vastaanottavainen [turvallisuusasioille]. Vastuullinen esimies ei halua jättää huomioimatta [turvallisuutta]. Jos johtoryhmässä on esitetty jotain, niin ei voi jättää tekemättä ja ottaa riskiä, että jotain tapahtuu.”¹⁷⁶ Tämä havainto tukee turvallistamisteorian väitettä turvallisuuden erityisyydestä politiikka-alueena ja siitä, että institutionalisoitunut turvallistaminen voi aktivoitua pelkästään turvallisuuden sanaston käytöstä.

Turvallistamisteoriassa keskustellaan myös turvallisuuden käsitteen laajenemisesta. Kumpula kuvaa ilmiötä näin: ”Monet yhteiskunnalliset ja sosiaaliset kysymykset – sanotaan köyhyyden, sosiaalisen eriarvoistumisen tai ilmastonmuutoksen kysymykset – on artikuloitu turvallisuuden kautta. – Turvallisuuden käsite ottaa hirveän ison osan, kahmaisee näistä käsitteistä paljon.”¹⁷⁷ Kumpulan mukaan turvallisuuskäsite on siis laajentunut sellaisille alueille, joissa ongelmia tulisi ratkaista ensisijaisesti muina kuin turvallisuuskysymyksinä. Huomiot tukevat turvallistamisteorian huolta siitä, että turvallisuuden käsite ei saa laajentua liikaa.

4.1.1 Sotilaallinen turvallisuus

Aineistossa korostuu sotilaallisen sektorin osalta teknologisen kehityksen, muuttuvien sosiaalisten normien ja uusien toimijoiden myötä tapahtunut turvallisuusympäristön

---

¹⁷⁶ Meuronen 18.6.2018.

¹⁷⁷ Kumpula 20.7.2018.

muutos. Ensinnäkin sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden väinen raja on hämärtynyt. Kalliomaa toteaa: ”Näyttää olevan tosiasia, että ei ole ulkoisia ja sisäisiä uhkia. Kaikki tulee lähelle yhtäkkiä: aikaisemmin ulkoisen uhan kehälle jääneet valtiolliset vaikutuskeinot [ovat] tänään kymmenessä sekunnissa Helsingissä sähköjärjestelmän lamauttamisen kautta.”¹⁷⁸ Myös EU:n globaalistrategian mukaan ”sisäinen ja ulkoinen turvallisuus ovat entistä enemmän kytköksissä toisiinsa: EU:n naapuruston ja lähialueiden rauha edistää samalla sisäistä turvallisuuttamme.”¹⁷⁹ Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden sekoittuminen saattaa tuoda kaupungit uudella tavalla myös ulkoisen turvallisuuden kontekstiin.

Toiseksi turvallisuusympäristön muuttuminen kompleksisemmaksi nousee esiin. Euroopan turvallisuusagendan mukaan ”uhkat saavat yhä uusia muotoja, muuttuvat kansainvälisemmiksi ja ovat luonteeltaan entistä useammin rajat ylittäviä ja monialaisia.”¹⁸⁰ Uhkien muuttumisen kautta turvallisuusympäristön kompleksisuus lisääntyy. Myös Kumpula toteaa:

Ei munkaan nuoruudessa ole voitu ajatella, että sota on sotaa ja luonnononnettomuudet ovat luonnononnettomuuksia, mutta nyt voidaan puhua kompleksisesta turvattomuusympäristöstä, jossa [muun muassa] köyhyys, luonnononnettomuudet, pitkittyneet konfliktit, asymmetrinen sodankäynti ja hallitsematon asekauppa luo sitä [kompleksiteettia].¹⁸¹

Kumpulan kuvaamassa tilanteessa on vaikea hahmottaa toimintaympäristöä ja sen muutoksia, ja omalla toiminnalla saattaa olla yllättäviä vaikutuksia. Kompleksiteetin lisääntyminen tekee tulevaisuuden ennakoinnista ja toiminnan suunnittelusta epävarmaa.

Näiden turvallisuusympäristön muutosten taustalla on sodankäynnin tapojen kehittyminen. Kumpulan mukaan ”[nykyään] on paljon sellaisia elementtejä, jotka ovat strategisesti erilaisia: asymmetrinen sodankäynti, koko siviiliväestön tietoinen käyttö – – sodan uhrina ja sotilastoiminnan välineenä, pitkittyneet kompleksiset kriisit...”¹⁸² Tynkkynen kuitenkin korostaa, että historiallisesti on aina ollut sotia, jotka ”kohdistuu kaupunkeihin. Tulevaisuudessa myös todennäköisesti [ne ovat] kaupungit, joihin väkivaltaisen tulevaisuuden uhkakuvat liittyy.”¹⁸³ Kaupungit ovat siis aina olleet sotien kohteena, mutta uudet sodankäynnin muodot vaikuttavat kaupunkeihin eri tavalla kuin aiemmin.

---

¹⁷⁸ Kalliomaa 26.6.2018.

¹⁷⁹ Euroopan ulkosuhdehallinto 2016: 11.

¹⁸⁰ Euroopan komissio 2015: 2.

¹⁸¹ Kumpula 20.7.2018.

¹⁸² *Ibid.*

¹⁸³ Tynkkynen 25.6.2018.

Terrorismin yhteydessä viitataan nimenomaan kaupunkeihin iskujen kohteena.¹⁸⁴ Achen mukaan terrorismi tuo kaupungit uudella tavalla sodankäynnin kohteiksi ja areenoiksi: ”Kaupungit ovat tietysti ensisijainen kohde. – – Terrorismin näkökulmasta kaupungit ovat kaikkein haavoittuvimpia paikkoja. – – Asymmetrinen sodankäynti kohdistuu korkean väestötiheyden keskittymiin, [jotka ovat] myös hyvin kontrolloimaton ympäristö.”¹⁸⁵ Entistä tiheämmät suurkaupungit ovat siis asymmetrisen sodankäynnin kohteena eri tavalla haavoittuvia kuin aiemmin. Tästä huolimatta Euroopan turvallisuusagendassa ei huomioida kaupunkien roolia kuin terrorismin ennaltaehkäisyssä, ja globaalistrategiassa ei nosteta esiin kaupunkeja tai paikallisia toimijoita millään tavalla.¹⁸⁶

Yksi sodankäynnin muutosten taustalla oleva ilmiö on kyber- eli tietoverkkosodankäynnin kehitys, ja tarve näiltä uhilta suojautumiseen on aineistossa havaittu. Anttonen toteaa, että ”pitäisi mennä siihen kyberpuolustukseen yhä enemmän. – – Perinteistä sotaa on edelleen, eikä se varmaan ikinä mihinkään jää, – – [mutta se] siirtyy koko ajan enemmän verkkoon. Verkossa tapahtuu valtioiden, ihmisten [ja] yritysten haavoittaminen.”¹⁸⁷ Myös EU:n globaalistrategiassa todetaan, että ”EU aikoo keskittyä aiempaa tiiviimmin kyberturvallisuuteen.”¹⁸⁸ Ache tarkastelee kybersodankäyntiä kaupunkien näkökulmasta ja toteaa: ”Kaupungit eivät ole keskiössä, [vaan] toisenlaiset rakenteet ovat relevantteja. [Esimerkiksi] voimalaitokset [ja] kaasuputket ovat haavoittuvaisia ja spatiaalisesti eri tavalla organisoituja.”¹⁸⁹ Infrastruktuuriin kohdistuvat iskut vaikuttavat kuitenkin kaikkein voimakkaimmin juuri kaupunkeihin, joissa asuu absoluuttisesti ja suhteellisesti mitattuna suuri määrä toimivasta infrastruktuurista riippuvaisia ihmisiä.

Toinen elementti muuttuvassa sodankäynnissä on informaatiovaikuttaminen. Valkoisessa kirjassa kuvataan informaatioympäristön muutosta: ”Luottamuksen palauttaminen ja yhteisymmärryksen ja yhteenkuuluvuuden tunteen luominen on vaikeaa aikana, jona tietoa on saatavilla enemmän ja helpommin kuin koskaan, mutta sitä on vaikea ymmärtää.”¹⁹⁰

---

¹⁸⁴ Esim. Ranskan, Belgian tai Suomen iskujen sijaan puhutaan Pariisin, Nizzan, Brysselin tai Turun terrorismi-iskuista. Tässä tutkimuksessa ei oteta kantaa siihen, ovatko esimerkkitapaukset todella terrorismi-iskuja tai miten terrorismi tarkemmin määritellään. Tapausten mainitsemisen tarkoitus on vain kuvata sitä julkista diskurssia, jota terrorismista puhuttaessa yleensä käytetään.

¹⁸⁵ Ache 4.7.2018: “[C]ities are of course a prime target. ... [I]n the fields of terrorism, cities are [the] most vulnerable places. ... Asymmetric war is targeting high population concentrations [that are] also very uncontrolled environment.”

¹⁸⁶ Euroopan komissio 2015: 17; Euroopan ulkosuhdehallinto 2016: 15–16.

¹⁸⁷ Anttonen 28.6.2018.

¹⁸⁸ Euroopan ulkosuhdehallinto 2016: 16.

¹⁸⁹ Ache 4.7.2018: “[C]ities are not focal points [but] other structures are relevant. [For example,] power stations [and] gas pipes are vulnerable and spatially organized in a different way.”

¹⁹⁰ Euroopan komissio 2017: 13.

Myös Meuronen sanoo: ”[Informaatiovaikuttaminen] on kyllä paha rasti. – – Jos ollaan rajamilla – –, niin kuka sen erottaa, kun tulee vähän ristikkäistä [tietoa], ja kaikki on vähän sinne päin.”¹⁹¹ Informaatiovaikuttamisen myötä oikean tiedon erottaminen tietomassasta vaikeutuu, mikä lisää turvallisuusympäristön epävarmuutta.

Epävarmuuden lisääminen on informaatioteknologian kehityksen myötä entistä helpompaa. Lähteenojan mukaan ”epävarma aika on uutta normaalia. – – Tilanteen epämääräistämisen, epämääräiseksi tekemisen ja ylläpitämisen on tavoite ja funktio hybridivaikuttamisessa. Se on tämän ajan ilmiö ja kaupunkien turvallisuusympäristöön vaikuttava asia.”¹⁹² Toisaalta Tynkkynen toteaa, että ”kaupunki on turvallisempi paikka tästä näkökulmasta, koska ihmiset pystyy jakamaan ajatuksia. Urbaani konteksti on paremmin resilientti hybridiuhkia kohtaan.”¹⁹³ Ihmisten kohtaamiset suojaavat siis kaupunkia informaatiovaikuttamiselta, jolle harvaan asutut alueet saattavat olla haavoittuvaisempia.

Perinteisestä sodankäynnistä puhuttaessa aineistossa näkyy valtiokeskeinen ajattelu ja toisaalta sotilaallisen turvallisuuden korostuminen Euroopassa. Globaalistrategiassa todetaan, että ”EU:ta on turvallisuusyhteisönä vahvistettava: EU:n pitäisi – – voida toimia itsenäisesti, samalla kun se myös edistää ja toteuttaa toimia yhteistyössä Naton kanssa.”¹⁹⁴ Valtioihin perustuvaa yhteistä sotilaallista puolustusta halutaan siis vahvistaa. Myös kansallisella tasolla ajattelumalli on maanpuolustuksessa Anttonen mukaan ”puhtaasti valtiollinen. Siinä ajatellaan, että joka ikinen kunta, kaupunki, lämpäre Suomessa on puolustamisen arvoinen.”¹⁹⁵ Puolustuspolitiikassa kaupungit eivät siis tällä hetkellä näyttäytyä erityisen tärkeinä tai kiinnostavana.

Sotilaallisen turvallisuuden sektorilla keskeistä on myös konflikteihin varautuminen. Meurosen mukaan varautumisen ei kaupunkitoimijan näkökulmasta tarvitse tarkoittaa mitään erityistä: ”[Kunnan] tehtävät eivät poikkeusoloissa muutu – jokainen tekee sitä mitä normaalioloissakin. Tekemällä kunnan tehtävät hyvin – – samalla varaudutaan poikkeusoloihin.”¹⁹⁶ Myös Lähteenoja näkee nämä tehtävät tärkeinä ja ennakoii, että tulevaisuudessa ”kaupungeille tulee enemmän toimivaltaa sisäisen turvallisuuden alueella, kuin mitä niillä nykyään on.”¹⁹⁷ Toisaalta Juslén tuo esiin, että riskinä on ”tämä digitalisaatio-

---

¹⁹¹ Meuronen 18.6.2018.

¹⁹² Lähteenoja 21.6.2018.

¹⁹³ Tynkkynen 25.6.2018.

¹⁹⁴ Euroopan ulkosuhdehallinto 2016: 15.

¹⁹⁵ Anttonen 28.6.2018.

¹⁹⁶ Meuronen 18.6.2018.

¹⁹⁷ Lähteenoja 21.6.2018.

ja tekoälyhypetys. Jos sitä katsoo varautumisen näkökulmasta, niin siinä piilee valtavia riskejä. – – Meidät saa kyykkyyyn eri tavalla, kuin jos olisi hajautettu järjestelmä.”¹⁹⁸ Yhteiskunnan liiallinen digitalisoituminen tekee siis varautumisesta vaikeampaa.

4.1.2 Ympäristöturvallisuus

Ympäristöturvallisuuden sektorilla ilmastonmuutos nousee aineiston tärkeimmäksi ilmiöksi. Lähteenojan mukaan ”kukaan [ei] enää kyseenalaista sitä, että ilmastonmuutoksella on vaikutusta turvallisuuteen.”¹⁹⁹ Kaupungit ja paikallistaso ovat ilmastonmuutoksen torjunnassa ja siihen sopeutumisessa tärkeässä roolissa, mutta käytännön toiminta ongelmaan vastaamisessa on vaikeaa. Terämä toteaa: ”Kun on Suomen dialogissa ja kontekstissa, niin – – se [ilmastonmuutos] ei ole täällä vain pelkästään negatiivista, mutta globaalisti ihan kauheaa. – – Tietyllä tavalla täällä se adaptaatio ei ole suurin haaste, mutta mitigaatio on kuitenkin.”²⁰⁰ Kalliomaa puolestaan korostaa ilmastonmuutokseen sopeutumisen eli adaptaation tärkeyttä:

Paljon on jo tapahtunut, mitä ei voida muuttaa tai pysäyttää. – – [Kysymys on siitä,] kuinka nopeasti pystytään hyväksymään tosiasiat ja muuttamaan omaa toimintaamme. – – Maailma on erilainen mulle kuin lapsenlapsilleni: täytyy hyväksyä se ja lähteä rakentamaan uudella tavalla.²⁰¹

Ilmastonmuutos vaikuttaa suoraan myös kaupunkeihin. Tynkkysen mukaan ”se [ilmastonmuutos] on todellakin megatrendi, joka vaikuttaa – – suoraan ja kiertoteitse meidän kaupunkien turvallisuuteen. – – [On] suorat seuraukset lokaalisti, [sen lisäksi] globaalin [kontekstin] kautta – – ilmastonmuutos haastaa turvallisuuden.”²⁰² Meuronen kertoo, että kaupunkitasolla ilmastonmuutoksen vaikutuksia ei ole tarpeeksi mietitty: ”Se [ilmastonmuutos] on sellainen, mitä kaupungeissa ei varmasti ole riittävästi osattu miettiä. – – Siinä tulee se valtion ja kunnan erot tai heikkous: kunta on enemmän tässä ja nyt.”²⁰³ Ilmastonmuutoksen torjunta ja siihen sopeutuminen vaatii siis ylemmän tason yhteistyötä, vaikka sillä on suoria ja epäsuoria paikallisia vaikutuksia.

EU-tasolla ilmastonmuutoksen torjunnan ja siihen sopeutumisen tärkeys on tunnistettu. Ilmastonmuutoksen konkreettisia vaikutuksia ei aineiston asiakirjoissa ole kuitenkaan

---

¹⁹⁸ Juslén 3.7.2018.

¹⁹⁹ Lähteenoja 21.6.2018.

²⁰⁰ Terämä 3.7.2018.

²⁰¹ Kalliomaa 26.6.2018.

²⁰² Tynkkynen 25.6.2018.

²⁰³ Meuronen 18.6.2018.

avattu, ja käytännön toiminnassa saattaa olla haasteita jäsenmaiden kesken.²⁰⁴ Aineiston mukaan ilmastonmuutoksen merkittävin seuraus Euroopassa ovat lisääntyvät väestöliikkeet. Juslén toteaa: ”Muuttoliike tulee kasvamaan. – – Kun tulee vesipulaa ja ruokapulaa, – – se tulee aiheuttamaan kansanliikkeen: pakolaisaallon, jota ei pysty hallitsemaan.”²⁰⁵ Myös Anttonen ja Lähteenoja painottavat eteläiseltä pohjoiselle pallonpuoliskolle suuntautuvien väestöliikkeiden merkitystä Euroopan turvallisuudelle.²⁰⁶

Väestöliikkeet aiheuttavat tyypillisesti jännitteitä paikallisen väestön ja uusien tulijoiden välillä. Kalliomaa esittää ratkaisua jännitteisiin:

Mitä enemmän uskallettaisiin ottaa – – [keskusteluun] suvaitseminen ja hyväksyminen. – – Itse asiassa jokainen askel, mikä mennään vastaan, auttaa meitä ja tulevia polvia selviämään siitä törmäyksestä. – – Tullaan taas siihen, että paikallinen on globaalia. Ei ole olemassa [sellaista], että me ollaan kuplassa ja selvitään täällä, vaan kaikki pitää ottaa huomioon omassa arjen turvallisuudessa.²⁰⁷

Kalliomaa siis ajattelee, että vaikka Euroopassa suorat ympäristövaikutukset eivät olisi yhtä vakavia kuin muilla alueilla, toiminnassa pitää ottaa huomioon globaali näkökulma, koska epäsuorat vaikutukset ovat merkittäviä. Taipaleen mukaan paras keino ilmastonmuutokseen vastaamisessa on tukea hyvää hallintoa eniten kärsivillä alueilla: ”Ei estetä ilmastonmuutosta ainoastaan sillä, että lopetetaan bensan ja öljyn polttaminen: pitää olla, että ei ole muutakaan syytä paeta. – – Pitää viedä myös hyvää hallintoa.”²⁰⁸ Väestöliikkeitä pystytään siis hillitsemään varmistamalla, että ihmisillä säilyvät elämän edellytykset omalla kotiseudullaan.

Hyvin toimiva demokraattinen hallinto pystyy vähentämään ilmastonmuutoksen huonoja seurauksia, mutta toisaalta hallinnot eivät ole globaalilla tasolla pystyneet tekemään tarvittavia päätöksiä ilmastonmuutoksen suhteen. Nikula toteaa: ”[Nämä ovat] esimerkkejä sellaisista kriiseistä, että tarvitsisi Kiina-tyyppisen diktatuurin, että pystyisi taklaamaan [ongelmia]. Mutta [se olisi] niin väärin demokratian periaatteisiin [nähdessä]. – – Poliittinen järjestelmä ei [ole] tässä kyennyt osoittamaan johtajuutta.”²⁰⁹ Demokraattisen ja

---

²⁰⁴ Euroopan komissio 2017: 10; Euroopan ulkosuhdehallinto 2016: 31.

²⁰⁵ Juslén 3.7.2018.

²⁰⁶ Anttonen 28.6.2018; Lähteenoja 21.6.2018.

²⁰⁷ Kalliomaa 26.6.2018.

²⁰⁸ Taipale 27.6.2018.

²⁰⁹ Nikula 25.6.2018.

pluralistisen järjestelmän haasteena on yhteisen näkemyksen muodostaminen ja ilmastomuutoksen ratkaisu tarpeeksi nopeasti.

Aineiston mukaan puhtaan veden ja ruoan saatavuus on haaste erityisesti kaupungistuvassa maailmassa. Kumpula pohtii teemaa seuraavasti:

Miten heikkenevä maatalous kykenee ruokkimaan yhteen kohteeseen siirtyvän ison väestön? Mitkä on ne ruokaturvamahdollisuudet? – Miten kaupungin ja maaseudun välinen yhteys toimii niin, että ruoka tulee kaupunkeihin ja ei ole ylikallista ostajille siellä markkinoilla? Nälkähän ei ole ruoanpuutetta, vaan ostovoiman puutetta. – Onko ihan huuhaata ajatella, että ruokasuvereenisuus tai autonomisuus ruoantuotannossa olisi – kaupungin osaperusteisia takapihoja, joissa [tuotettaisiin] perusruokaturva?²¹⁰

Kaupungit ovat puhtaan veden ja ruoan suhteen riippuvaisia maaseudusta ja toimivasta logistiikkajärjestelmästä. Lähteenojan mukaan kaupunkiviljelyn kehitys voisi muuttaa tätä suhdetta tulevaisuudessa: ”On lupaavia pilotteja siitä, miten kaupungeissa voidaan tuottaa ruokaa. Ruoantuotanto on ollut pinta-alasidonnaista, [mutta tämän] pystyy nykYTEKNOLOGIALLA muuttamaan.”²¹¹ Tynkkynen kuitenkin toteaa, että ”ei sillä [kaupunkiviljelyllä] kovin montaa sataa ihmistä ruokita, pitäisi olla eri mittakaavassa.”²¹² Omavaraisuus kaupunkien ruoantuotannossa ei siis ole todennäköistä vielä lähitulevaisuudessa.

Vesi- ja ruokaturvallisuus liittyy kestävän kaupunkikehityksen teemoihin, jonka keskiössä on tarve autoilun vähentämiseen. Kaupunkien ongelmana on kuitenkin asumisen kallistuminen ja joukkoliikenneinfrastruktuurin riittämättömyys. Juslén ennakoi ratkaisua haasteisiin: ”Luulen, että [vuonna] 2040 esimerkiksi Uudellamaalla perustetaan uusia alakeskuksia, jotka pyrkii olemaan mahdollisimman itsenäisiä. – Se tavallaan korjaisi sitä liikenneongelmaa.”²¹³ Alakeskuksilla tarkoitetaan muualla kuin kaupunkien ydinkeskustoissa sijaitsevia monipuolisia asuntojen, työpaikkojen, palveluiden ja joukkoliikenteen keskittymiä. Ne ratkaisisivat Juslénin mukaan nykyisiä ongelmia tuomalla kohtuuhintaista asumista ja työpaikkoja lähemmäs toisiaan, mikä vähentäisi joukkoliikenteen ruuhkaisuutta ja autoilun määrää.²¹⁴

---

²¹⁰ Kumpula 20.7.2018.

²¹¹ Lähteenoja 21.6.2018.

²¹² Tynkkynen 25.6.2018.

²¹³ Juslén 3.7.2018.

²¹⁴ Ks. lisätietoa alakeskuksen käsitteen määrittelystä Lähellä kaupungissa 2018.

Ympäristöturvallisuuteen vaikuttavat myös luonnononnettomuudet ja ympäristökatastrofit, joiden merkitys korostuu tiheästi asutuissa kaupungeissa. Schmidt-Thomé arvelee, että kaupunkien haavoittuvuuden näkyväksi tuleminen suuren ympäristökatastrofin kautta saattaisi vaikuttaa kaupungistumiskehitykseen: ”Jos jossain vaiheessa isoihin järjestelmiin horjuu luottamus ja muut haluavatkin hajautettua energiaa ja lähiruokaa ja paikallisyhteisöjä vastavetona sille, että kaupungit on tavallaan muuttuneet liian haavoittuviksi kaikille mullistuksille...”²¹⁵ Kalliomaan mukaan ympäristökatastrofi ”ei näy nyt, mutta sitten kun se sattuu, se muuttaa koko sitä elämisen tapaa ja ajattelua näihin asioihin.”²¹⁶ Luonnononnettomuudet ja ympäristökatastrofit saattavat siis muuttaa kehityksen suuntaa yllättävilläkin tavoilla, joita on vaikea ennakoida.

4.1.3 Taloudellinen turvallisuus

Taloudellisen turvallisuuden sektorilla korostuu kaupunkien merkitys valtiontaloudelle. Schmidt-Thomé toteaa: ”Valtiollekin on aina keskeisempää, että miten hyvin keskeisillä kaupunkiseuduilla menee. Eli miten sitä BKT:tä tuotetaan... Kaupungit on valtion näkökulmasta – – kuitenkin semmoisia kasvukoneita.”²¹⁷ Kaupunkien talousjärjestelmien toimivuus on siis tärkeää valtiontalouden näkökulmasta. Toisaalta kaupunkien ja valtion välillä on vastavuoroinen suhde. Juslén sanoo: ”Onhan se selvä, että kaupungit on talouden vetureita, – – mutta kyllä nekin kuitenkin hyöttyvät myös valtion investoinneista. – – [Kaupungit ja valtio] on naimisissa toistaiseksi vielä keskenään.”²¹⁸ Valtio ei siis pärjäisi ilman kaupungeja, mutta kaupungit eivät myöskään selviäisi ilman valtiota.

Syitä kaupunkien taloudelliselle menestykselle on useita. Nikula toteaa: ”Niin kauan kuin on olemassa transaktiokustannuksia, niin on järkevää kasata ihmiset lähelle toisiaan. – – Toistaiseksi kaupunkien elinvoimaisuus perustuu siihen, miksi ne on kaupungeja eli asustiheys on tarpeeksi suuri. Se on voittava yhdistelmä.”²¹⁹ Myös Schmidt-Thomé mukaan kaupunkien arvokkain resurssi on ”vapaiden toimijoiden verkostoituminen, yhteenliittymät. Jopa väliaikaisetkin semmoiset. – – Niiden kautta ne muutokset ja innovaatiot syntyvät eikä järjestelmien kautta.”²²⁰ Transaktiokustannusten pieneneminen tai katoaminen voisi siis muuttaa kaupunkien taloudellista merkitystä.

---

²¹⁵ Schmidt-Thomé 6.3.2017.

²¹⁶ Kalliomaa 26.6.2018.

²¹⁷ Schmidt-Thomé 6.3.2017.

²¹⁸ Juslén 3.7.2018.

²¹⁹ Nikula 25.6.2018.

²²⁰ Schmidt-Thomé 6.3.2017.

Kaupunkien taloudellinen elinvoimaisuus liittyy niiden houkuttelevuuteen. Auteron mukaan ”elinvoimaisuus luo vetovoimaa ja toisinpäin: raha tulee sinne, missä on aito potentiaali; aito potentiaali tulee sinne, missä on jo vetovoimaa.”²²¹ Taloudellisen elinvoimaisuuden ja houkuttelevuuden välillä on siis vastavuoroinen suhde. Juslén esittää, että pelkkä taloudellinen elinvoimaisuus ei kuitenkaan riitä: ”Keskeistä on eläminen kaupungissa: hyvä liikenneinfra, asuminen ja muu luo perustan sille, että kaupunki menestyy. – – Pitäisi olla kaupunki, josta ei haluta paeta: – – halutaan olla siellä myös vapaa-ajalla.”²²² Houkuttelevan kaupungin täytyy siis olla myös sosiaalisesti elinvoimainen.

Kysymys on lopulta siitä, miten arvo kulttuurissa kulloinkin määritellään. Taipale pohtii, voiko taloudellisen arvon tuotanto tapahtua muuallakin kuin kaupungissa, mikä vähentäisi kaupunkien merkitystä valtiontaloudelle.²²³ Myös Autero toteaa:

Kaupunki ei ole itseisarvo. Taloudellinen toimeliaisuus syntyy siitä, mitä ihmiset tekee työllään, josta tulee sitä rahaa. [Se] voi olla missä tahansa muualla kuin kaupungissa. – – Voisiko se sitten olla maakunta tai joku pienempi kyläyhteisö [tai] osuuskunta, jolta sitten kerättäisiin niitä rahoja yhteiseen kassaan?²²⁴

Vaikka kaupunkeihin järjestäytyminen vaikuttaa tällä hetkellä taloudellisesti toimivimmalta ratkaisulta, olosuhteiden muutokset saattavat johtaa erilaisiin taloudellisen arvon tuotannon tapoihin. Anttonen huomauttaa: ”Ainakin jotain viitteitä on siitä, että arktisten alueiden merkitys kasvaa. Luontomatkailu, Lapin merkitys kasvaa. – – Se, että joku Lappi saa enemmän, niin se tuo koko Suomeen valtavasti kaikkea matkailun kautta ja verotuloja.”²²⁵ On siis mahdollista, että taloudellinen elinvoimaisuus lisääntyy myös muualla kuin kaupunkialueilla kulttuurin, ympäristön ja arvojen muuttuessa.

Kaupungit ovat taloudellisesti tärkeitä paitsi kansallisella myös globaalilla tasolla. Achen mukaan ”muutamaan globaaliin kaupunkiin keskittyy melkein puolet maailman BKT:sta. – – Niillä on päätösvalta suuresta osasta globaalia taloutta.”²²⁶ Alueet, joissa on suuria kaupungeja, ovat myös merkittäviä taloudellisia toimijoita. EU on tällä hetkellä mailman

---

²²¹ Autero 26.6.2018.

²²² Juslén 3.7.2018.

²²³ Taipale 27.6.2018.

²²⁴ Autero 26.6.2018.

²²⁵ Anttonen 28.6.2018.

²²⁶ Ache 4.7.2018: “[A] couple of global cities are concentrating almost half of the global GDP. – – They don’t produce it there, but they control it. They have the decision power over the large part of global economy.”

suurin yhtenäinen talousalue.²²⁷ Valkoisessa kirjassa kuitenkin tuodaan esiin, että ”Euroopan taloudellisen painoarvon odotetaan vuoteen 2030 mennessä supistuvan suhteellisesti nykyisestä neljäsosasta huomattavasti alle viidennekseen maailman BKT:sta.”²²⁸ Vastaavasti suurin osa tulevasta kaupungistumisesta tapahtuu muualla kuin Euroopassa, jolloin näiden alueiden merkitys todennäköisesti kasvaa.

Taloudellisen menestyksen myötä kaupunkien ongelmiksi ovat muodostuneet asumisen kalleus ja joukkoliikenneinfrastruktuurin riittämättömyys.²²⁹ Schmidt-Thomé kuvailee: ”Asumisen kallistuminen ja isojen infraratkaisujen tekeminen ja miten satsataan joukkoliikenteeseen, että vältetään kaaos... Eli kasvun lieveilmiöt tavallaan.”²³⁰ Nämä ongelmat liittyvät myös asuinalueiden eriytymiseen. Kaupunginosien eriytyminen lisää kaupunkiympäristön turvattomuutta ja vähentää taloudellista toimeliaisuutta, joten kaupunkien taloudellinen menestys edellyttää asumisen ja liikenteen ongelmien ratkaisemista. Pakarisen mukaan yksi tapa vähentää asuinalueiden eriytymistä on tuoda ”kovan rahan asuntoja, tuettua vuokra-asuntotuotantoa [ja] opiskelija-asuntoja” samaan kaupunginosaan.²³¹

Taloudellisessa turvallisuudessa nousee esiin myös yksityistämisen trendi. Taipale kertoo: ”Ylikansalliset firmat rupesi ottamaan haltuun paikallisia palveluita [1980-luvulta lähtien]. Se alkoi [niin], että vesiyhtiöitä alettiin ostaa. Energia, liikenne, päivähoito, vanhustenhoito... Kaikki on kaupan.”²³² Myös Kumpulan mukaan yksityistämistä tapahtuu paljon, ja ”sellaiset peruskysymykset kuten puhdas vesi tai viemäröintijärjestelmä, kun ne siirtyy yksityiseen omistukseen, niin se tarkoittaa kaupunkien köyhille – – vaikeuksia. Koko Eurooppahan pohtii vesilaitosten yksityistämistä.”²³³ Paikallistason peruspalveluiden yksityistäminen vaikuttaa kaupunkien taloudelliseen turvallisuuteen, sillä se muuttaa tapaa, jolla kaupunkilaisten elämän edellytykset tuotetaan.

Yksityistämiskehitys on yhteydessä laajempaan teemaan yritysten poliittisen vallan kasvusta. Nikulan mukaan ”yrityksillä on valtava valta. – – Kaupungeilla on tiettyyn pisteeseen saakka valtaa kontrolloida yrityksiä, mutta isoilla yrityksillä on pelivoimaa.”²³⁴ Lähteenä tuo esiin, että yritykset käyttävät valtaa myös kehittämiensä teknologioiden

---

²²⁷ Euroopan ulkosuhdehallinto 2016: 31.

²²⁸ Euroopan komissio 2017: 8.

²²⁹ Ks. analyysi näistä ongelmista ympäristöturvallisuuden näkökulmasta s. 45.

²³⁰ Schmidt-Thomé 6.3.2017.

²³¹ Pakarinen 18.7.2018.

²³² Taipale 27.6.2018.

²³³ Kumpula 20.7.2018.

²³⁴ Nikula 25.6.2018.

kautta: ”Taloudellisten resurssien kertyminen näihin uusiin digijätteihin, [siinä on] mielenkiintoinen poliittinen aspekti. – – Se, että minkälainen algoritmi pyörittää meidän arkipäivän elämää, niin se riippuu amerikkalaisten yhtiöiden teknologioista.”²³⁵ Resurssien jakautuminen yksitysten ja julkisten toimijoiden välillä on muuttunut, mikä on lisännyt yritysten poliittista valtaa. Taloudellisella sektorilla yksityiset toimijat vaikuttavat turvallisuuteen aiempaa enemmän.

Teknologian kehitys on vaikuttanut taloudelliseen turvallisuuteen muillakin tavoilla. Juslén nostaa esiin digitaalisen yhteiskunnan riskejä: ”Me ollaan rakentamassa kaupunkeja ja järjestelmiä, jotka on niin pitkälle digitalisoitu, että se tekee kaupungeista haavoittuvia.”²³⁶ Digitaalisia järjestelmiä ei ole mahdollista tehdä täysin turvallisiksi, mikä heikentää kaupunkien taloudellista turvallisuutta. Lähteenoja sanoo, että säännöt avoimen tiedon käyttöön syntyvät vähitellen: ”Teknologia mahdollistaa sen, että tietoa on rajattomasti saatavilla. Tietosuojan merkitys on tullut ihan uuteen [arvoon]. – – Ne pelisäännöt on vasta muotoutumassa.”²³⁷

Taloudelliseen turvallisuuteen vaikuttaa keskeisesti talouskasvuajattelun kehitys. Tynkkynen esittää, että talouskasvu ja kaupungistuminen ovat yhteydessä toisiinsa: ”Kaupungistumisen jatkumisen omalakisuus – – liittyy siihen, että [se] kulkee käsi kädessä nykyisen talouskasvuajattelun kanssa. Jos määrällisen kasvun ajatuksesta luovutaan, niin [kaupungistuminen] ei välttämättä jatku samalla tavalla.”²³⁸ Myös Terämä toteaa, että tämänhetkinen taloudellinen turvallisuus ei ole kestävää:

Talouskasvuajattelun kehitys on yksi tärkeimpiä uhkia, – – jos se ei muutu. Mun mielestä sitä ei ole kyseenalaistettu tarpeeksi. Ajatus siitä, että voisi olla jotain vihreämpää, luonnollisempaa kasvua, jota mitattaisiin muutenkin kuin rahassa. Se määriteltäisiin [niin], että se olisi talouskasvua mutta hyvinvoinnin kasvua myös. Me nähtäisiin moninaisempana se konsepti.²³⁹

Talouskasvun käsitteen määrittely vaikuttaa siis monin tavoin siihen, minkälaista tulevaisuuden kehitys on. Toisaalta Nikulan mukaan talouskasvuajattelun kyseenalaistamisessa ei todellisuudessa ole kysymys talouskasvun käsitteestä, vaan se kertoo pettymyksestä eriarvoistumisen kasvuun: ”OECD-maiden tuloerojen kasvu teollistuneissa valtioissa

---

²³⁵ Lähteenoja 21.6.2018.

²³⁶ Juslén 3.7.2018.

²³⁷ Lähteenoja 21.6.2018.

²³⁸ Tynkkynen 25.6.2018.

²³⁹ Terämä 3.7.2018.

koetaan ideologisesti haastavaksi. – – Keskinäinen solidariteetti hajoaa, [ja] on ruvettu puhumaan, että talouskasvu itsessään on ongelma.”²⁴⁰ Talouskasvu ei siis itsessään välttämättä ole ongelma, vaan kysymys on epäonnistumisesta talouskasvun hyötyjen tasaisessa jakamisessa.

4.1.4 Yhteiskunnallinen turvallisuus

Yhteiskunnallisen turvallisuuden ytimessä on keskinäinen luottamus ja tasa-arvo. Schmidt-Thomé toteaa: ”Se on luottamuksen häviämisen vaara – – [se] turvallisuusvaara.”²⁴¹ Luottamusta rapauttaa aineiston mukaan eriarvoisuus. Kumpula selittää:

Suurin osa niistä kaupungeista – – ei ole rakennettu uusille tulijoille, jolloin – – eriarvoistuminen, polarisaatio [ja] segregatio tulee näkymään näissä kaupungeissa entistä enemmän. – – Osa siitä kaupunkien väestä on luovaa [ja] innovatiivista, ja osa ei löydä paikkaansa. Polarisaatio tapahtuu siellä.²⁴²

Myös Juslén pitää eriarvoistumista tärkeänä: ”Tämä eriarvoistuminen, joka pikkuhiljaa lisääntyy: vielä muutama vuosikymmen sitten kaikki oli tasa-arvoisempia siinä, mitä mahdollisuuksia on, kuin tällä hetkellä. Segregoitumisen ja eriarvoistumisen uhka on olemassa, ja se on kasvanut.”²⁴³ Jos kaupungistuminen jatkuu ennakoidulla tavalla, kaupunkien merkitys eriarvoistumisen ehkäisyssä saattaa korostua.

Aineistosta nousee esiin huoli syrjäytymisestä eriarvoistumisen seurauksena ja yhteiskunnallisen turvallisuuden haasteena. Anttonen sanoo, että ”syrjäytyminen on se ehdoton, minkä näkisin turvallisuuden kannalta haasteeksi.”²⁴⁴ Myös Kalliomaa pitää ilmiötä tärkeänä: ”Jos jossain toivoisi vielä kehitystä, niin erityisen huolissaan [olen] syrjäytymisestä ja osallisuudesta.”²⁴⁵ Ongelma on siis tunnistettu, mutta sen ratkaisu on vaikeaa. Pakarisen mukaan syrjäytymisen ehkäisy on yksi kaupungin tärkeimmistä tehtävistä: ”Jos ajattelee kaupungin strategiaa, niin segregatian ehkäiseminen on yksi isoimmista asioista. – – On havaittavissa turvallisuusriskinä, että [tilanne] kärjistyy maahanmuuttajien ja huono-osaisten [välillä].”²⁴⁶ Jännitteitä on siis syntynyt sellaisten ryhmien välille, jotka ovat muutenkin heikossa yhteiskunnallisessa asemassa.

---

²⁴⁰ Nikula 25.6.2018.

²⁴¹ Schmidt-Thomé 6.3.2017.

²⁴² Kumpula 20.7.2018.

²⁴³ Juslén 3.7.2018.

²⁴⁴ Anttonen 28.6.2018.

²⁴⁵ Kalliomaa 26.6.2018.

²⁴⁶ Pakarinen 18.7.2018.

Syrjäytymisen ilmiöt liittyvät maahanmuuton kehitykseen. Valkoisessa kirjassa todetaan, että ”muuttoliikkeen taustalla olevat paineet moninkertaistuvat, ja muuttovirtoja lähtee eri puolilta maailmaa, kun väestönkasvun, laajalle levinneiden jännitteiden ja ilmastonmuutoksen vaikutukset saavat otteen maailmassa.”²⁴⁷ Muuttoliikkeet vaikuttavat myös suoraan Eurooppaan. Kalliomaa ennakoi Suomen tilannetta:

Ennen [vuotta] 2040 tai viimeistään siinä Suomessa on miljoona uutta uussuomalaista. – – Se on niin iso määrä, että [se] tulee muuttamaan kaikki suomalaisen yhteiskunnan nykyiset rakenteet mukaan lukien kaupungit. [Se] vaikuttaa identiteetteihinkin. – – [Se] suvaitsevaisuuden määrä, mikä Suomeen tarvitaan ennen [vuotta] 2040, on aivan huima.²⁴⁸

Kalliomaan mukaan liikkeelle lähtee niin suuria ihmisjoukkoja, että se vaikuttaa väistämättä niihin yhteiskuntiin, joihin tulijat asettuvat. Toisaalta Terämä arvioi, että ”tosi maltillisesti kehittyvä migraatio vuoteen 2040 [mennessä]. Todennäköisesti suunta on se, että rajat pysyy nykyisenlaisesti kiinni.”²⁴⁹ Tässä vaihtoehdossa elinpaikkaa etsivät ihmiset siis suljettaisiin Euroopan rajojen ulkopuolelle.

Maahanmuuton yhteydessä kotouttamisessa onnistuminen tuodaan aineistossa esiin erityisesti kaupunkeihin liittyvänä asiana. Juslénin mukaan ”vaikka alussa [maahanmuuttajat] sijoitetaan [vastaanotto]keskuksiin eri puolilla maata, niin [lopulta] noin 75 prosenttia ajautuu pääkaupunkiseudulle.”²⁵⁰ Suurin osa maahanmuuttajista päätyy monimutkaisten prosessien kautta rakentamaan elämänsä kaupungeissa. Maahanmuuton seuraukset ja kotouttamisen vaatimukset ilmenevät siis eri tavalla kaupunkialueilla kuin maaseudulla. Schmidt-Thomé toteaa, että ”maahanmuuton seurauksena voi tulla sellaisia pulsseja, jotka yksittäisten kaupunkien kohtaloita voi heitellä aika paljonkin.”²⁵¹ Uudet kaupunkilaiset voivat voimakkaastikin vaikuttaa siihen, miten kaupunki kehittyy.

Tästä huolimatta maahanmuuton luomiin mahdollisuuksiin ja toisaalta kotouttamistarpeisiin ei aineiston mukaan ole tarpeeksi herätty. Terämä sanoo: ”Voisi ajatella, että ilmastonmuutos ja ilmastopakolaisuus voisivat synnyttää jotain positiivista täällä Pohjolassa. – – Se on jo tapahtumassa. Ei ole vielä herätty siihen mahdollisuutena.”²⁵² Toisaalta Juslénin mukaan esimerkiksi Helsingin kaupunki on tehnyt hyvää työtä kotouttamisessa:

---

²⁴⁷ Euroopan komissio 2017: 11.

²⁴⁸ Kalliomaa 26.6.2018.

²⁴⁹ Terämä 3.7.2018.

²⁵⁰ Juslén 3.7.2018.

²⁵¹ Schmidt-Thomé 6.3.2017.

²⁵² Terämä 3.7.2018.

”Helsinki ymmärtää sen tilanteen – ja pyrkii etupainotteisesti miettimään, miten entistä paremmin pystytään hoitamaan sekä eri tuloryhmät ja eri etnisestä taustasta tulevat.”²⁵³ Kotouttamistyö on kaupungin tasolla tehtävää toimintaa, joten kaupungilla on sitä kautta keskeinen rooli yhteiskunnallisen turvallisuuden takaamisessa.

Yhteiskunnallisessa turvallisuudessa tärkeitä ovat maahanmuuton lisäksi myös muut demografiset muutokset. Valkoisen kirjan mukaan ”Euroopan paikka maailmassa kutistuu, kun maailman muut osat kasvavat. – Vuonna 2060 [Euroopan] osuus [maailman väestöstä] tulee olemaan vähemmän kuin 5 prosenttia.”²⁵⁴ Euroopan osuus maailman väestöstä pienenee, kun väestö vanhenee. Aineistossa nostetaan esiin väestön vanhenemisen vaikutukset yhteiskuntien huoltosuhteiden muutoksiin ja sitä kautta sosiaaliturvajärjestelmien ylläpitoon.²⁵⁵

Kaupungit eroavat kuitenkin vanhenemiskehityksessä muista alueista. Pakarinen kertoo Helsingin tilanteesta: ”Mediaanihelsinkiläinen on 28-vuotias. – [Me] kasvetaan: suurin piirtein puolethan tulee muualta Suomesta ja puolet tulee ulkomailta.”²⁵⁶ Terämä kuvailee vastaavasti tilannetta Isossa-Britanniassa: ”Väestönkehitys on kiinnostavaa, koska se väestö sitten taas liittyy kaupungistumiseen. – Kaupungistuminen kansallisena ilmiönä ei esimerkiksi Britanniassa ole [merkittävä], mutta silti se väestönkehitys saattaa olla.”²⁵⁷ Vaikka Euroopan väestö vanhenee ja sen osuus maailman väestöstä pienenee, globaalien väestönkasvun aiheuttamat muuttoliikkeet suuntautuvat pääasiassa kaupunkiin, joiden väestö kasvaa, vaikka kaupungistuminen ei kansallisesti olisikaan voimakasta.

Kaupunkien yhteiskunnallisessa turvallisuudessa yhteisöllisyys ja neljännen sektorin toiminta voivat toimia hyvinvointia ja vakautta lisäävinä ja tukevinä tekijöinä. Pakarisen mukaan ”kaupunkilaisuuteen yhdistetään irrallisuus, [mutta] täällä on toisaalta kehittynyt yhteistyötä, kylämäisyyttä.”²⁵⁸ Yhteisöllisyyden kehittyminen ilmenee esimerkiksi neljännen sektorin toiminnassa, jota Terämä kuvailee:

Neljännen sektorin konsepti – mikä viittaa kansalaislähtöiseen *bottom-up*-aktiivisuusmalliin tai käsitteeseen uudesta toimijuudesta – vaikuttaa erityisesti kaupungeissa. – Se on

---

²⁵³ Juslén 3.7.2018.

²⁵⁴ Euroopan komissio 2017: 8.

²⁵⁵ *Ibid.*: 10; Kalliomaa 26.6.2018.

²⁵⁶ Pakarinen 18.7.2018.

²⁵⁷ Terämä 3.7.2018.

²⁵⁸ Pakarinen 18.7.2018.

ihan puhtaasti kansalaislähtöistä, – – usein ilman mitään rakennetta. – – [Se] toimii hyvässä ja pahassa energisoivana ja vakautta tuovana [voimana].²⁵⁹

Kumpulan mukaan neljännen sektorin toiminta on tärkeää resilienssin eli kriisinsietokyvyn kannalta: ”Juuri siinä [neljännen sektorin toiminnassa] mä näen sitä resilienssiä. Ihmiset ratkaisee itse ongelmiaan, ja tulevaisuudessa tällainen itseohjautuvuus tulee enemmänkin kasvamaan.”²⁶⁰ Vaikuttaa siltä, että yhteisöllisyys vahvistaa yhteiskunnallista turvallisuutta.

Yhteiskunnallisen turvallisuuden sektorin uhat kohdistuvat tyypillisesti kollektiivisiin identiteetteihin. Kaupungistuvassa yhteiskunnassa identiteetit ovat paikallisia mutta hajautuneita. Juslén toteaa: ”Identiteetti on hajautunut mutta paikallisesti se on vahvistunut. [Siinä on] kaksi suuntausta: toisaalta eriarvoistuminen ja eri tyyppisiä alueita on kehittynyt, – – samaan aikaan paikallinen identiteetti on vahvistunut.”²⁶¹ Myös Taipaleen mukaan paikallisidentiteetit ovat vahvistuneet, mutta samanaikaisesti identiteetit monipuolistuvat: identiteettiä ei käsitetä monoliitiksi, vaan ihmisellä voi olla useampia päällekkäisiä identiteettejä.²⁶²

Lisäksi aineistossa korostuu temaattisuuden ilmiö identiteettien rakentumisessa. Kumpula kuvailee: ”Samalla kun on kaupunginosaidentiteettejä, niin voi olla globaaleja toimijoita. – – Ehkä se identiteetti voi olla temaattisempaa: – – se ei kiinnitä mua siihen, ei edes siihen kaupunkiin [tai] maahan vaan siihen asiaan.”²⁶³ Kumpulan lailla Royo-Mariné määrittelee identiteettiä sen kautta, mihin yhteisöön haluaa kuulua: ”Jos haluaa olla osa yhteisöä, mutta pitää lakata olemasta oma itsensä ollakseen osa yhteisöä, ei ole tyytyväinen. – – Kyse on pitkälti vapaasta valinnasta olla osa yhteisöä: vapaa valinta siitä, mihin viitekehykseen haluaa kuulua.”²⁶⁴ Tästä näkökulmasta identiteetti olisi jotain, mitä yksilö tietoisesti rakentaa itselleen.

Identiteettien kehitys liittyy myös elämäntapojen muuttumiseen. Kumpula kuvaa kaupunkilaista elämäntapaa: ”Se [kaupunki] on moderni: enemmän erikoistumista ja verkottumista. – – Reaalisesti se [elämä] varmaan on hektisempää [kuin maalla]. Syvimmiltään

---

²⁵⁹ Terämä 3.7.2018.

²⁶⁰ Kumpula 20.7.2018.

²⁶¹ Juslén 3.7.2018.

²⁶² Taipale 27.6.2018.

²⁶³ Kumpula 20.7.2018.

²⁶⁴ Royo-Mariné 11.7.2018: “If you wanna be part of a community but you have to stop being what you are to be a part of that community, you are not happy with that. ... It’s mainly about a free decision to be part of this community: free decision on the framework, in which you wanna be placed.”

se on enemmän riippuvuuksien maailmaa kaupungissa kuin maalla.”²⁶⁵ Tynkkynen tuo esiin, että ”nyt aikuiseksi varttuvan sukupolven silmissä maailma näyttää toiselta: it-maailman ja elektronisen elämän muutos haastaa identiteettikysymykset uudella tavalla. – – Me ei tosiaankaan tiedetä, minkälaisia [identiteetit] tulee olemaan [vuonna] 2040.”²⁶⁶ Digitaalisessa maailmassa myös identiteetteihin kohdistuvat uhat saattavat siten olla erilaisia kuin nykyään.

Teknologian kehitys nostaa yhteiskunnallisen turvallisuuden sektorilla esille kysymyksen siitä, kuinka tärkeää fyysinen läsnäolo on tulevaisuudessa. Schmidt-Thomé mukaan ”kohtaamisten merkityksen tulevaisuus on varmasti kaupunkien tulevaisuuden kannalta keskeinen fakta. Miten paljon fyysisiä kohtaamisia tarvitaan ja missä ihmiset haluaa niitä tapahtuvan?”²⁶⁷ Digitaalisessa maailmassa fyysisen läsnäolon merkitys voi vähentyä, mutta jos fyysiset kohtaamiset koetaan tärkeiksi, kaupunki tekee ne mahdolliseksi. Tynkkynen mukaan fyysisen läsnäolon merkitys liittyy siihen, ”minkälainen talousjärjestelmä maailmassa tulee olemaan. – – Paluu maaseudulle, älyteknologiat ja tietopohjainen työn tekeminen ja teollisuus mahdollistaa paikattomuuden. – – Vaihtoehdot on aika avoimet.”²⁶⁸ Kaupunkien yhteiskunnalliseen turvallisuuteen tulevaisuudessa vaikuttaa siis se, miten fyysisen läsnäolon merkitys muuttuu sosiaalisesti, taloudellisesti ja teknologisesti.

4.1.5 Poliittinen turvallisuus

Jos kaupunkien poliittinen vaikutusvalta kasvaa, siihen kohdistuu todennäköisesti myös erilaisia uhkia ja haasteita kuin tähän mennessä. Poliittisen turvallisuuden sektorilla keskeinen kysymys on, miten eri poliittisen hallinnan tasot kehittyvät tulevaisuudessa. Kumpula toteaa: ”En näe tällä hetkellä kansallisvaltion heikkenemistä. – – Vaikka useimmat valtiot on keinotekoisia konstruktioita, niin – – oman valtion tai oman kansallisen suvereniteetin piirissä oleva valta on paljon tärkeämpää kuin sen vallan luovuttaminen jollekin muulle.”²⁶⁹ Kaupunkien merkitys ei tässä kehityksessä siis erityisesti lisääntyisi.

EU:n globaalistrategiassa nostetaan alueiden merkitys tärkeäksi: ”Gloaalien paineiden ja paikallisten vastavoimien puristuksessa – – alueellisen dynamiikan merkitys nousee etualalle. Alueet ovat vallan, vuorovaikutuksen ja identiteetin monimutkaisina

---

²⁶⁵ Kumpula 20.7.2018.

²⁶⁶ Tynkkynen 25.6.2018.

²⁶⁷ Schmidt-Thomé 6.3.2017.

²⁶⁸ Tynkkynen 25.6.2018.

²⁶⁹ Kumpula 20.7.2018.

verkostoina kriittisiä hallinnollisia kokonaisuuksia hajautetussa maailmassa.”²⁷⁰ Toisaalta valkoisessa kirjassa todetaan, että EU:n kyky vastata yhteiskunnallisiin haasteisiin ei täytä odotuksia: ”Odotukset ja EU:n kyky vastata niihin eivät kohtaa. – – Välineet ja toimivalta ovat edelleen kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten hallussa.”²⁷¹ (Ylikansallisen) alueellisen toiminnan haasteena on siis tehottomuus ongelmien ratkaisussa, vaikka se olisi sinänsä oikea päätöksenteon taso valtiorajat ylittävissä ongelmissa.

Kalliomaa puolestaan ennakoi, että keskitason toimijat menettävät merkitystään tulevaisuudessa: ”Näyttäisi siltä, että lähidemokratiassa on jopa pienempi [mittakaava] kuin kaupunki, [se toimii] kortteleissa. – – Toinen on suora globaalius. Välistä saattaa jäädä kerkoksia pois kuten kansallisvaltiot tai EU.”²⁷² Tällaisessa maailmassa poliittiset järjestelmät perustuisivat paikallisiin tai globaaleihin rakenteisiin. Juslén esittää, että paikallistason merkitys myös turvallisuudessa korostuu:

Tulevaisuuden turvallisuushkien vähentämisessä kaupungit tekee enemmän, kuin lainsäädännön puitteissa olisi velvollisuus. Tämä lisääntyy, ei vähiten sen takia, että demokratia on uhattuna monessa paikassa kansallisvaltion tasolla. – – Kaupunkien valta globaalisti suhteessa valtioon tulee kasvamaan.²⁷³

Esimerkki paikallistoimijoiden lisääntyneen vallan aiheuttamista jännitteistä suhteessa valtiotasoon on Royo-Marinén kuvailema tilanne, jossa Espanjan valtion toiminta on hänen mukaansa johtanut kaupunkien ja alueiden kääntymiseen keskushallintoa vastaan:

Jos meillä nykyään enemmistö tukee Katalonian itsenäisyyttä, se johtuu Madridin itsepäisyydestä kunnollisten väylien tarjoamisessa siihen, että Katalonia saisi sananvaltaa kansainvälisissä asioissa, eurooppalaisissa asioissa, ja kanavoisi sen – – kansallisten instituutioiden kautta.²⁷⁴

Royo-Marinén mukaan Espanjan keskushallinnon kieltäytyminen yhteistyöstä Katalonian kanssa muissa kuin valtion sisäisissä asioissa on siis vaikuttanut alueen itsenäistymispyrkimysten kärjistymiseen. Jos paikallisille toimijoille olisi tarjottu mahdollisuuksia

---

²⁷⁰ Euroopan ulkosuhdehallinto 2016: 24.

²⁷¹ Euroopan komissio 2017: 12–13.

²⁷² Kalliomaa 26.6.2018.

²⁷³ Juslén 3.7.2018.

²⁷⁴ Royo-Mariné 11.7.2018: “[I]f we have nowadays a majority supporting independence in Catalonia, it’s because Madrid has been so stubborn ... when it comes to offer[ing] proper ways to let Catalonia have a say in international issues, European issues, and channel that through ... domestic institutions.”

olla mukana kansainvälisessä tai eurooppalaisessa toiminnassa osana Espanjan valtiota, alueen ei Royo-Marinén näkemyksen mukaan tarvitsisi välttämättä tavoitella itsenäisyyttä. Myös Anttonen kertoo, että Suomessa ”maakuntatason tai alueellisen tason toimijat ei ole tyytyväisiä valtion toimintaan. [He] kokee, että valtio ei kuuntele maakuntia ja he ei saa valtiolta tarpeeksi tietoa.”²⁷⁵ Vaikuttaa siltä, että valtion aluepolitiikan tai kaupunkipolitiikan onnistuminen on olennainen tekijä valtion yhtenäisyyden kannalta. Epäonnistuminen voi johtaa tilanteeseen, jossa kaupungin tai alueen poliittiseen turvallisuuteen kohdistuu eksistentiaalisia uhkia.

Toinen tapa ymmärtää vallan jakautumista eri hallinnan tasoilla on tutkia kaupunkien ja maaseudun välistä suhdetta. Kumpulán mukaan ”isoissa maailman kaupungeissa – [ihmisten] suhde maaseutuun on katkennut. – Maaseutu on *service provider* [palveluntarjoaja] kaupungille, ja kaupunki elää omaa elämäänsä.”²⁷⁶ Jos kaupunkien suhde maaseutuun heikkenee, myös valtiotason poliittista järjestelmää on helpompi kyseenalaistaa. Nikula analysoi tilannetta: ”Siinä voi tulla tiettyä ajattelutavallista eroa. – Realiteetti on kuitenkin se, että hyvinvointi perustuu vahvasti kansainvälistyneisiin kaupunkialueisiin. – Jos koetaan, että poliittinen päätöksenteko tapahtuu megapolien intressien vastaisesti, tulee sisäinen ristiriita.”²⁷⁷ Tässä siis saattaa olla potentiaalia jännitteiden kiristymiseen.

Vertikaalisten hallinnan tasojen kehityksen lisäksi poliittisessa turvallisuudessa keskeinen teema on poikkikansallisten hallinnan muotojen kehitys kaupunkiverkostojen kautta. Verkostotoiminta voi olla Tynkkysen mukaan pysyvämpää tulevaisuudessa: ”Samantakaavan urbaanit kontekstit löytää toisensa. – Tämä saa entistä enemmän institutionaalisia muotoja, [yhteistyöstä] tulee pysyvämpää eikä *ad hoc*.”²⁷⁸ Toisaalta Terämä tuo esiin, että ”tämmöisiä verkostoja niin kuin ICLEI, C40, *Mayors’ blah...* – Kun puhun kaupunki-ihmisten kanssa, niin niihin viitataan, että *’ah, there’s another’* [’ai, on sellainenkin’]... On tullut sellaista, että näitähän on aika paljon.”²⁷⁹ Kaupunkiverkostoja on siis paljon, mutta niiden toiminta ja vaikutukset eivät ole merkittäviä. Myös Lähteenoja muistuttaa, että kaupungit voivat tehdä yhteistyötä, mutta ”kriisitilanteessa resurssit on

---

²⁷⁵ Anttonen 28.6.2018.

²⁷⁶ Kumpula 20.7.2018.

²⁷⁷ Nikula 25.6.2018.

²⁷⁸ Tynkkynen 25.6.2018.

²⁷⁹ Terämä 3.7.2018.

valtiolla eikä kaupungilla.”²⁸⁰ Tästä näkökulmasta poikkikansallisten kaupunkiverkostojen kehitys ei vaikuta todennäköiseltä eikä välttämättä järkevältäkään.

Kaupunkien merkitys globaaleina toimijoina on kaupunkiverkostoista riippumatta korostunut. Juslén toteaa: “Kaupunkien merkitys kasvaa. Se tulee siitä, että nykyään kilpailu[ssa] maiden välillä ei ole merkitystä vain sillä, miten isot sotavoimat on, [vaan] mikä on talouden tila [eli] kaupunkitalouden tila.”²⁸¹ Kaupunkien poliittisen vallan kasvu liittyy siis nimenomaan niiden taloudellisiin resursseihin. Taipaleen mukaan ilmiö johtuu siitä, että kaupungit kehittyvät vakaammin kuin valtiot:

Kaupungit yhä enemmän näkee oman voimansa ja emansipoituu. – – Kaupungit kehittyvät vakaammin kuin [valtiot]. – – Niiden on pakko järjestää se koulutus, päivähoito, sairaanhoito, vesi ja energia. – – Niiden on pakko toimia, sanoo Putin tai Trump mitä hyvänsä. [Kaupunki on] ihmisen elinympäristö.²⁸²

Kaupungit tuottavat arkielämän peruspalveluita, joissa poliittinen poukkoilu ei ole Taipaleen mukaan samalla tavalla mahdollista kuin valtakunnanpolitiikassa. Kaupungit olisivat todennäköisesti valmiita ottamaan myös lisää velvotteita, jos niiden rahoitus olisi taattu. Tynkkynen sanoo: ”Mitään ylimääräisiä pakottavia velvollisuuksia harva kaupunki haluaa. – – [Mutta] jos rahavirtoja suunnataan niin, että kaupungilla on myös pelimerkkejä käyttää siihen työhön, niin ei siinä mitään [ongelmaa] sitten ole.”²⁸³

Nämä kehitykset näkyvät myös kaupunkien roolissa kansainvälisissä järjestöissä. Taipale kuvailee: ”Gloaalitasolla voi yrittää piipittää, että lisätäkää *cities* [kaupungit] päätöstekstiin. Globaalihallinnossa kun kaupungeilla ei ole mitään virallista asemaa. – – [Nyt kuitenkin] kaupunkien ymmärrys itsestään globaaleina toimijoina on vahvistunut, itsetunto parantunut.”²⁸⁴ Myös Juslén kertoo, että Yhdistyneiden kansakuntien (YK) asuinyhdyskuntaohjelman (*United Nations Human Settlements Programme*, UN-Habitat)²⁸⁵ neuvotteluissa kysymys paikallishallinnon osallistumisesta on ollut esillä:

---

²⁸⁰ Lähteenoja 21.6.2018.

²⁸¹ Juslén 3.7.2018.

²⁸² Taipale 27.6.2018.

²⁸³ Tynkkynen 25.6.2018.

²⁸⁴ Taipale 27.6.2018.

²⁸⁵ UN-Habitat perustettiin vuonna 1976, ja ohjelman tarkoituksena on edistää sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristön kannalta kestävästä kaupunkistumisesta. Vuonna 2016 järjestettiin kolmas Habitat-konferenssi, jossa hyväksyttiin uusi kaupunkiagenda. Paikallishallinnon osallistuminen neuvotteluihin on relevantti kysymys UN-Habitatin tapauksessa juuri kaupunkiteemojen takia.

Valtiot – – mielellään antaa tarkkailijan roolin ja puheenvuororoolin [paikallishallinnon edustajille]. – – Paine [kuitenkin] kasvaa koko ajan vahvemmaksi, että [muut kuin valtiot] pääsee mukaan neuvottelupöytään [saavat äänioikeuden]. – – [Muut toimijat ovat] aina taustalla, kun valmistellaan kokouksia.²⁸⁶

Vaatimukset muiden kuin YK:n jäsenvaltioiden osallistumisesta päätöksentekoon heitä koskevissa teemoissa ovat siis kasvaneet. Muut toimijat vaikuttavat neuvottelujen taustalla jo nykyään, mutta virallista asemaa tai yhtäläistä äänioikeutta ei vielä ole.

Kaupunkien globaalin rooliin vaikuttaa luonnollisesti kaupungistuminen. Achen mukaan kaupungistuminen yhdistää useita eri kehityskulkuja: ”Jos puhutaan kaupungistumisesta, puhutaan myös ilmastonmuutoksesta, luonnonvaroista, terveystieteistä ja individualismin elementistä.”²⁸⁷ Taipale toteaa, että kaupungistuminen ei ole ongelma, jos se tapahtuu hitaasti ja hallittavasti.²⁸⁸ Vastaavasti Kumpula esittää, että kaupungistumista voidaan hillitä niin, että hallitsemattomia kaupunkeja ei pääse syntymään:

Olisiko se poliittinen päätös, että me ei päästettäisikään näitä miljoonakaupunkeja syntymään? Olisiko se poliittinen päätös, jos varmistettaisiin, että syntyisikin – – ihmisten kokoisia taajamia, jotka olisi helpommin hallittavissa? Se on politiikkaa, [vaikka] nythän se [kaupungistuminen] on vähän kuin luonnonvoima.²⁸⁹

Kaupungistuminen ei siis ole luonnonvoima, vaan se on yhteydessä moniin muihin kehityskuluihin, joihin voidaan politiikalla tarvittaessa vaikuttaa.

Poliittisen turvallisuuden perimmäinen tarkoitus on taata poliittisen järjestelmän toimintavakaus. Valkoisen kirjan mukaan ”maailman muuttuminen ja monien kokema aito turvattomuus ovat lisänneet vieraantumista valtavirtaa edustavasta politiikasta ja instituutioista kaikilla tasoilla.”²⁹⁰ Lähteenoja toteaa, että nämä ongelmat johtuvat siitä, että ”paradigman muutos poliittisessa järjestelmässä on niin tuore, että järjestelmä ei ole vielä löytänyt tasapainotilaa. [Se] saattaa olla [vuonna] 2040 erinäköinen kuin nyt: ollaan muros-kohdassa.”²⁹¹ Kyse on siis siitä, millä poliittisen hallinnan tasoilla pystytään palauttamaan ja ylläpitämään luottamusta demokraattisiin päätöksentekojärjestelmiin.

---

²⁸⁶ Juslén 3.7.2018.

²⁸⁷ Ache 4.7.2018: ”If you talk about urbanization then we also talk about climate change, natural resources, health issues, and the element of individualism.”

²⁸⁸ Taipale 27.6.2018.

²⁸⁹ Kumpula 20.7.2018.

²⁹⁰ Euroopan komissio 2017: 12–13.

²⁹¹ Lähteenoja 21.6.2018.

Pakarinen pohtii tätä haastetta kaupungin näkökulmasta: ”Miten ihmiset pystyy osallistumaan niin, että he kokevat [olevansa] – – osa päätöksentekoa? Jos se jää pelkäästä – – äänestämiseen, [niin] kyllä mä ymmärrän, ettei tule luottamusta.”²⁹² Osallistuminen päätöksentekoon on siis tärkeää luottamuksen kannalta. Kalliomaan mielestä ”teknologia mahdollistaa suoran demokratian edustuksellisen demokratian oheen tai ohi. Ongelma [on] se, että tulee epäselvyyttä [ja] epäselvyyden hetkillä kaivataan järjestystä ja suoruutta.”²⁹³ Kaupunkien poliittisen turvallisuuden vahvistaminen voi siis tapahtua lisäällä vuorovaikutusta ja osallistumismahdollisuuksia esimerkiksi suoran demokratian kautta, mutta päätöksentekojärjestelmistä ei saa tulla liian sekavia.

Kaupunkien poliittiseen turvallisuuteen vaikuttaa myös kaupunkiympäristön turvallisuuden kehitys. Terämän mukaan kaupunkiympäristö on muuttunut Euroopassa fyysisesti turvattommaksi ”20–30 vuoden aikaikkunassa. – – Tiheys on kasvanut kauheasti, väestötiheys ja rakennetun ympäristön [tiheys], liikennevirrat... – – Se on fyysistä, että – – kaupunki ei kestä tätä määrää liikkumista ja autoilua.”²⁹⁴ Toisaalta Tynkkynen esittää, että kaupunki on turvallisempi elinympäristö kuin maaseutu: ”Mitä urbaanimpi ympäristö, niin sitä turvallisempi [se on]. – – Suurkaupungeissa elämä on turvallisempaa kuin pienemmissä kaupungeissa. Helsingin seudulla on vähiten henkirikoksia *per capita*.”²⁹⁵ Kaupunkiympäristöä voi tämän perusteella pitää sosiaalisesti maaseutua turvallisempana mutta fyysisesti turvattomampana elinympäristönä.

Rikollisuuden määrittäminen on kuitenkin poliittinen kysymys, joten turvallisuus on sitä kautta väistämättä yhteydessä poliittiseen tilanteeseen. Royo-Marinén mukaan paikallisviranomaisten kyvykkyydet turvallisuusuhkien torjunnassa voivat myös näyttäytyä valtion näkökulmasta uhkana:

Katalonian poliisi oli hyvin pätevä terrorisminvastaisessa taistelussa. – – Siinä oli selvä viesti: – – me olemme valmiita olemaan itsenäinen valtio, koska me olemme valmiita ottamaan vastuun, kun on kysymys esimerkiksi terrorisminvastaisesta operaatiosta. – – Se oli viesti Katalonian asukkaille, Espanjalle, erityisesti maailmalle: jos meistä tulee itsenäinen valtio, me kannamme vastuamme myös turvallisuudessa.²⁹⁶

---

²⁹² Pakarinen 18.7.2018.

²⁹³ Kalliomaa 26.6.2018.

²⁹⁴ Terämä 3.7.2018.

²⁹⁵ Tynkkynen 25.6.2018.

²⁹⁶ Royo-Mariné 11.7.2018: “In Catalonia was a police, who was very competent in the fight against terrorism. ... There was a clear message: ... we are ready to be an independent country because we are ready to take the responsibility when it comes to, for example, an anti-terrorist operation. ... That was a message

Poliittisenkin turvallisuuden sektorilla tullaan siis lopulta kysymyksiin siitä, millä keinoilla poliittisen järjestelmän legitimitetti taataan. Miten rikollisuus tai turvallisuus määritellään, ja kenelle turvallisuutta luodaan? Väkivallan monopolin tarkoitus on varmistaa kaupunkilaisten tai kansalaisten turvallisuus, mutta sen säilyminen edellyttää demokratiassa sitä, että poliittinen järjestelmä koetaan legitimiiksi. Poliittinen ja sotilaallinen turvallisuus ovat siis väistämättä läheisesti yhteydessä toisiinsa.

4.2 Tulevaisuustaulukko ja ristivaikutusanalyysi

Toimintaympäristöanalyysin tuloksena syntyi yhteensä 24 jännitettä sotilaallisen, ympäristö-, taloudellisen, yhteiskunnallisen ja poliittisen turvallisuuden sektoreilla. Olen valinnut osan näistä jännitteistä tulevaisuustaulukon muuttujiksi. Käytin tulevaisuustaulukon muuttujien valinnassa perusteena sitä, että ne kattavat yhdessä mahdollisimman laajan osan keskeisistä tulevaisuuskehityksistä ja ovat tärkeimmät teemat tutkimuskohteeseen liittyen. Muuttujat voivat olla eritasoisia ja osittain päällekkäisiä. Tulevaisuustaulukko esitetään taulukossa 5.

Tulevaisuustaulukon muuttujien saamat arvot kuvaavat vaihtoehtoja, joita jännitteiden ratkaisuun liittyy. Joitain muuttujia on vakioitu eli tehty oletuksia siitä, että tietyt kehitykset eivät vaikuta tulevaisuuteen tai niiden vaikutus on tiedossa. Yksityiskohtaiset tiedot tulevaisuustaulukon taustaoletuksista ovat liitteessä 2. Jotta tulevaisuustaulukosta voidaan seuraavassa luvussa muodostaa tulevaisuuskuvia, olen tehnyt ristivaikutusanalyysin muuttujien arvojen välisistä riippuvuuksista. Ristivaikutusanalyysissä on poistettu mahdottomia tai arvioni mukaan epätodennäköisiä arvojen yhdistelmiä. Jokaisesta skenaariosta tehty ristivaikutusanalyysi esitetään erikseen liitteessä 3.

---

to Catalan citizens, to Spain, especially to the world: if we become an independent country, we take our responsibilities also when it comes to security.”

▲ Kohtaamisten kaupunginosat   ● Universaalit valtiot   ■ Globaalit alakeskukset

Fyysisen läsnäolon merkitys	Ilmastonmuutos	Kaupungistuminen	Eriarvoistuminen	Ensisijainen identiteetti	Suhtautuminen maahanmuuttoon	Talousskasvu-ajattelu
Korostuu ▲	Torjunta ja sopeutuminen epäonnistuu ●	Kääntyy vastakkaiseksi	Vähenee ●	Paikallinen identiteetti ▲	Näyttäytyy uhkana	Materialistinen näkemys korostuu ●
Polarisoituu ●	Ei vaikutusta ▲	Hidastuu ■	Pysyy samana ■	Maakunnallinen tai kansallinen identiteetti ●	Suhtautuminen polarisoituu ▲	Ei vaikutusta ■
Vähenee ■	Torjunta ja sopeutuminen onnistuu hyvin ■	Pysyy samana ●	Lisääntyy ▲	Alueellinen tai maanosan identiteetti	Näyttäytyy mahdollisuutena ■ ●	Materialismi kyseenalaistetaan ▲
Katoaa lähes kokonaan	Kiihtyy ▲			Globaali identiteetti ■		

Taulukko 5. Tulevaisuustaulukko ja ristivaikutusanalyysin tulokset.

5 KOLME SKENAARIOTA: EUROOPAN TURVALLISUUSYMPÄRISTÖ VUONNA 2040

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen tulokset eli kolme tulevaisuusskenaariota Euroopan turvallisuusympäristöstä vuonna 2040. Skenaariot perustuvat edellisessä luvussa tehdyn analyysin tuloksiin. Jokainen skenaario koostuu tulevaisuuskuvasta ja kehityspolusta. Tulevaisuuskuvassa esitetään pysäytyskuva mahdollisesta tulevaisuudesta Euroopassa vuonna 2040 ja kehityspolku on yksi mahdollinen kuvaus siitä, miten nykyhetkestä päädytään tulevaisuuskuvassa esitettyyn maailmaan. Skenaarioiden yhteyteen on liitetty myös aikajanat kehityspolkujen tapahtumista, jotka esitellään kuvissa 3, 4 ja 5.

5.1 Kohtaamisten kaupunginosat

5.1.1 Tulevaisuuskuva Kohtaamisten kaupunginosista vuonna 2040

Kohtaamisten kaupunginosissa arvostetaan fyysistä läsnäoloa ja sosiaalista vuorovaikutusta. Virtuaalimaailman ja digitaalisen viestinnän merkitys on vähentynyt, kun ihmisten välisen kanssakäymisen tärkeys terveyden ja toimintakyvyn ylläpitämisessä ja turvallisuuden takaamisessa on huomattu. Artesaaniammattit ovat suosittuja, koska käsillä tekemistä ja asioihin syventymistä arvostetaan. Mahdollisuus fyysiseen läsnäoloon perustuu voimakkaaseen kaupungistumiseen, joka on kiihtynyt vuonna 2018 ennakoidusta kehityksestä. Vuonna 2040 yli 70 prosenttia maailman väestöstä asuu kaupungeissa ja kaupungistumisaste kaikkialla Euroopassa on lähes 100 prosenttia.

Kaupungit tarjoavat turvaa lisääntyneen yhteisöllisyyden kautta, mutta toisaalta niiden ongelmana on väestöryhmien välinen eriarvoistuminen. Ihmiset identifioituvat vahvasti omaan paikallisyhteisöönsä ja kokevat yhteenkuuluvuuden tunnetta muiden samassa kaupunginosassa asuvien kanssa. Asuinalueiden eriytyminen on voimakasta ja tekee kaupunkien turvallisuusympäristöstä epävakaa. Ylemmän tason kansalliset ja alueelliset identiteetit ovat vuonna 2040 edelleen olemassa, mutta niiden merkitys on vähentynyt identiteettien yksilöllistyessä ja pirstaloituessa.

Vuonna 2040 talouskasvua mitataan kohtaamismittariston avulla, jossa jokaisen kaupunginosan menestystä arvioidaan läsnäolon, jakamisen ja osallistumisen määrää ja laatua tutkimalla. Kohtaamisia ja kaikkien osallistumista arvostetaan, mutta vuorovaikutuksessa korostuu kaupunginosien sisäinen toiminta. Kaupunginosien eriytyminen seurauksena suhtautuminen moniin yhteiskunnallisiin ilmiöihin kuten maahanmuuttoon on

polarisoitunutta. Kaupunginosien välillä on suuria mielipide-eroja, ja eri tavoin ajattelevien ryhmien välillä on jännitteitä.

5.1.2 Kehityspolku Kohtaamisten kaupunginosiin

Vuoteen 2020 mennessä neljännen sektorin toiminta lisääntyy Euroopan kaupungeissa, ja spontaaneja ryhmittymiä muodostuu esimerkiksi ympäristöongelmien sekä asumisen ja liikkumisen haasteiden ratkaisemiseksi. Yhteisöllisyys ja kylämäisyys luovat turvallisuutta epävarmalta tuntuvassa maailmassa. Epävarmuutta lisää 2020-luvun alun terroriiskujen sarja, jossa käytetään hyväksi entistä digitaalisempaa kaupunkiympäristöä. Sähköjärjestelmän lamauttamisella ja juomaveden saastuttamisella saadaan aikaan kaaosta ja epävarmuutta. Euroopassa nousee kiihkeä julkinen keskustelu siitä, miksi terrorismin torjunnan strategioissa ei ole otettu kaupunkeja erityisesti huomioon.

Näiden tapahtumien myötä havaitaan, kuinka riippuvaisia kasvavat kaupungit ovat toimivista vesi- ja ruokajärjestelmistä. Ruoantuotannossa ryhdytään kehittämään uusia ratkaisuja kuten perunan ilmailijelyä, jotta kaupungit pystyisivät tuottamaan osan tarvittavasta ruoasta itse. Myös muita kokeiluja maanviljelyn pinta-alasidonaisuudesta irtautumiseksi aloitetaan ja ruokajärjestelmien tutkimukseen kohdennetaan erityistä rahoitusta.

Vuonna 2025 tärkeäksi uutiseksi nousee laajan informaatiovaikuttamiskampanjan paljastuminen. Tehokkaassa kampanjassa maahanmuuttajat on esitetty turvallisuushkana erityisesti kaupungeille. Epäillään, että viestiä on kohdistettu erityisesti niihin kaupunginosiin, joissa on muitakin ongelmia. Tämän seurauksena kaupungit pyrkivät panostamaan eriarvoistumisen ja kaupunginosien eriytymisen ehkäisyyn, mutta valtiot joutuvat jakamaan yhä niukkenevia julkisia varoja niin, että monet kaupungit leikkaavat sosiaali- ja terveyspalveluista sekä koulutuksesta.

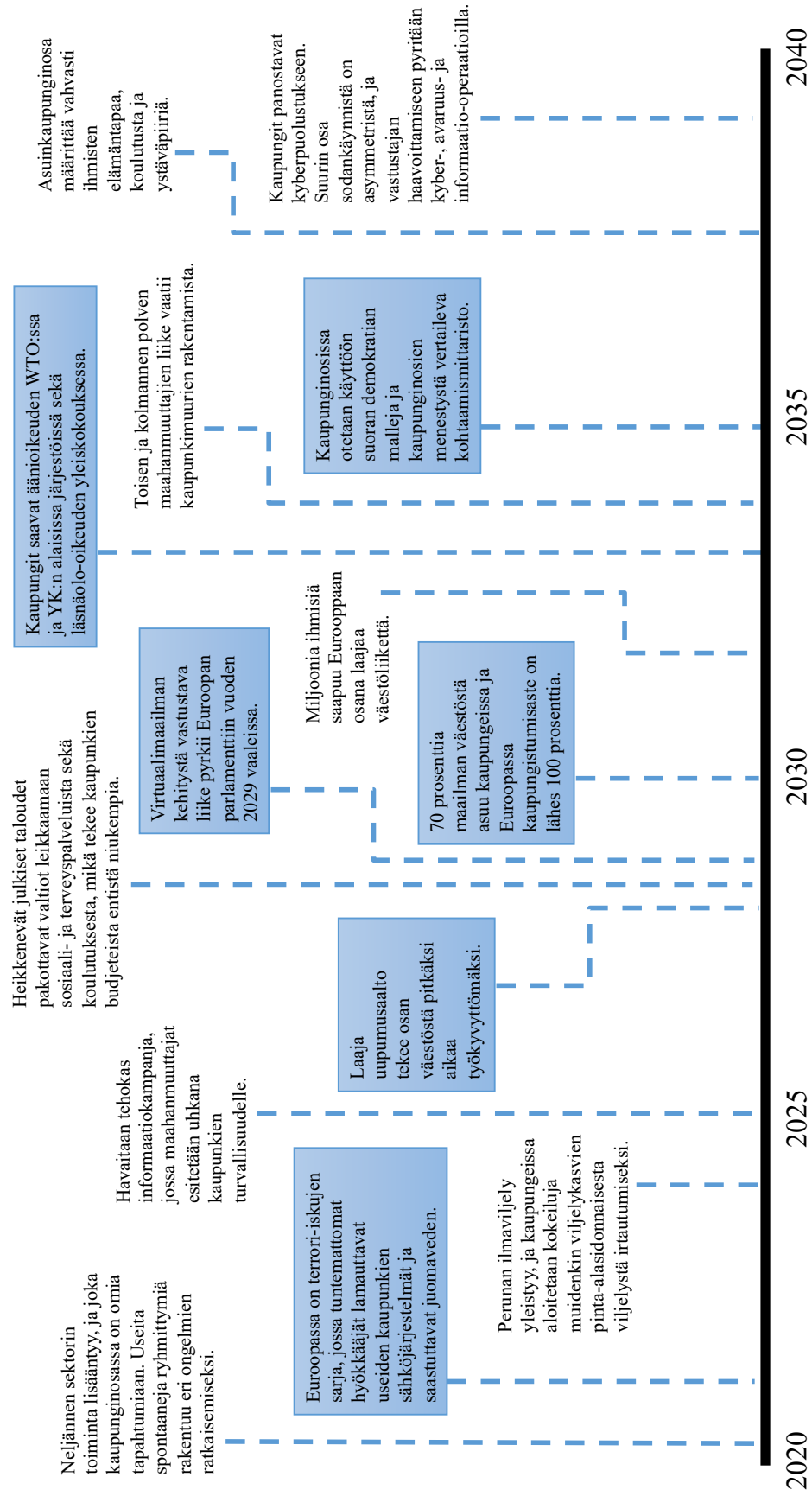
Fyysisen läsnäolon tärkeyteen väestön hyvinvoinnin ylläpitämisessä herätään vaihteittain 2020-luvulla, kun uupumuksesta tulee kansanterveydellinen ongelma. Pitkäaikainen altistus stressille nopeaa reagointia vaativassa virtuaalimaailmassa aiheuttaa laajan uupumusaallon 2020-luvun lopulla. Eurooppaan syntyy myös ennen vuoden 2029 EU-parlamenttivaaleja virtuaalimaailman kehitystä vastustava liike, joka saa vaaleissa kannatusta myös poliittisena puolueena. Taustalla vaikuttavat digitalisoituneen kaupunkiympäristön haavoittuvuus ja uupumuksen aiheuttama kaipuu fyysiseen läsnäoloon. Monet kokevat, että teknologia tekee ihmisistä haavoittuvaisempia ja elämästä turvattomampaa.

Vuoteen 2030 mennessä jo 70 prosenttia maailman väestöstä asuu kaupungeissa. Suurkaupungit hallitsevat suurinta osaa maailmantaloudesta ja vaikuttaa siltä, että kaupunkeihin järjestäytyminen onärkevin tapa taloudellisen arvon tuottamiseen. Kaupungistumisen kiihtyessä myös vaatimukset kaupunkien edustuksesta kansainvälisissä järjestöissä ovat kasvaneet. Vuonna 2033 kaupungit saavat äänioikeuden monissa kansainvälisissä järjestöissä kuten Maailman kauppajärjestössä (World Trade Organisation, WTO) ja YK:n alaisissa järjestöissä. Lisäksi kaupunkien edustajille myönnetään läsnäolo- ja puheoikeus YK:n yleiskokouksessa.

2030-luvun alkupuolella Euroopan kaupunkeihin saapuu lyhyessä ajassa useita miljoonia maahanmuuttajia. Suhtautuminen tulijoihin on polarisoitunutta, ja jakolinjoja havaitaan eri kaupunginosien välillä. Erityisesti heikossa yhteiskunnallisessa asemassa olevat ryhmät suhtautuvat negatiivisesti uusiin tulijoihin, kun toiset ovat sitä mieltä, että maahanmuutto on ainoa keino vanhenevan Euroopan tulevaisuuden turvaamiseksi. Ryhmien väliset jännitteet purkautuvat satunnaisissa yhteenotoissa. Ennen 2030-luvun puoliväliä pääasiassa toisen ja kolmannen polven maahanmuuttajista muodostuva liike vaatii muurien rakentamista kaupunkien ympärille. Liikkeen mukaan kaupunkien pitää saada määrittää valtioiden tapaan, ketkä saavat asua niiden alueella ja kerätä tullimaksuja rajoillaan.

Pettymys valtioiden kykyyn ratkaista kaupunkien ongelmia on kytenyt pitkään, ja vuonna 2035 monissa kaupunginosissa otetaan käyttöön suoran demokratian malleja, joiden kautta kaupunkilaiset voivat vaikuttaa esimerkiksi oman alueensa budjettiin ja kaavoitukseen. Samalla otetaan käyttöön kaupunginosien kohtaamismittaristo, jonka tausta-ajatukseksena on, että pelkän taloudellisen kasvun mittaaminen ei kerro kaupunkien houkuttelevuudesta ja hyvinvoinnista mitään. 2030-luvun lopulla ihmisten identiteetti rakentuu ensisijaisesti oman kaupunginosan ja sen yhteisön varaan. Asuinpaikka valitaan sen mukaan, minkä kaupunginosan arvot, kulttuuri ja elämäntapa vastaavat omia ajatuksia ja kaupunginosien eriytyminen on voimakasta.

Vuoteen 2040 mennessä kaupunkien merkitys sekä sisäisessä että ulkoisessa turvallisuudessa on kasvanut. Sodankäynti on muuttunut lähes kokonaan asymmetrisiksi kyber-, avaruus- tai informaatio-operaatioiksi, joissa toimijat muodostavat koalitioita kulloisenkin tarpeen mukaan. Erityisesti virtuaalimaailmaan liittyviin uhkiin herätään ja kaupungit panostavat kyberpuolustukseensa 2030-luvun lopussa.

Kuva 3. Aikajana Kohtaamisten kaupunginosat -skenaarion tapahtumista.

5.2 Universaalit valtiot

5.2.1 Tulevaisuuskuva *Universaaleista valtioista vuonna 2040*

Vuonna 2040 fyysisen läsnäolon merkitys on erilainen eri väestöryhmille. Osa väestöstä on teknologisesti etevä diginatiiveja, mutta toisten teknologiset taidot ovat heikot. Teknologia mahdollistaa osalle paikasta riippumattoman elämäntavan, kun toiset ovat sidottuja paikkaan samalla tavalla kuin vuonna 2018. Digitaalisten kyvykkyyksien eriytymisen seurauksena on ymmärretty, että yhteiskunnallinen eriarvoistuminen on keskeinen turvallisuusongelma. Eriarvoistuminen on saatu pysäytettyä, kun Euroopassa on otettu käyttöön universaalien käyttöoikeuksien järjestelmä, joka takaa kaikille tarvittavan perusturvan tason.

Kaupungistuminen on edennyt vuonna 2018 ennakoidulla tavalla. Vaikuttaa todennäköiseltä, että 70 prosenttia maailman väestöstä asuu kaupungeissa vuoteen 2050 mennessä. Kaupunkien kasvun lieveilmiöt eivät kosketa diginatiiveja, jotka voivat työskennellä missä haluavat. Ne vaikuttavat kuitenkin entisiin maanviljelijöihin, joista monet työskentelevät palvelualueilla kaupungissa. Yhteenkuuluvuuden tunne ja luottamus on kuitenkin Euroopan maissa vahvaa, ja ihmiset identifioituvat vuonna 2040 ensisijaisesti omaan kansallisvaltioonsa.

Ilmastonmuutoksen seuraukset ovat vuoteen 2040 mennessä olleet vakavia. Ilmaston lämpenemistä ei ole saatu hillittyä, ja sopeutumiseen ei ole panostettu riittävästi. Suuret ihmismassat ovat lähteneet haavoittuvimmilta alueilta pakoon, ja osa muuttoliikkeestä suuntautuu Eurooppaan. Universaalien käyttöoikeuksien järjestelmän rahoittamiseksi eurooppalaisten yhteiskuntien tärkeäksi tavoitteeksi on tullut houkutella mahdollisimman paljon koulutettuja maahanmuuttajia töihin tuomaan rahaa yhteiseen kassaan. Valtiontalouksien pitää kasvaa, jotta universaalien käyttöoikeuksien järjestelmää pystytään ylläpitämään. Maahanmuuttajat nähdään mahdollisuutena, jossa valtioiden välillä korostuu kilpailu parhaista yksilöistä.

5.2.2 *Kehityspolku Universaaleihin valtioihin*

Euroopan taloutta rasittaa 2020-luvun alusta lähtien hidas kasvu, mikä niukentaa jaettavissa olevia julkisia varoja. Poliitikot puhuvat vakiintuneesti kestävä kasvun tavoittelusta, mutta puolueilla on eri käsityksiä siitä, mitä kestävä kasvu tarkoittaa. Ison-Britannian parlamenttivaalit vuonna 2022 voittaa sosiaalipoliittisen ohjelmansa suosion takia

puolue, joka ottaa tavoitteekseen universaalien peruspalveluiden (*Universal Basic Services*, UBS) järjestelmän. Järjestelmä takaisi kansalaisille ilmaisen terveydenhuollon, koulutuksen, ruoan ja asumisen. Järjestelmää perustellaan sillä, että taloudellinen turvallisuus on globalisaation ja työmarkkinoiden murroksen takia heikentynyt, joten uusia ratkaisuja tarvitaan.

Vuonna 2024 Pohjois-Afrikassa kärsitään vakavasta ympäristökatastrofista, ja miljoonat ihmiset lähtevät Välimeren yli Eurooppaan etsimään turvaa. Valtiot osoittavat maahanmuuttopiikin seurauksena erillisiä kotouttamismäärärahoja kaupunkien käyttöön, ja ulkoistavat samanaikaisesti monia palveluitaan kuten vesiyhtiöitä ja terveydenhuoltoa yritysten ja järjestöjen tuotettavaksi. Valtioiden kyvyttömyys ratkaista maahanmuuton kysymyksiä saa Euroopan kaupungit toimimaan: vuonna 2025 perustetaan *Cities of Europe*-kaupunkiverkosto, jonka tavoitteena on saada virallinen asema EU:n toimielimenä ja päästä ratkaisemaan koko Eurooppaa koskettavia kysymyksiä.

Vuonna 2027 pidetään kahden merkittävän eurooppalaisen valtion vaalit: Ranskan presidentinvaalit ja Puolan parlamenttivaalit. Vaalien yhteydessä havaitaan tehokkaat autoritääristä hallintoa ihannoivat informaatiovaikuttamiskampanjat, jotka vaikuttavat erityisesti niihin ihmisryhmiin, joilla on heikot digitaaliset valmiudet. Euroopassa herätään digitaalisten kykyjen polarisoitumisen aiheuttamaan turvallisuusuhkaan ja tarpeeseen vähentää väestön taitojen eriytymistä.

Maahanmuuttajien kotouttamiseen panostaminen on tuottanut hyviä tuloksia 2020-luvulla, ja maahanmuuttajien työllisyysaste on kantaväestöä korkeampi. Maahanmuuttajat nähdään elintärkeänä työvoimana ja mahdollisuutena ylläpitää Euroopan elintasoja. Vuoteen 2030 mennessä otetaan vaiheittain käyttöön maahanmuuttajien pisteytysjärjestelmä, jossa tulijoita pisteytetään paitsi koulutuksen ja kielitaidon mukaan, myös potentiaalilla ja motivaation perusteella. Hyviä tuloksia kotouttamisessa ja parhaiten sopeutuvia yksilöitä palkitaan.

Kaupunkien yhä kasvaessa ihmiset hakeutuvat vapaa-ajallaan rauhalliseen ympäristöön, ja luontomatkailun suosio kasvaa. Tätä kautta myös muiden kuin kaupunkialueiden taloudellinen merkitys korostuu, ja kaupunkien järjestäytymisen lisäksi aletaan puhua toisenlaisista tavoista tuottaa taloudellista arvoa. Vuoden 2033 ennätyskuiva kesä ajaa kuitenkin monia maanviljelijöitä konkurssiin. Syntyy liike, jossa noin kolmasosa

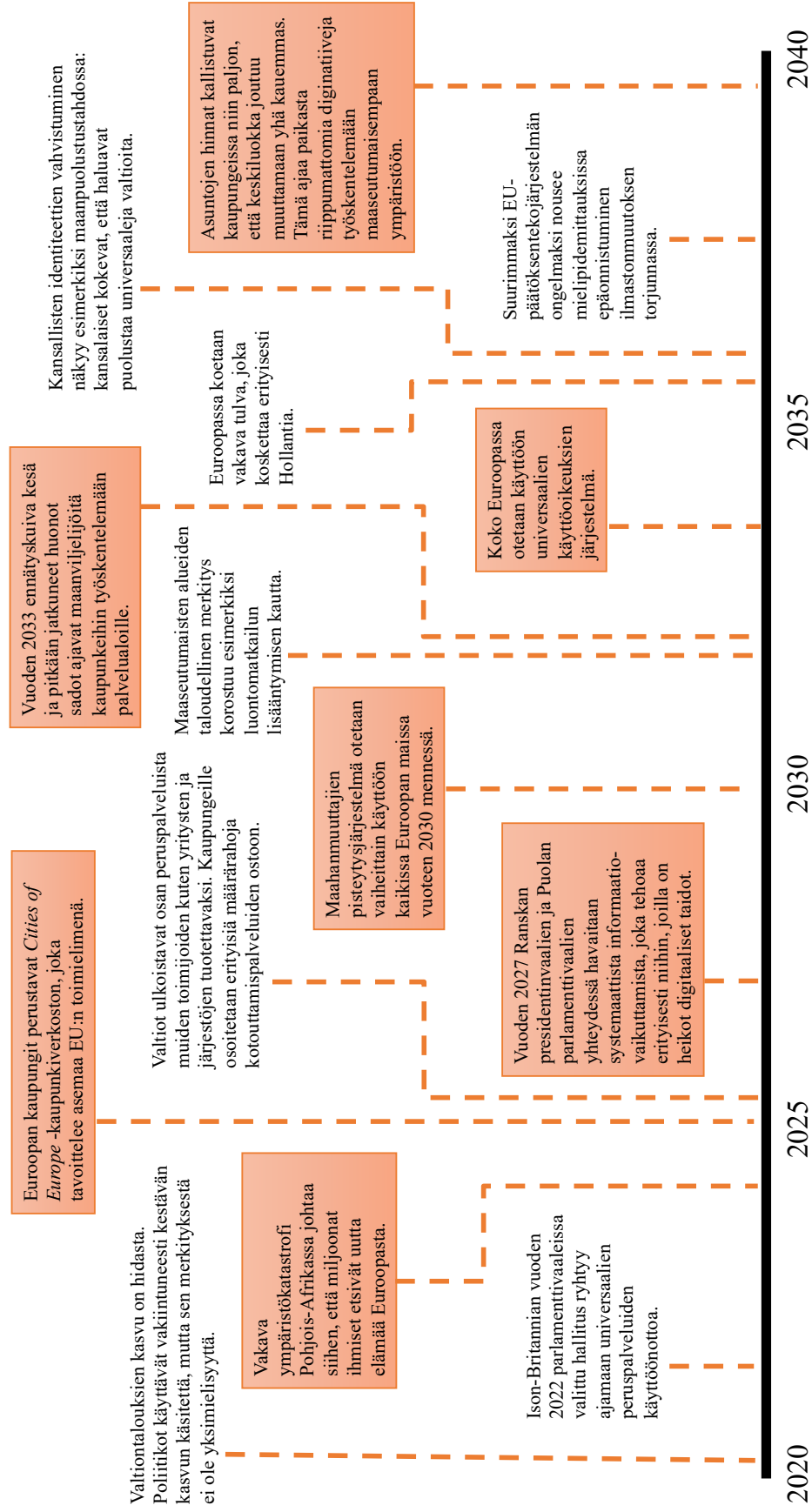
maanviljelijöistä muuttaa kaupunkiin etsimään toimeentuloa ja rakentamaan elämää työskentelemällä nopeasti kasvavilla palvelualueilla.

Työmarkkinoiden murros ja digitaalisten taitojen eriytyminen on otettu vakavasti eurooppalaisissa valtioissa, joiden turvallisuusstrategioissa eriarvoistuminen on noussut tärkeimmäksi turvallisuushakiksi. Niinpä vuonna 2034 kaikissa Euroopan maissa otetaan Ison-Britannian esimerkin rohkaisemana eriarvoistumisen ehkäisemiseksi käyttöön kunnanhimoinen järjestelmä, joka takaa universaalit käyttöoikeudet keskeisiin yhteiskunnallisiin hyödykkeisiin kuten koulutukseen, terveydenhuoltoon, asumiseen, liikkumiseen, tietoon, yhteydenpitoon sekä perustarpeisiin kuten veteen, ruokaan ja energiaan. Näiden hyödykkeiden saannin ajatellaan olevan edellytys demokraattisen yhteiskunnan säilyttämiselle. Samanaikaisesti tarve valtiontalouksien kasvuun korostuu, kun järjestelmän rahoitukseen tarvitaan verotuloja.

Vuonna 2036 Euroopassa koetaan modernin ajan vakavin tulva. Luonnononnettomuus koskettaa erityisesti Hollantia, jossa aiheutuu valtavaa tuhoa varautumiseen panostamisesta huolimatta. Katastrofi järkyttää ihmisiä kaikkialla Euroopassa, ja aiheuttaa suurimpia vahinkoja kaupunkialueilla, missä asuu miljoonia ihmisiä.

Eurooppalaisten maanpuolustustahtoa selvittävässä tutkimuksessa havaitaan 2030-luvun alkupuolella, että maanpuolustustahto on vahvistunut, kun ihmiset kokevat valtion tarjoavan heille tärkeitä elämän edellytyksiä. EU-päätöksentekojärjestelmää puolestaan kyseenalaistetaan, ja suurimmaksi EU:n ongelmaksi nostetaan vuoden 2037 mielipidetiedusteluissa epäonnistuminen ilmastonmuutoksen torjunnassa. Vastauksissa korostuu, että EU:n olisi pitänyt omalla esimerkillään ja toiminnallaan edistää globaaleja ratkaisuja ilmastonmuutokseen jo aiemmin.

Kaupungistumisen jatkuessa asuntojen hinnat nousevat edelleen kaupunkialueilla. Vaikka uusiin infrastruktuurihankkeisiin on panostettu monissa kaupungeissa, niiden valmistuminen on hidasta. Keskituloiset ihmiset joutuvat muuttamaan yhä kauemmas kaupunkien keskustoista, jolloin monet diginatiivit päätyvät elämään maaseutumaisempaan ympäristöön. Vuoteen 2040 mennessä suurin osa maaseudun asukkaista on korkeakoulutettuja asiantuntijoita, kun monet entisistä maanviljelijöistä ovat siirtyneet palvelualueille kaupunkiin ja paikasta riippumattomat diginatiivit työskentelevät maaseutumaisissa ympäristöissä.

Kuva 4. Aikajana Universaalit valtiot -skenaarion tapahtumista.

5.3 Globaalit alakeskukset

5.3.1 Tulevaisuuskuva Globaaleista alakeskuksista vuonna 2040

Vuonna 2040 fyysisen läsnäolon merkitys on vähentynyt 2010-lukuun verrattuna. Teknologia mahdollistaa suurimmalle osalle eurooppalaisista paikasta riippumattoman työn, ja ihmiset viettävät pitkiä aikoja eri paikoissa ympäri maailmaa. Teknologian kehityksen on myös auttanut siinä, että vuonna 2040 ihmiskunnan suurimpana uhkana pidetyn ilmastonmuutoksen torjunnassa on onnistuttu ja sen seurauksiin on pystytty sopeutumaan hyvin. Euroopassa on siirrytty kestäviin elämäntapoihin, jotka eivät kuormita ilmastoa.

Kaupungistumiskehitys on vuonna 2040 hidastunut, kun politiikalla on ryhdytty sääntelemään kaupunkeihin muuttoa ja edistetty hajautetumpaa yhdyskuntasuunnittelua elävien alakeskusten kehittämisen kautta. Ihmiset asuvat ja työskentelevät monipuolisissa alakeskuksissa, mikä on hillinnyt asumisen kustannusten nousua ja ratkaissut kaupunkien liikenneongelmia. Yhteiskuntien eriarvoistuminen ei ole kuitenkaan vähentynyt, koska teknologian kehittyessä digitaalisten hyödykkeiden tuottama arvo on kasaantunut tietyille ihmisryhmille. Tämä ilmiö sekä ihmisten riippuvuus teknologiasta ovat tärkeimmät turvallisuusympäristön ongelmat vuonna 2040.

Ihmisten ensisijainen identiteetti on fyysisen läsnäolon merkityksen vähentyttyä globaali maailmankansalaisuus. Identiteettiä määrittää oman työn tai kiinnostuksenkohteiden mukaan rakentuva yhteisö, johon ihmiset samaistuvat olinpaikastaan riippumatta. Vuonna 2040 maahanmuutto on ihmisten laajan liikkuvuuden myötä menettänyt merkityksensä sellaisena kuin se ymmärretään vuonna 2018. Maahanmuutto tai liikkuvuus näyttäytyy pääasiassa mahdollisuutena törmäyttää erilaisia ajatuksia ja ideoita sekä oppia muualta olleilta kollegoilta.

5.3.2 Kehityspolku Globaaleihin alakeskuksiin

2020-luvun alussa Euroopan kaupunkikehitystyön tärkeimpänä suuntaviivana on, että ihmisten täytyy pystyä asumaan, työskentelemään ja viettämään vapaa-aikaansa samalla alueella. Uudet kaupunginosat rakennetaan näiden periaatteiden mukaan ja vanhoja kehitetään monikäyttöisemmiksi. Keskusteluun nousee myös ajatus hajautetummasta kaupunkirakenteesta, kun vuonna 2021 julkaistaan raportti, jonka mukaan kaupunkien ilmansaastetilanne on kymmenen vuoden aikana heikentynyt huomattavasti. Ilmansaasteet

aiheuttavat Euroopassa jo miljoonia ennenaikaisia kuolemia vuosittain ja kaupunkien kasvun myötä lisääntyvät liikennemäärät pahentavat tilannetta.

Vuoden 2024 EU:n parlamenttivaalien tärkeimmäksi teemaksi nousee kestävä elämäntavat, joita aletaan kutsua ”8000 kilogramman elämäntavoiksi”. Ympäri Eurooppaa aloitetaan kestävien elämäntapojen kampanjoita, joihin osallistuminen on mahdollista digitaalisten alustojen avulla. Digitaaliset teknologiat vaikuttavat myös työnteon tapoihin, kun yhä suurempi osa työntekijöistä voi työskennellä haluamastaan paikasta. Tämä on saanut työnantajat parhaista työntekijöistä kilpaillessaan tarjoamaan houkuttelevia etätyömahdollisuuksia toimipaikoissaan ympäri maailmaa. Vuoteen 2025 mennessä on syntynyt työskentelypaikkoja vertailevia sivustoja, joihin työntekijät voivat jättää arvioitaan.

Etätyöskentelyn yleistyessä monipaikkaisuuden tutkimusala on nosteessa. Esimerkiksi hologrammiteknologian tutkimus on saanut rahoitusta 2020-luvulla ja useat start-up-yrietykset pyrkivät kaupallistamaan jo olemassaolevaa teknologiaa. Vuonna 2026 uutisoitetaan ensimmäisestä kokouksesta, jossa Yhdysvalloissa olevan työntekijän hologrammi on osallistunut onnistuneesti kokoukseen Saksassa.

Vuonna 2028 Eurooppaan saapuu kaksinkertainen määrä maahanmuuttajia tavanomaiseen verrattuna. Suurin osa tulijoista on Saharan eteläpuolisesta Afrikasta, jossa kuivuus on vienyt sadot useana vuonna. Kehittyneet käännösohjelmistot vähentävät tulkkauspalveluiden tarvetta ja nopeuttavat ihmisten asioiden selvittämistä. Tekoäly sijoittaa ihmisiä Euroopan asutuskeskuksiin niistä saatavan reaaliaikaisen tiedon perusteella, mikä vapauttaa ihmistyövoimaa hallinnollisesta työstä sosiaaliseen kanssakäymiseen.

Kaupunkien ongelmien kärjistyessä Euroopassa on virinnyt keskustelu kaupungistumisen lieveilmiöistä. Monet kokevat elintonsa laskeneen asumisen kallistuessa ja ihmiset käyttävät paljon aikaa ruuhkasiin työmatkoihin. Vuonna 2029 kaupunkieihin muuttoa aletaan säännellä politiikalla ja monipuolisten alakeskusten kehittämiseen panostetaan. Ihmiset hajautuvat kaupunkien keskustoista väljemmille alueille, joihin syntyy asuntojen lisäksi työpaikkoja, palveluita ja joukkoliikenneyhteyksiä.

Vuonna 2030 julkaistaan tutkimus, jonka mukaan autonomiset koneet tekevät yli 70 prosenttia sellaisesta työstä, mikä 20 vuotta aiemmin tehtiin vielä ihmistyövoimalla. Tämä on vapauttanut ihmisten resursseja luovuutta ja sosiaalista vuorovaikutusta vaativiin töihin, mutta toisaalta tehnyt monista aloista hyvin haavoittuvaisia teknologian ongelmille. Kiinalaiset teknologiayhtiöt ovat 2030-luvun alkupuolella ohittaneet yhdysvaltalaiset

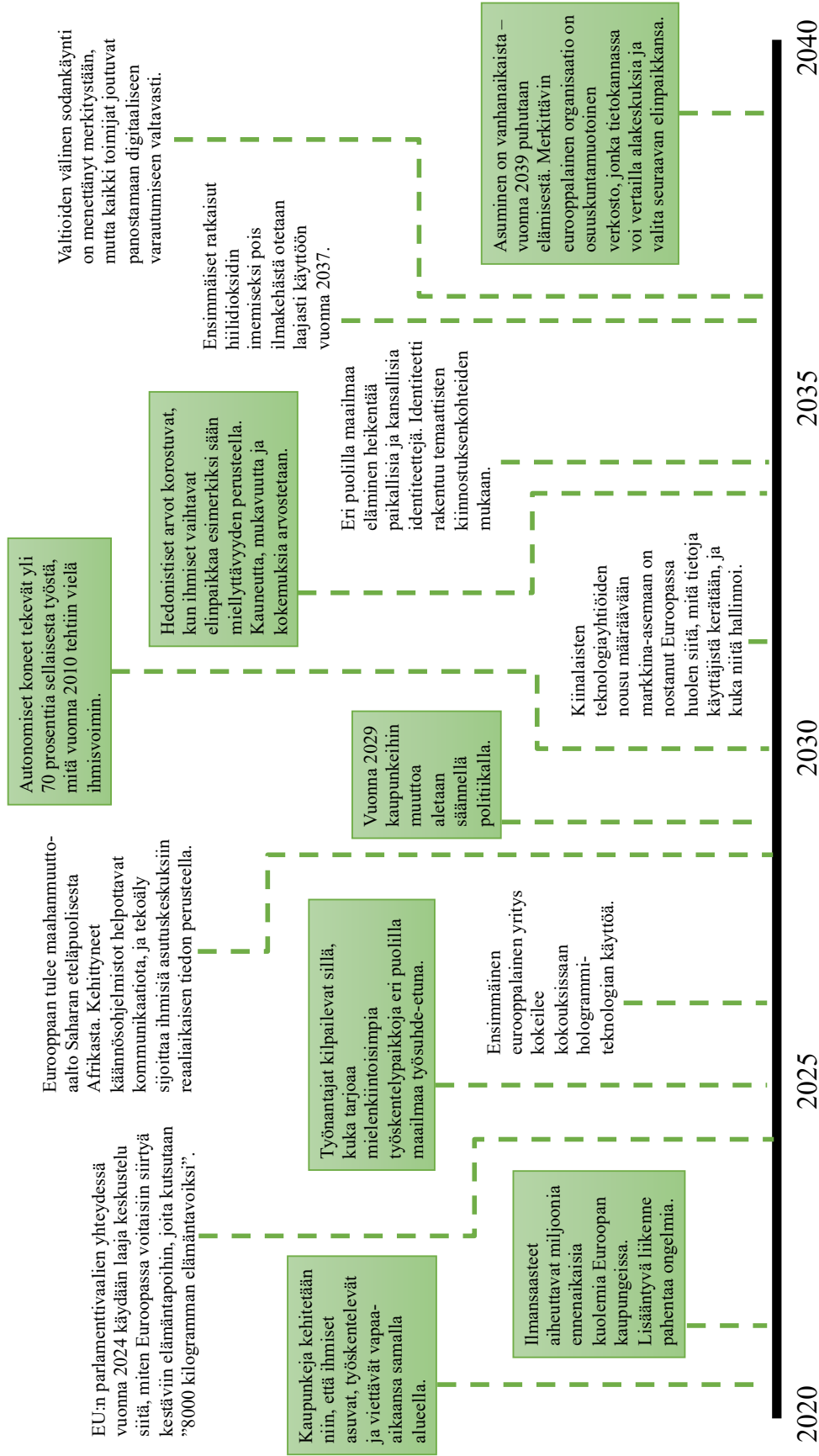
kilpailijansa ja hallitsevat monia toimialoja. Euroopassa nousee keskustelu tietoturvallisuudesta, sillä käyttäjät eivät tiedä, mitä tietoa teknologiayritykset heistä keräävät, ja miten sitä hallinnoidaan. Ihmiset eivät voi kuitenkaan lakata käyttämästä kiinalaisyriyten teknologiaa, koska se mahdollistaa peruspalvelut ja työnteon.

Fyysisen läsnäolon merkityksen vähennyttyä ihmiset ovat alkaneet valita oleskelupaikansa ympäristön miellyttävyyden perusteella. Osa ihmisistä vaihtaa paikkaa esimerkiksi hyvän sään tai vuodenaikojen vaihtelun mukaan. Kauneutta ja mukavuutta arvostetaan, ja toisaalta ihmiset etsivät eri paikoista uusia kokemuksia ja elämyksiä. Eri puolilla maailmaa eläminen ja työskenteleminen heikentää eurooppalaisten paikallisia ja kansallisia identiteettejä. Vuoteen 2035 mennessä monien identiteetti rakentuu temaattisten kiinnostuksenkohteiden mukaan, ja oman viiteryhmän voi löytää mistä tahansa päin maailmaa.

Eri paikoissa eläminen ei ole lisännyt matkustaista, koska ihmiset viettävät valitsemissaan paikoissa pitkiä aikoja kerrallaan ja lyhyet työmatkat on lopetettu. Ilmastonmuutoksen vaikutukset uhkaavat silti joitain suosituimmista työskentelypaikoista, joten ratkaisuja vaikutusten minimoimiseksi on kehitetty: hiilidioksidin imeminen pois ilmakehästä aloitetaan ensimmäistä kertaa laajasti vuonna 2037.

2030-luvun lopulle tultaessa valtioiden välinen sodankäynti on menettänyt merkitystään, vaikka perinteisiä sotia edelleen käydään joillain alueilla. Euroopassa sodankäynti on siirtynyt lähes kokonaan tietoverkkoihin, ja teknologinen turvallisuus on prioriteetti. Alakeskukset ja kaikki muut toimijat joutuvat panostamaan valtavasti digitaaliseen varautumiseen, jossa järjestelmien toimivuus pyritään takaamaan energiansaannin loppuessa ja verkkohyökkäysten aikana.

Vuonna 2039 asumisesta puhuminen tuntuu vanhanaikaiselta; sen sijaan puhutaan elämisestä, sillä ihmiset elävät elämiään useassa paikassa ympäri maailman. Merkittävimmäksi eurooppalaiseksi organisaatioksi on noussut osuuskuntamuotoinen verkosto, joka tarjoaa ihmisille tietoja eri alakeskuksista ja niiden palveluista seuraavan elinpaikan valinnan helpottamiseksi. Elämispaikan vaihtoon suhtaudutaan kuten työpaikan vaihtoon 2010-luvulla.

Kuva 5. Aikajana Globaalit alakeskukset -skenaarion tapahtumista.

5.4 Yhteenveto skenaarioista

Yllä esitetyt skenaariot ovat vain yhdet mahdolliset kuvaukset tulevaisuuden kehityksestä. Niissä kuitenkin tulee esiin monia tapoja, joilla kaupungit voivat näyttäytyä turvallisuuden viitekohteina. Keskeisimmät skenaarioissa esiintyvistä suorista ja epäsuorista kaupunkiin kohdistuvista turvallisuusuhista on koottu satunnaisessa järjestyksessä taulukkoon 6. Kaupunkiin kohdistuvien turvallisuusuhkien hahmottaminen on skenaarioiden avulla syntynyt tutkimuksen tulos, minkä kautta rakentuu myös vastaus tutkimuskysymykseen. Listaa ei laajemmin avata tässä yhteydessä, mutta tuloksia ja niiden merkitystä pohditaan seuraavassa johtopäätösluvussa.

Skenaario 1	Skenaario 2	Skenaario 3
Väestön toimintakyvyn heikkeneminen	Ilmastonmuutos	Kyberturvallisuuden ongelmat
Ympäristökatastrofit tai luonnononnettomuudet	Ympäristökatastrofit tai luonnononnettomuudet	Ongelmat arkielämän sujuvuudessa
Vesihuollon ongelmat	Hallitsemattomat muuttoliikkeet	Liikkumisen turvattomuus
Ruokajärjestelmän ongelmat	Väestön vanheneminen	Ilmansaasteet
Yhteiskunnallinen eriarvoistuminen	Yhteiskunnallinen eriarvoistuminen	Tietoturvaongelmat
Rikollisuus	Heikko talouskasvu	Riittämätön varautuminen
Kaupunkilaisen identiteetin heikkeneminen	Ykstyistymiskehitys	Huoltovarmuus kriisitilanteessa
Hallitsemattomat muuttoliikkeet	Informaatiovaikuttaminen	Ihmisten välisen kanssakäymisen väheneminen
Terrorismi	Kotouttamisen epäonnistuminen	Asumisen kallistuminen
Energiansaannin ongelmat	Kaupunkien elintason lasku	Ilmastonmuutos
Informaatiovaikuttaminen	Infrastruktuurin riittämättömyys	Kaupunkien ja maaseudun eriytyminen
Talouselongelmat	Jännitteet kaupunkien ja maaseudun välillä	Vaurauden kasaantuminen
Kyberhyökkäykset	Jännitteet valtion ja kaupunkien välillä	Identiteettien globalisaatio
Tietoturvaongelmat	Huoltosuhteen heikkeneminen	Kestämättömät elämäntavat
Sotilaalliset turvallisuusuhat	Talouskasvun kyseenalaistamattomuus	Riippuvuus palveluista
Demokratian rapautuminen	Kaupunkien taloudellisen arvon väheneminen	Kaoottisuus ja hektisyys
Hallitsematon kaupungistuminen	Heikko kriisinsietokyky	Transaktiokustannusten katoaminen
Yhteisöllisyyden heikkeneminen	Ei globaalia vaikutusvaltaa	Teknologian epäeettinen kehitys

Taulukko 6. Kaupunkien turvallisuusuhkia skenaarioissa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa tarkastellaan tutkimuksen tuloksia ja tehdään niistä johtopäätöksiä. Aluksi kerrataan tutkimuksen keskeiset tulokset ja pohditaan niiden merkitystä. Sen jälkeen raportoidaan tutkimuksen puutteita ja rajoituksia sekä esitetään keinoja niiden korjaamiseksi. Lopuksi käydään läpi mahdollisuuksia ja tapoja jatkotutkimukselle.

6.1 Keskeiset tulokset ja niiden merkitys

Tutkimusaineiston analyysin tuloksena on syntynyt edellisessä luvussa esitetyt kolme tulevaisuusskenaariota Euroopan turvallisuusympäristöstä vuonna 2040. Skenaariot eivät ole tutkimuksen lopullinen tulos tai päätös, vaan vain työkalu ja väline johdannossa määriteltyyn tutkimuskysymykseen vastaamiseksi. Skenaarioita ei sen takia erikseen analysoida osana johtopäätöksiä, vaan siirrytään suoraan pohtimaan skenaarioiden avulla saatuja tuloksia siitä, miten kaupunki voi olla turvallisuuden viitekohteena tulevaisuudessa. Skenaarioissa esiin nousseet vastaukset tutkimuskysymykseen on koottu taulukkoon 7, jossa esitetään tapoja nähdä kaupunki turvallisuuden viitekohteena turvallisuuden eri sektoreilla taulukossa 6 raportoitujen turvallisuusuhkien perusteella.

Sotilaallinen sektori	Ympäristösektori	Taloudellinen sektori	Yhteiskunnallinen sektori	Poliittinen sektori
Fyysinen turvallisuus	Kaupunkiympäristö	Talousjärjestelmä	Terveys ja toimintakyky	Demokratia
Fakta vs. fiktio	Vesihuolto	Huoltosuhde	Hyvinvoinnin tasa-arvo	Kaupungistuminen
Kyber-turvallisuus	Ruoka-turvallisuus	Taloukasvu	Arjen sujuvuus	Itsemääräämisoikeus
Tietoturvallisuus	Energia-turvallisuus	Elintaso ja asuminen	Kaupunkilainen identiteetti	Vaikutusvalta
Sotilaallinen turvallisuus	Ihmiskunta	Infrastruktuuri ja liikkuminen	Oikeus liikkuvuuteen	Vakaus ja hallittavuus
Kriisinsietokyky	Puhdas ilma	Kaupunkien taloudellinen arvo	Yhteisöllisyys	Yleinen järjestys
Varautuminen	Resurssien riittävyys	Taloudellinen tasa-arvo	Väestönkasvu	Tiedon hallittavuus
Turvallisuuden tunne			Luottamus	

Taulukko 7. Kaupunki turvallisuuden viitekohteena eri sektoreilla.

Tutkimuksen tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että kaupunki voi näyttäytyä turvallisuuden viitekohteena lukuisilla eri tavoilla. Mikään turvallisuuden sektori ei korostu merkittävästi toisia enemmän, vaan kaikilla sektoreilla ilmenee tekijöitä, jotka voitaisiin esittää

kaupunkiin kohdistuvina eksistentiaalisina uhkina. Kaikilla sektoreilla on siis löydettävissä sellaisia kaupunkiin liittyviä arvokkaita asioita, joiden turvaamista on tämän tutkimuksen aineistossa pidetty tärkeänä. Turvallisuuden sektoreiden erottaminen on analyttinen strategia, ja eri sektoreiden dynamiikat ovat yhteydessä toisiinsa.²⁹⁷ Siksi sektoreille listattujen viitekohteiden erillisen käsittelyn sijasta on tärkeää pohtia, mitä tulokset kertovat kaupungeista turvallisuuden viitekohteina yleisemmin.

Skenaarioissa ja kokoavissa taulukoissa korostuu kaikki turvallisuuden sektorit läpileikkaavana ilmiönä arvojen ja arvostuksien kehityksen merkitys. Mikä on fyysisen läsnäolon ja luonnonympäristön arvo? Miten taloudellista arvoa luodaan, ja mitä eriarvoisuus tarkoittaa? Mikä on niin arvokasta, että ihmiset rakentavat identiteettejään sen varaan? Tämän tutkimuksen tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että monesti ulkoisiksi tekijöiksi määriteltyihin asioihin kuten ympäristömuutokseen tai teknologian kehitykseen pystytään vaikuttamaan, jos niihin vaikuttamista pidetään arvokkaana. Lopulta on siis kysymys siitä, miten poliittiset, taloudelliset, kulttuuriset ja sosiaaliset käsitykset siitä, mikä on arvokasta, kehittyvät. Olennaista tulevaisuuden turvallisuusympäristön kehityksessä on se, minkälaisen arvojen varaan yhteiskuntia rakennetaan.

Olen määrittänyt tälle tutkimukselle johdannossa kaksi tavoitetta. Ensimmäinen tavoite oli arvioida, mitä trendejä turvallisuuden viitekohteiden kehitykseen liittyy kaupunkien yhteydessä, ja miten turvallistamisteoriaa voisi tähän liittyen kehittää. Tutkimuksen tulosten perusteella vaikuttaa selvältä, että kaupungit näyttävät jo tällä hetkellä turvallisuuden viitekohteina usein eri tavoin. Keskeisin havainto on se, että kaupungistumisen jatkuessa kaupunkien merkitys turvallisuuden viitekohteina todennäköisesti kasvaa, mutta skenaarioiden perusteella myös toisenlaiset tulevaisuudet ovat mahdollisia. Kaupungistumisen trendin lisäksi korostuvat teknologian vaikutus fyysisen maailman merkitykseen, yhteiskuntien keskinäisen luottamuksen säilyminen ja talouskasvun merkityksen määrittäminen siinä, miten kaupungit turvallisuuden viitekohteina kehittyvät tulevaisuudessa.

Näiden havaintojen perusteella voidaan todeta, että turvallistamisteoriassa tulisi paremmin ottaa huomioon kaupungit turvallisuuden viitekohteina. Kaupungit käyttävät jo tällä hetkellä maailmanpoliittista valtaa erityisesti poliittisella, taloudellisella ja ympäristösektorilla, joten niiden roolia turvallisuuden viitekohteena olisi perusteltua ottaa huomioon turvallistamisteoriassa. Tutkimuksen tulosten perusteella kaupunkien valta

---

²⁹⁷ Vrt. edeltä s. 17; Buzan *et al.* 1998: 7–8.

yhteiskunnallisen ja sotilaallisen sektorin alueella ei ole yhtä selvää, eikä voida sanoa, että kaupungit olisivat syrjäyttämässä tai haastamassa kansallisvaltiot vallankäyttäjinä. On silti ilmeistä, että kaupungit ovat maailmanpolitiikan toimijoita, jotka ovat viime vuosina vahvistaneet valta-asemaansa, ja joiden tulevaisuuden kehitystä kannattaa seurata.

Kaupunkien puuttuminen turvallistamisteorian viitekehyksestä heijastaa laajempaa ongelmaa turvallistamisteorian kehityksessä. Turvallistamisteoria kuvaa mielenkiintoisesti ja johdonmukaisesti sitä sosiaalista prosessia, jossa turvallisuusuhkia priorisoidaan yhteiskunnissa. Se on myös tarjonnut toimivan tavan käsitellä kaupungeja turvallisuuden kontekstissa tässä tutkimuksessa. Turvallistamisteorian heikkoutena on kuitenkin sen mekanistinen tapa kuvata tiettyä sosiaalista vuorovaikutusta ottamatta sen kummemmin kantaa siihen, miten tulevaisuuden kehityskulut, uhat tai institutionaaliset muutokset vaikuttavat teoriaan. Tämä tekee teorian kehittämistä vaikeaa, ja teoreettisissa keskusteluissa voidaan päätyä vain viilaamaan yksityiskohtia syvällisemmän kehitystyön sijaan. Jos turvallistamisteoriassa ei pystytä huomioimaan maailmanpoliittisen vallan jakautumisen vaikutusta, uusia toimijoita tai insitutionaalisia muutoksia, teoria vanhenee ajan kuluessa.

Tutkimukseni toisena tavoitteena oli lisätä ymmärrystä turvallisuuden ja kaupunkien kehityksen yhteyksistä nykyhetken toiminnan ja päätösten arvioinnin helpottamiseksi. Keskeisin havainto kaupunkien ja turvallisuuden kehittymisestä on se, että kaupunkien rooli ainakin sisäisessä ja mahdollisesti myös ulkoisessa turvallisuudessa kasvaa tulevaisuudessa. Toisaalta kaupunkien rooli turvallisuudessa on kaksinainen: kaupunkien merkityksen kasvu saattaa auttaa esimerkiksi yhteiskunnallisen ja ympäristöturvallisuuden uhkien ratkaisemisessa, mutta toisaalta kaupunkien merkityksen kasvu hallitsemattoman kaupungistumisen kautta saattaa itsessään luoda turvallisuusuhkia.

Nykyhetken toiminnan ja päätöksenteon kannalta onkin tärkeää hahmottaa, että kaupungit eivät ole itseisarvo turvallisuudessa, vaan missä tahansa järjestäytymisen tavassa tärkeintä on yhteiskuntien keskinäisen luottamuksen säilyminen. Tutkimuksen tärkein johtopäätös on, että kysymys on loppujen lopuksi siitä, minkä toimijan ihmiset kokevat legitimiiksi: legitimiiksi koettu toimija on todennäköisesti se, joka pitkällä aikavälillä käyttää valtaa. Legitimiteettiä pystyy hankkimaan ratkaisemalla yhteiskunnallisia ongelmia, ja ihmisten identiteetit linkittyvät niihin toimijoihin, jotka he kokevat arvokkaimmiksi. Jos tämä pitää paikkansa, pitkällä aikavälillä valtaa maailmanpolitiikassa käyttävät siis

ne toimijat, jotka ratkaisevat parhaiten ongelmia ja ovat siten ihmisille arvokkaita.²⁹⁸

Tämän tutkimuksen merkitys syntyy sitä kautta, miten se näyttäytyy suhteessa aiempaan tutkimukseen. Turvallistamisteoriassa tai muussakaan akateemisessa tutkimuksessa ei ilmeisesti ole tämän tutkimuksen tavalla aiemmin tutkittu kaupungeja turvallisuuden kontekstissa. Tutkimukseni avaa siis maailmanpolitiikan tutkimuksessa keskustelun siitä, millaisille identiteettien, talouksien, teknologioiden ja yhteiskuntien yhdistelmille tulevaisuuden turvallisuusympäristö voi perustua. Tutkimuksen tulokset saattavat tuoda uusia näkökulmia sekä kaupunkitutkimukseen että turvallisuustutkimukseen, koska suuntauksia ei ole tähän mennessä yhdistetty toisiinsa tällä tavalla.

Tutkimuksen merkitys liittyy myös sen menetelmälliseen arvoon. Tutkimuksessa on paitsi pystytty tekemään havaintoja kaupunkien ja turvallisuuden kehityksen yhteyksistä ja niiden vaikutuksesta nykyiseen toimintaan, luotu myös tapa tietoisesti ja eksplisiittisesti avata turvallistamisliikkeiden ja laajemmin turvallisuusväitteiden taustalla olevia oletuksia tulevaisuudesta. Tällä voisi ajatella olevan merkitystä sekä turvallistamisteorian kehityksen kannalta että nykyisen toiminnan ja päätöksenteon arvioinnin kannalta. Tulevaisuusoletusten avaaminen lisää turvallistamisteorian syvyyttä ja mahdollistaa päätösten ja toiminnan perusteiden kyseenalaistamisen.

6.2 Tutkimuksen rajoitteet ja puutteet

Tutkimuksessa on lukuisia rajoitteita ja puutteita, joita ei kaikkia pystytä kattavasti raportoimaan tässä. Keskeisimmät puutteet liittyvät tutkimuksen oletuksiin kausaliiteetista, tieteenfilosofiaan ja tutkimuseettiseen taustaan. Tässä osiossa ei käydä läpi tutkielman kieliasuun tai tieteelliseen tyyliin liittyviä puutteita.

Tutkimuksen kysymyksenasettelun taustana ja lähtökohtana on turvallistamisteoria, mutta sen antamalla työkaluilla ei välttämättä voida vastata kysymykseen siitä, miten kaupunki voi olla turvallisuuden viitekohteena. Turvallistamisteoria ei esitä väitteitä siitä, miten kausaliiteetit eri ilmiöiden välillä rakentuvat, vaan kuvaa vain sitä sosiaalista prosessia, jossa ilmiöitä turvallistetaan. Tutkimuksen analyysissä tehtyjä oletuksia kausaliiteetista ei siis voida arvioida teoreettista taustaa vasten, jolloin niiden

---

²⁹⁸ Lyhyellä aikavälillä dynamiikka saattaa olla erilainen tai jopa päinvastainen. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että kollektiiviset epäoikeudenmukaisuuden tai eriarvoisuuden kokemukset purkautuvat pitkällä aikavälillä niin, että legitimiiksi koetut toimijat saavat yhteiskunnissa valtaa.

kyseenalaistaminen on vaikeaa.²⁹⁹ On mahdollista, että analyysissä korostuu aineistosta satunnaisesti esiin nousevia nykyhetken trendejä pitkän aikavälin säännönmukaisuuksien ja epäsäännönmukaisuuksien sijaan. Tätä puutetta olisi mahdollista korjata laajentamalla tutkimuksen teoreettista viitekehystä sellaisilla teorioilla, jotka antavat välineitä kausaalisuhteiden rakentamiseen ja arvioimiseen.

Tutkimuksen tieteenfilosofisessa positiossa on epäselvyyksiä, jotka liittyvät tutkimuksen toistettavuuteen ja vaatimukseen falsifikaatiosta. Tutkimuksessa luodut skenaariot kuvaavat mahdollisia tulevaisuuksia, joten niitä ei arvioida sen perusteella, toteutuvatko ennakoinnit vai eivät. Ei kuitenkaan ole selvää, ovatko skenaarioiden rakentamisessa tehdyt valinnat ainoita mahdollisia, vai olisiko saman tutkimusaineiston perusteella voinut rakentaa toisenlaisia tulevaisuusskenaarioita. Pitäisikö skenaariotutkimuksen tuloksia ylipäätään pystyä falsifioimaan? Koska tulevaisuus tutkimuskohteena on niin abstrakti ja moniulotteinen, on hankala aukottomasti osoittaa, että analyysissä tehdyt valinnat ovat ainoita aineistosta loogisesti seuraavia lopputuloksia. Tätä ongelmaa korjaisi analyysissä tehtyjen valintojen yksityiskohtaisempi perustelu.

Tutkimusetiikkaa ja tutkijan suhdetta tutkimuskohteeseen käsitellään tutkielmassa vain rajatusti. Tulevaisuuden ennakointi väistämättä luo ja muokkaa tulevaisuutta, joten tutkijan arvojen ja tavoitteiden avaaminen ennakoitien yhteydessä on tärkeää. Jos tutkimuseettiset valinnat ja perusteet eivät ole tarpeeksi selkeitä, ennakoinnit voivat tuottaa myös ei-toivottuja vaikutuksia ja seurauksia. On tapauskohtaista, milloin ja kenen näkökulmasta ennakoitien seuraukset ovat hyviä tai huonoja asioita. Tutkijan täytyy kuitenkin pystyä pohtimaan näitä mahdollisuuksia tarpeeksi syvällisesti ja avoimesti, jotta ennakoinnit eivät päädy välineeksi tarkoituksensa vastaiseen toimintaan. Näitä positioita olisi tutkimuksessa voinut pohtia vielä laajemmin.

6.3 Mahdollisuudet jatkotutkimukselle

Tutkimus on herättänyt useita ajatuksia mahdollisesta jatkotutkimuksesta. Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan todeta, että kaupunki näyttäytyy jo monin tavoin turvallisuuden viitekohteena, mutta kaupunkeja ei ole kuitenkaan turvallistamisteoriassa paljon tutkittu. Jatkotutkimusta voisikin tehdä esimerkiksi siitä, miten tiettyjä kaupunkeja on käytetty turvallisuuden viitekohteena, mitä uhkia kaupungeissa tyypillisesti turvallistetaan tai ketkä ovat turvallistavia toimijoita. Kaupunkeja turvallisuuden viitekohteena voisi tutkia

---

²⁹⁹ Tämä on tyypillinen ongelma skenaariomenetelmien käytössä.

esimerkiksi kyberturvallisuuden, terrorismin tai ilmastonmuutoksen kontekstissa.

Turvallistavien toimijoiden tutkiminen liittyy turvallistamisteorian niin kutsuttuun sosiologiseen suuntaukseen. Olisi mielenkiintoista tutkia vallankäyttöä ja sen yhteyttä turvallistamiseen syvemmin sen kautta, ketkä tai mitkä toimijat onnistuneesti turvallistavat asioita yhteiskunnissa. Ajankohtainen esimerkki mahdollisesta tapaustutkimuksesta on Jarno Linnéllin ja Jaakko Iloniemen syyskuussa 2018 julkaistu kirja *Uhkakuvat*, joka esitellään kirjan kustantajan Docendon verkkosivulla näin:

Uhka on pelottava sana. Parempihan olisi, jos uhkia ei olisi. Uhkat ovat kuitenkin olennainen osa yhteiskuntien toimintaa ja ihmiselämää. – – Mitä uhkista ja erilaisista uhkakuvista tulisi ajatella? Mitä historia voi meitä [sic] uhkien toteutumisesta kertoa – ja millaisiin uhkiin meidän tulisi Suomessa tulevaisuudessa varautua? Miten uhkia tulisi Suomessa arvioida? Näihin kysymyksiin kaksi turvallisuuden pitkäaikaista huippuasiantuntijaa tarjoavat vastauksia. Venäjä tulee jatkossakin olemaan [sic] Suomen turvallisuus- ja uhkaarvioissa [sic] keskeinen. Ennustettavissa on kansainvälisen sopimuksiin pohjautuvan järjestelmän horjumisen.³⁰⁰

Kirjan esittelytekstissä on useita sellaisia piirteitä, joita turvallistamisliikkeissä tyypillisesti käytetään. Olisi kiinnostavaa perehtyä tarkemmin siihen, minkälaisia reaktioita ja vastauksia tämä tai muut vastaavanlaiset mahdolliset turvallistamistapaukset ovat herättäneet yleisössä, ja miten suhtautuminen liittyy siihen, ketä turvallistavat toimijat ovat tai ketä he edustavat.

Jatkotutkimusta voisi myös tehdä siitä, miten turvallisuuden sektorien rajoja voisi ylittää: voi olla, että sektoriajattelun kautta ei pystytä parhaalla mahdollisella tavalla kuvaamaan ja hahmottamaan turvallisuudessa tapahtuvia muutoksia. Lisäksi turvallistamisteoria ohittaa epätasa-arvoisten valtapositioiden merkityksen turvallistamisessa.³⁰¹ Onko mahdollista löytää tapa kuvata sitä, mitä turvallisuus tarkoittaa siinä pisteessä, jossa samanaikaisesti vaikuttavat esimerkiksi kyberturvallisuuden ja ympäristöturvallisuuden dynamiikat? Entä miten eri valta-asemassa olevat toimijat pystyvät vaikuttamaan näihin dynamiikkoihin?

Yksi mielenkiintoiselta vaikuttava lähestymistapa on intersektionaalisuuden konsepti. Intersektionaalisuuden käsitettä käytti ensimmäistä kertaa Kimberlé Crenshaw vuoden

---

³⁰⁰ Linnéll & Iloniemi 2018.

³⁰¹ Vrt. edeltä s. 22.

1989 artikkelissaan,³⁰² jossa hän kuvasi sukupuolen ja rodun ”kaksoistaakkaa” afroamerikkalaisten naisten kokeman syrjinnän kautta. Crenshaw’n mukaan olemassaolevat valtakäsitykset eivät tunnista näitä eri syrjinnän kategorioiden intersektiossa olevia erityistapauksia, vaan järjestelmät olettavat syrjinnän johtuvan jommastakummasta kategoriasta. Tilannetta voisi verrata Ludwig Wittgensteinin jänis-ankkaan,³⁰³ joka on olemassa samanaikaisesti sekä jäniksenä että ankkana. Ongelma on se, että on vaikea ymmärtää sen todella olevan olemassa molempina yhtä aikaa. Kun näemme jäniksen, ajattelemme sen olevan ainoastaan jänis. Kun näemme ankan, ajattelemme sen olevan anka eikä jänis.

Intersektionaalisuuden käsitteeseen liittyy siis ajatus risteävistä kategorioista tai ominaisuuksista sekä epätasa-arvoinen valta-asetelma niiden huomioimisessa. Intersektionaalisuutta on tähän mennessä pääasiassa sovellettu feministisissä teorioissa, mutta yhä enemmän myös muissa kriittisten teorioiden suuntauksissa. Intersektionaalisuuden käsite turvallisuustutkimukseen yhdistettynä ei intuitiivisesti ole täydellinen tai välttämättä kovin helppo viitekehys, mutta se saattaisi tarjota mahdollisuuksia ottaa huomioon useita samanaikaisia kehityskulkuja, jotka rikkovat turvallisuuden sektoriajattelua ja perinteisiä valtapositiioita. Intersektionaalisuuden konseptiin on mahdollista löytää linkejä ainakin turvallistamisteorian sosiologisen suuntauksen kautta.

Kuten nämä ajatukset jatkotutkimuksesta osoittavat, tämän tutkimuksen tulokset eivät ole lopullinen vastaus vaan pikemminkin keskustelunavaus ja kysymyksenasettelu. Tutkimus on synnyttänyt lisää kysymyksiä ja uusia ajatuksia siitä, miten turvallisuutta pitäisi tutkia. Tärkein avoimeksi jäänyt kysymys koskee sitä, miten turvallisuuden käsitettä pitäisi määritellä. Onko turvallisuus välttämättä negatiivinen, eksklusiivisesti määrittävä käsite, jossa toisen turvallisuus tarkoittaa aina toisen turvattomuutta? Onko turvallisuutta mahdollista määritellä positiivisesti tai neutraalisti ilman, että se laajentuu koskettamaan kaikkia yhteiskunnallisen toiminnan aloja? Näihin perustavanlaatuisiin kysymyksiin tuskin koskaan löydetään tyydyttäviä vastauksia, mutta tämä tutkimus on toivottavasti pystynyt nostamaan esiin joitain uusia näkökulmia siihen, miten turvallisuutta voidaan yhteiskunnissa ymmärtää, kokea ja parantaa.

---

³⁰² Crenshaw 1989.

³⁰³ Wittgenstein 2010: 204.

LÄHTEET

- Abrahamsen, Rita. 2005. "Blair's Africa: The Politics of Securitization and Fear". *Alternatives: Global, Local, Political* 30 (1): 55–80.
- Abrahamsen, Rita, & Michael C. Williams. 2007. "Securing the City: Private Security Companies and Non-State Authority in Global Governance". *International Relations* 21 (2): 237–53.
- Abrahamson, Mark. 2004. *Global Cities*. New York: Oxford University Press.
- Ache, Peter. 2018. Suunnittelumaantieteen professori, Radboud University. Haastattelu 4.7.2018. Aineisto tekijän hallussa.
- Acuto, Michele. 2013. *Global Cities, Governance and Diplomacy: The Urban Link*. Abingdon, Oxon ; New York, NY: Routledge.
- Albert, Mathias, & Barry Buzan. 2011. "Securitization, Sectors and Functional Differentiation". *Security Dialogue* 42 (4–5): 413–25.
- Alderson, Arthur S., & Jason Beckfield. 2004. "Power and Position in the World City System". *American Journal of Sociology* 109 (4): 811–51.
- Alker, Hayward R. 2006. "On Securitization Politics as Contexted Texts and Talk". *Journal of International Relations and Development* 9 (1): 70–80.
- Amara, Roy. 1981. "The Futures Field: Searching for Definitions and Boundaries". *The Futurist* 15 (1): 25–29.
- Anttonen, Johanna. 2018. Koulutuksen kehittämisspällikkö, Maanpuolustuskorkeakoulu. Haastattelu 28.6.2018. Aineisto tekijän hallussa.
- Aradau, Claudia. 2004. "Security and the Democratic Scene: Desecuritization and Emancipation". *Journal of International Relations and Development* 7 (4): 388–413.
- . 2006. "Limits of Security, Limits of Politics? A Response". *Journal of International Relations and Development* 9 (1): 81–90.
- . 2010. "Security That Matters: Critical Infrastructure and Objects of Protection". *Security Dialogue* 41 (5): 491–514.
- Archer, Margaret, Claire Decoteau, Philip Gorski, Daniel Little, Doug Porpora, Timothy Rutzou, Christian Smith, George Steinmetz, & Frédéric Vandenberghe. 2016. "What Is Critical Realism?" *Perspectives* 23.12.2016. <http://www.asatheory.org/current-newsletter-online/what-is-critical-realism>. Luettu 24.9.2018.
- Archer, Margaret. 1982. "Morphogenesis versus Structuration: On Combining Structure and Action". *The British Journal of Sociology* 33 (4): 455.
- . 1995. *Realist Social Theory: The Morphogenetic Approach*. Cambridge ; New York: Cambridge University Press.
- Austin, John L. 1962. *How to Do Things with Words*. Oxford: Oxford University Press.
- Autero, Anniina. 2018. Koordinaattori, Pirkanmaan turvallisuusklusteri. Haastattelu 26.6.2018. Aineisto tekijän hallussa.
- Aydinli, Ersel, & James N. Rosenau, toim. 2005. *Globalization, Security, and the Nation-State: Paradigms in Transition*. Albany, NY: State University of New York Press.
- Bagge Laustsen, Carsten, & Ole Wæver. 2000. "In Defence of Religion: Sacred Referent Objects for Securitization". *Millennium: Journal of International Studies* 29 (3): 705–39.
- Balzacq, Thierry. 2005. "The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context". *European Journal of International Relations* 11 (2): 171–201.

- . 2008. "Constructivism and Securitization Studies". Teoksessa *The Routledge Handbook of Security Studies*. London: Routledge.
- . 2010. *Securitization Theory: How Security Problems Emerge and Dissolve*. London: Routledge.
- Balzacq, Thierry, Stefano Guzzini, Michael C. Williams, Ole Wæver, & Heikki Patomäki. 2015. "What Kind of Theory – If Any – Is Securitization?" *International Relations* 29 (1): 97–102.
- Balzacq, Thierry, Sarah Léonard, & Jan Ruzicka. 2016. "'Securitization' Revisited: Theory and Cases". *International Relations* 30 (4): 494–531.
- Barber, Benjamin R. 2014. *If Mayors Ruled the World: Dysfunctional Nations, Rising Cities*. New Haven: Yale University Press.
- Barkawi, Tarak. 2011. "From War to Security: Security Studies, the Wider Agenda and the Fate of the Study of War". *Millennium: Journal of International Studies* 39 (3): 701–16.
- Barthel, Stephan, & Christian Isendahl. 2013. "Urban Gardens, Agriculture, and Water Management: Sources of Resilience for Long-Term Food Security in Cities". *Ecological Economics* 86 (helmikuu): 224–34.
- Beaverstock, Jonathan V. 2002. "Transnational Elites in Global Cities: British Expatriates in Singapore's Financial District". *Geoforum* 33 (4): 525–38.
- Beaverstock, Jonathan V., Richard G. Smith, & Peter J. Taylor. 2000. "World-City Network: A New Metageography?" *Annals of the Association of American Geographers* 90 (1): 123–34.
- Behnke, Andreas. 2006. "No Way out: Desecuritization, Emancipation and the Eternal Return of the Political — a Reply to Aradau". *Journal of International Relations and Development* 9 (1): 62–69.
- Bell, Wendell. 2003. *Foundations of Futures Studies: Human Science for a New Era*. New Brunswick, N.J: Transaction Publishers.
- Betts, Richard K. 1997. "Should Strategic Studies Survive?" *World Politics* 50 (1): 7–33.
- Bhaskar, Roy. 1993. *Dialectic: The Pulse of Freedom*. London ; New York: Verso.
- . 1998. *The Possibility Of Naturalism. A Philosophical Critique of the Contemporary Human Sciences*. Hoboken: Routledge.
- . 2008. *A Realist Theory of Science*. London ; New York: Verso.
- . 2011. *Reclaiming Reality: A Critical Introduction to Contemporary Philosophy*. London: Routledge.
- Bialasiewicz, Luiza, David Campbell, Stuart Elden, Stephen Graham, Alex Jeffrey, & Alison J. Williams. 2007. "Performing Security: The Imaginative Geographies of Current US Strategy". *Political Geography* 26 (4): 405–22.
- Bigo, Didier. 2002. "Security and Immigration: Toward a Critique of the Governmentality of Unease". *Alternatives: Global, Local, Political* 27 (1): 63–92.
- . 2014. "The (in)Securitization Practices of the Three Universes of EU Border Control: Military/Navy – Border Guards/Police – Database Analysts". *Security Dialogue* 45 (3): 209–25.
- Bilgin, Pinar. 2011. "The Politics of Studying Securitization? The Copenhagen School in Turkey". *Security Dialogue* 42 (4–5): 399–412.
- Booth, Ken, toim. 2005. *Critical Security Studies and World Politics*. Boulder, Colo: Lynne Rienner Publishers.

- . 2007. *Theory of World Security*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Brauch, Hans G., & Georg Zundel, toim. 2008. *Globalization and Environmental Challenges: Reconceptualizing Security in the 21st Century*. Berlin ; New York: Springer.
- Brenner, Neil. 1998. "Global Cities, Glocal States: Global City Formation and State Territorial Restructuring in Contemporary Europe". *Review of International Political Economy* 5 (1): 1–37.
- Brown, Chris. 2007. "Situating Critical Realism". *Millennium: Journal of International Studies* 35 (2): 409–16.
- Buchanan, Allen, & Robert O. Keohane. 2006. "The Legitimacy of Global Governance Institutions". *Ethics & International Affairs* 20 (4): 405–37.
- Buffel, Tine, & Chris Phillipson. 2016. "Can Global Cities Be 'Age-Friendly Cities'? Urban Development and Ageing Populations". *Cities* 55 (kesäkuu): 94–100.
- Bulkeley, Harriet, JoAnn Carmin, Vanesa Castán Broto, Gareth A. S. Edwards, & Sara Fuller. 2013. "Climate Justice and Global Cities: Mapping the Emerging Discourses". *Global Environmental Change* 23 (5): 914–25.
- Bulkeley, Harriet, & Vanesa Castán Broto. 2013. "Government by Experiment? Global Cities and the Governing of Climate Change". *Transactions of the Institute of British Geographers* 38 (3): 361–75.
- Bull, Hedley. 2002. *The Anarchical Society: A Study of Order in World Politics*. New York: Columbia University Press.
- Buzan, Barry. 1984. "Peace, Power, and Security: Contending Concepts in the Study of International Relations". *Journal of Peace Research* 21 (2): 109–25.
- . 1991. *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*. New York: Harvester Wheatsheaf.
- . 2004. "A Reductionist, Idealistic Notion That Adds Little Analytical Value". *Security Dialogue* 35 (3): 369–70.
- Buzan, Barry, & Lene Hansen. 2009. *The Evolution of International Security Studies*. New York: Cambridge University Press.
- Buzan, Barry, Charles A. Jones, & Richard Little. 1993. *The Logic of Anarchy: Neorealism to Structural Realism*. New York: Columbia University Press.
- Buzan, Barry, Morten Kelstrup, Pierre Lemaitre, Elzbieta Tromer, & Ole Wæver. 1990. *The European Security Order Recast: Scenarios for the Post-Cold War Era*. London: Pinter.
- Buzan, Barry, & Ole Wæver. 1997. "Slippery? Contradictory? Sociologically Untenable? The Copenhagen School Replies". *Review of International Studies* 23 (2): 241–50.
- . 2003. *Regions and Powers: The Structure of International Security*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- . 2009. "Macrosecuritisation and Security Constellations: Reconsidering Scale in Securitisation Theory". *Review of International Studies* 35 (02): 253.
- Buzan, Barry, Ole Wæver, & Jaap de Wilde. 1995. "Environmental, Economic and Societal Security". *Copenhagen Peace Research Institute, Working Papers* 11 (10): 1–67.
- . 1998. *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder, Colo: Lynne Rienner Publishers.

- Caballero-Anthony, Mely, Ralf Emmers, & Amitav Acharya, toim. 2006. *Non-Traditional Security in Asia: Dilemmas in Securitization*. Aldershot, England ; Burlington, VT: Ashgate.
- Calder, Kent E., & Mariko de Freytas. 2009. "Global Political Cities as Actors in Twenty-First Century International Affairs". *SAIS Review* 29 (1): 79–96.
- Campbell, David. 1998. *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Carr, Edward H. 2001. *The Twenty Years' Crisis 1919-1939: An Introduction to the Study of International Relations*. Houndmills: Palgrave.
- Cerny, Philip G. 1998. "Neomedievalism, Civil War and the New Security Dilemma: Globalisation as Durable Disorder". *Civil Wars* 1 (1): 36–64.
- Cesari, Jocelyne. 2012. "Securitization of Islam in Europe". *Die Welt des Islams* 52 (3/4): 430–49.
- Charrett, Catherine. 2009. "A Critical Application of Securitization Theory: Overcoming the Normative Dilemma of Writing Security". *International Catalan Institute for Peace, Working Paper* 2009 (7): 1–48.
- Christou, Odysseas, & Constantinos Adamides. 2013. "Energy Securitization and Deseuritization in the New Middle East". *Security Dialogue* 44 (5–6): 507–22.
- Clark, David. 2003. *Urban World/Global City*. London ; New York, NY: Routledge.
- Coaffee, Jon. 2008. "Risk, Resilience, and Environmentally Sustainable Cities". *Energy Policy* 36 (12): 4633–38.
- Coaffee, Jon, & David M. Wood. 2006. "Security Is Coming Home: Rethinking Scale and Constructing Resilience in the Global Urban Response to Terrorist Risk". *International Relations* 20 (4): 503–17.
- Cochrane, Allan, & Andrew Jonas. 1999. "Reimagining Berlin: World City, National Capital or Ordinary Place?" *European Urban and Regional Studies* 6 (2): 145–64.
- Collins, Alan. 2005. "Securitization, Frankenstein's Monster and Malaysian Education". *The Pacific Review* 18 (4): 567–88.
- . 2010. *Contemporary Security Studies*. New York: Oxford University Press.
- Coward, Martin. 2009. "Network-Centric Violence, Critical Infrastructure and the Urbanization of Security". *Security Dialogue* 40 (4–5): 399–418.
- Coyle, Geoffrey R. 2009. "Field Anomaly Relaxation (FAR)". Teoksessa *Futures Research Methodology: Version 3.0*. Millennium Project. Washington, D.C.: Millennium Project.
- Crang, Mike, & Stephen Graham. 2007. "Sentient Cities, Ambient Intelligence and the Politics of Urban Space". *Information, Communication & Society* 10 (6): 789–817.
- Crenshaw, Kimberle. 1989. "Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist theory and Antiracist Politics". *University of Chicago Legal Forum* 1989 (1): 139–167.
- Crick, Emily. 2012. "Drugs as an Existential Threat: An Analysis of the International Securitization of Drugs". *International Journal of Drug Policy* 23 (5): 407–14.
- Crush, Jonathan, & Bruce Frayne. 2011. "Supermarket Expansion and the Informal Food Economy in Southern African Cities: Implications for Urban Food Security". *Journal of Southern African Studies* 37 (4): 781–807.

- De Sherbinin, Alex, Andrew Schiller, & Alex Pulsipher. 2007. "The Vulnerability of Global Cities to Climate Hazards". *Environment and Urbanization* 19 (1): 39–64.
- Derudder, Ben, Anneleen De Vos, & Frank Witlox. 2011. "Global City/World City". Teoksessa *International Handbook of Globalization and World Cities*. Cheltenham, UK: Edward Elgar.
- Derudder, Ben, Peter J. Taylor, Pengfei Ni, Anneleen De Vos, Michael Hoyler, Heidi Hanssens, David Bassens, *et al.* 2010. "Pathways of Change: Shifting Connectivities in the World City Network, 2000–08". *Urban Studies* 47 (9): 1861–77.
- Derudder, Ben, Peter J. Taylor, Frank Witlox, & Gilda Catalano. 2003. "Hierarchical Tendencies and Regional Patterns in the World City Network: A Global Urban Analysis of 234 Cities". *Regional Studies* 37 (9): 875–86.
- Dessler, David. 1989. "What's at Stake in the Agent-Structure Debate?" *International Organization* 43 (3): 441–73.
- Dexter, Lewis A. 2006. *Elite and Specialized Interviewing*. Colchester: ECPR Press.
- Dick, Howard W., & Peter J. Rimmer. 1998. "Beyond the Third World City: The New Urban Geography of South-East Asia". *Urban Studies* 35 (12): 2303–21.
- Dodgshon, Robert A. 1998. *Society in Time and Space: A Geographical Perspective on Change*. Cambridge, UK ; New York: Cambridge University Press.
- Douglass, Mike. 2000. "Mega-Urban Regions and World City Formation: Globalisation, the Economic Crisis and Urban Policy Issues in Pacific Asia". *Urban Studies* 37 (12): 2315–35.
- Durance, Philippe, & Michel Godet. 2010. "Scenario Building: Uses and Abuses". *Technological Forecasting and Social Change* 77 (9): 1488–92.
- Elbe, Stefan. 2006. "Should HIV/AIDS Be Securitized? The Ethical Dilemmas of Linking HIV/AIDS and Security". *International Studies Quarterly* 50 (1): 119–44.
- Elliott, Lorraine. 2007. "Transnational Environmental Crime in the Asia Pacific: An 'Un(Der)Securitized' Security Problem?" *The Pacific Review* 20 (4): 499–522.
- Elmaghraby, Adel S., & Michael M. Losavio. 2014. "Cyber Security Challenges in Smart Cities: Safety, Security and Privacy". *Journal of Advanced Research* 5 (4): 491–97.
- Emmers, Ralf. 2003. "ASEAN and the Securitization of Transnational Crime in Southeast Asia". *The Pacific Review* 16 (3): 419–38.
- . 2004. *Non-Traditional Security in the Asia-Pacific: The Dynamics of Securitisation*. Singapore: Eastern Universities Press.
- Eriksson, Johan. 1999. "Observers or Advocates? On the Political Role of Security Analysts". *Cooperation and Conflict* 34 (3): 311–30.
- Euroopan komissio. 2015. "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan turvallisuusagenda". Euroopan komissio 28.4.2015.
- . 2017. "Valkoinen kirja Euroopan tulevaisuudesta – Pohdintaa ja skenaarioita: EU-27 vuoteen 2025 mennessä". Euroopan komissio 1.3.2017.
- Euroopan ulkosuhdehallinto. 2016. "Jaettu näkemys, yhteinen toiminta: vahvempi Eurooppa. Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspoliittinen globaalistrategia". Euroopan komissio kesäkuu 2016.

- Fischhendler, Itay, & Daniel Nathan. 2014. "In the Name of Energy Security: The Struggle over the Exportation of Israeli Natural Gas". *Energy Policy* 70 (heinäkuu): 152–62.
- Flechtheim, Ossip K. 1943. "Toynbee and the Webers". *Phylon (1940-1956)* 4 (3): 248.
- . 1945. "Teaching the Future". *The Journal of Higher Education* 16 (9): 460.
- . 1966. *History and Futurology*. Meisenheim Am Glan: Hain.
- . 1971. *Futurologie: der Kampf um die Zukunft*. Köln: Wissenschaft und Politik.
- Floyd, Rita. 2007a. "Human Security and the Copenhagen School's Securitization Approach". *Human Security Journal* 5 (37): 38–49.
- . 2007b. "Towards a Consequentialist Evaluation of Security: Bringing Together the Copenhagen and the Welsh Schools of Security Studies". *Review of International Studies* 33 (02): 327.
- . 2011. "Can Securitization Theory Be Used in Normative Analysis? Towards a Just Securitization Theory". *Security Dialogue* 42 (4–5): 427–39.
- . 2016. "Extraordinary or Ordinary Emergency Measures: What, and Who, Defines the 'Success' of Securitization?" *Cambridge Review of International Affairs* 29 (2): 677–94.
- Fregonese, Sara. 2012. "Urban Geopolitics 8 Years on. Hybrid Sovereignities, the Everyday, and Geographies of Peace". *Geography Compass* 6 (5): 290–303.
- Friedmann, John. 1986. "The World City Hypothesis". *Development and Change* 17 (1): 69–83.
- Friedmann, John, & Goetz Wolff. 1982. "World City Formation: An Agenda for Research and Action". *International Journal of Urban and Regional Research* 6 (3): 309–44.
- Galtung, Johan. 1969. "Violence, Peace, and Peace Research". *Journal of Peace Research* 6 (3): 167–91.
- George, Roger Z., & James B. Bruce. 2008. *Analyzing Intelligence: Origins, Obstacles, and Innovations*. Washington D.C: Georgetown University.
- Gerber, Brian J., David B. Cohen, Brian Cannon, Dennis Patterson, & Kendra Stewart. 2005. "On the Front Line: American Cities and the Challenge of Homeland Security Preparedness". *Urban Affairs Review* 41 (2): 182–210.
- Given, Lisa. 2008. *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*. Thousand Oaks, California: SAGE Publications.
- Glaeser, Edward L. 2012. *Triumph of the City: How Our Greatest Invention Makes Us Richer, Smarter, Greener, Healthier, and Happier*. New York, NY: Penguin Books.
- Glenn, Jerome C. 2009. "Introduction to Futures Research". Teoksessa *Futures Research Methodology: Version 3.0*. Washington, D.C.: Millennium Project.
- Glenn, Jerome C., & The Futures Group International. 2009. "Scenarios". Teoksessa *Futures Research Methodology: Version 3.0*. Washington, D.C.: Millennium Project.
- Godet, Michel. 1994. *From Anticipation to Action: A Handbook of Strategic Prospective*. Paris, France: UNESCO Publications.
- Goldman, Michael. 2011. "Speculative Urbanism and the Making of the Next World City: Speculative Urbanism in Bangalore". *International Journal of Urban and Regional Research* 35 (3): 555–81.

- Gordon, Theodore J., & Jerome C. Glenn. 2009. "Environmental Scanning". Teoksessa *Futures Research Methodology: Version 3.0*. Washington, D.C.: Millennium Project.
- Graham, David T., & Nana K. Poku, toim. 1999. *Migration, Globalisation and Human Security*. London: Routledge.
- Graham, Stephen, toim. 2004a. *Cities, War, and Terrorism: Towards an Urban Geopolitics*. Malden, MA: Blackwell Publishing.
- . 2004b. "Postmortem City: Towards an Urban Geopolitics". *City* 8 (2): 165–96.
- . 2006. "Cities and the 'War on Terror'". *International Journal of Urban and Regional Research* 30 (2): 255–76.
- . 2009. "Cities as Battlespace: The New Military Urbanism". *City* 13 (4): 383–402.
- . 2012. "When Life Itself Is War: On the Urbanization of Military and Security Doctrine". *International Journal of Urban and Regional Research* 36 (1): 136–55.
- . 2014. *Cities under Siege: The New Military Urbanism*. London: Verso.
- Graham, Stephen, & Simon Marvin. 2002. *Splintering Urbanism Networked Infrastructures, Technological Mobilities and the Urban Condition*. London: Routledge.
- Graham, Stephen, & David Wood. 2003. "Digitizing Surveillance: Categorization, Space, Inequality". *Critical Social Policy* 23 (2): 227–48.
- Grayson, Kyle. 2003. "Securitization and the Boomerang Debate: A Rejoinder to Liotta and Smith-Windsor". *Security Dialogue* 34 (3): 337–43.
- Hall, Peter, & Kathy Pain. 2006. *The Polycentric Metropolis: Learning from Mega-City Regions in Europe*. London ; Sterling, VA: Earthscan.
- Hansen, Lene. 2000. "The Little Mermaid's Silent Security Dilemma and the Absence of Gender in the Copenhagen School". *Millennium: Journal of International Studies* 29 (2): 285–306.
- . 2011. "The Politics of Securitization and the Muhammad Cartoon Crisis: A Post-Structuralist Perspective". *Security Dialogue* 42 (4–5): 357–69.
- Hansen, Lene, & Helen Nissenbaum. 2009. "Digital Disaster, Cyber Security, and the Copenhagen School". *International Studies Quarterly* 53 (4): 1155–75.
- Herz, John H. 1950. "Idealist Internationalism and the Security Dilemma". *World Politics* 2 (02): 157–80.
- Hill, Richard Child, & June Woo Kim. 2000. "Global Cities and Developmental States: New York, Tokyo and Seoul". *Urban Studies* 37 (12): 2167–95.
- Hodson, Mike, & Simon Marvin. 2010. *World Cities and Climate Change: Producing Urban Ecological Security*. Maidenhead: Open University Press/McGraw-Hill Education.
- Huysmans, Jef. 1996. "Making/Unmaking European Disorder: Meta-Theoretical, Theoretical and Empirical Questions of Military Stability after the Cold War". Leuven: Katholieke Universiteit Leuven.
- . 1998a. "Security! What Do You Mean? From Concept to Thick Signifier". *European Journal of International Relations* 4 (2): 226–55.
- . 1998b. "Revisiting Copenhagen: Or, On the Creative Development of a Security Studies Agenda in Europe". *European Journal of International Relations* 4 (4): 479–505.

- . 2000. "The European Union and the Securitization of Migration". *JCMS: Journal of Common Market Studies* 38 (5): 751–77.
- . 2002. "Defining Social Constructivism in Security Studies: The Normative Dilemma of Writing Security". *Alternatives: Global, Local, Political* 27 (1): 41–62.
- . 2006. *The Politics of Insecurity: Fear, Migration, and Asylum in the EU*. London ; New York: Routledge.
- . 2011. "What's in an Act? On Security Speech Acts and Little Security Nothings". *Security Dialogue* 42 (4–5): 371–83.
- Ibrahim, Maggie. 2005. "The Securitization of Migration: A Racial Discourse". *International Migration* 43 (5): 163–87.
- Jackson, Nicole J. 2006. "International Organizations, Security Dichotomies and the Trafficking of Persons and Narcotics in Post-Soviet Central Asia: A Critique of the Securitization Framework". *Security Dialogue* 37 (3): 299–317.
- Jahn, Egbert, Pierre Lemaitre, & Ole Wæver. 1987. *Concepts of Security: Problems of Research on Non-Military Aspects*. Copenhagen: Copenhagen Peace Research Institute.
- Jantsch, Erich. 1967. *Technological Forecasting in Perspective*. Paris: OECD.
- Jervis, Robert. 2017 [1976]. *Perception and Misperception in International Politics*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Joseph, Jonathan. 2014. "The Impact of Roy Bhaskar and Critical Realism on International Relations". *E-International Relations* 11.12.2014. <https://www.e-ir.info/2014/12/11/the-impact-of-roy-bhaskar-and-critical-realism-on-international-relations/>. Luettu 24.9.2018.
- Jouvenel, Bertrand de. 1967. *The Art of Conjecture*. London: Weidenfeld and Nicolson.
- Jungk, Robert, & Johan Galtung, toim. 1970. *Mankind 2000*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Juslén, Jyri. 2018. Neuvotteleva virkamies, ympäristöministeriö. Haastattelu 3.7.2018. Aineisto tekijän hallussa.
- Kahn, H. 1965. *On Escalation: Metaphors and Scenarios*. New York: Praeger.
- Kahn, Herman, & Anthony J. Wiener. 1967. *The Year 2000: A Framework for Speculation on the Next Thirty-three Years*. New York: Macmillan.
- Kaivo-Oja, Jari. 1996. "Tulevaisuutta ei tarvitse rakentaa nollapisteestä: skenaarioiden laatijoiden välistä keskustelua kannattaisi syventää". *Futura* 1996 (15).
- Kalliomaa, Mika. 2018. Johtaja, Maanpuolustuskurssit. Haastattelu 26.6.2018. Aineisto tekijän hallussa.
- Kalyvas, Andreas. 2008. *Democracy and the Politics of the Extraordinary: Max Weber, Carl Schmitt, and Hannah Arendt*. Cambridge ; New York: Cambridge University Press.
- Kangas, Anni. 2014. "Gloaalikaupunkiraporttien kurittamat". *Kosmopolis* 44 (2): 36–53.
- . 2017. "Global Cities, International Relations and the Fabrication of the World". *Global Society* 31 (4): 531–50.
- Kansainliitto. 1933. "Convention on Rights and Duties of States Adopted by Seventh International Conference of American States". No. 3802. Allekirjoitettu Montevideossa 26.12.1933.
- Kaya, Ayhan. 2009. *Islam, Migration and Integration the Age of Securitization*. Houndmills: Palgrave Macmillan.

- Kent, Alexandra. 2006. "Reconfiguring Security: Buddhism and Moral Legitimacy in Cambodia". *Security Dialogue* 37 (3): 343–61.
- Kiiski Kataja, Elina. 2016. *Megatrendit 2016 – Tulevaisuus tapahtuu nyt*. Helsinki: Sitra.
- King, Anthony D. 1990. *Global Cities: Post-Imperialism and the Internationalization of London*. London ; New York: Routledge.
- Kissinger, Henry A. 2013. *A World Restored Metternich, Castlereagh and the Problems of Peace 1812-22*. Brattleboro: Echo Point Books & Media.
- Klauser, Francisco R. 2012. "Commonalities and Specificities in Mega-Event Securitization: The Example of Euro 2008 in Austria and Switzerland". *Routledge Online Studies on the Olympic and Paralympic Games* 1 (34): 120–36.
- Klein, Bradley S. 2010. *Strategic Studies and World Order*. Cambridge, GBR: Cambridge University Press.
- Knox, Paul L., & Peter J. Taylor, toim. 1995. *World Cities in a World-System*. Cambridge ; New York: Cambridge University Press.
- Koç, Mustafa. 1999. *For Hunger-Proof Cities: Sustainable Urban Food Systems*. Ottawa: International Development Research Centre.
- Kosunen, Sonja, & Jaakko Kauko. 2016. "Valtasuhteet tutkimushaastattelussa". *Politiikka* 58 (1): 27–40.
- Krause, Keith. 1996. "Insecurity and State Formation in the Global Military Order: The Middle Eastern Case". *European Journal of International Relations* 2 (3): 319–54.
- Krause, Keith, & Michael C. Williams. 1996. "Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods". *Mershon International Studies Review* 40 (2): 229–54.
- . , toim. 1997. *Critical Security Studies: Concepts and Cases*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Kumpula, Kristiina. 2018. Pääsihteeri, Suomen Punainen Risti. Haastattelu 20.7.2018. Aineisto tekijän hallussa.
- Kuosa, Tuomo. 2014. *Towards Strategic Intelligence – Foresight, Intelligence, and Policy-Making*. Helsinki: Dynamic Futures.
- Kurki, Milja. 2008. *Causation in International Relations: Reclaiming Causal Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kuusi, Osmo. 1999. "Expertise in the Future Use of Generic Technologies: Epistemic and Methodological Considerations Concerning Delphi Studies". Helsinki: Helsinki School of Economics and Business Administration.
- Lee, Taedong. 2013. "Global Cities and Transnational Climate Change Networks". *Global Environmental Politics* 13 (1): 108–27.
- Leipziger, Danny, & Shahid Yusuf. 2014. "Making City Lights Burn Brighter". *VOX* 3.3.2014. <http://voxeu.org/article/making-city-lights-burn-brighter>. Luettu 14.7.2018.
- Lemanski, Charlotte. 2007. "Global Cities in the South: Deepening Social and Spatial Polarisation in Cape Town". *Cities* 24 (6): 448–61.
- Liebowitz, Jay, toim. 2006. *Strategic Intelligence: Business Intelligence, Competitive Intelligence, and Knowledge Management*. Boca Raton, FL: Auerbach Publications.
- Limnell, Jarno, & Jaakko Iloniemi. 2018. "Uhkakuvat". *Docendo* syyskuu 2018. <https://www.docendo.fi/uhkakuvat-jaakko-iloniemi-jarno-limnell.html>. Luettu 5.10.2018.

- Linklater, Andrew. 1998. *The Transformation of Political Community: Ethical Foundations of the Post-Westphalian Era*. Columbia: University of South Carolina Press.
- Lippert, Randy K, & Kevin Walby. 2013. *Policing Cities: Urban Securitization and Regulation in a Twenty-First Century World*. Abingdon: Routledge.
- Littig, Beate. 2009. "Interviewing the Elite – Interviewing Experts: Is There a Difference?" Teoksessa *Interviewing Experts*. London: Palgrave Macmillan.
- Lowenthal, Mark M., & Robert M. Clark, toim. 2016. *The Five Disciplines of Intelligence Collection*. Thousand Oaks, California: CQ Press.
- Lähellä kaupungissa. 2018. "Missä on keskusta?" *Lähellä kaupungissa* 2018. <http://www.lahellakaupungissa.fi/paikat/keskustat/perinteinen-keskusta/missa-on-keskusta/>. Luettu 21.10.2018.
- Lähteenoja, Pentti. 2018. Ylijohtaja, Tieto- ja tutkimustoimiala, maa- ja metsätalousministeriö. Haastattelu 21.6.2018. Aineisto tekijän hallussa.
- Machimura, Takashi. 1992. "The Urban Restructuring Process in Tokyo in the 1980s: Transforming Tokyo into a World City". *International Journal of Urban and Regional Research* 16 (1): 114–28.
- Malaska, Pentti. 2013. "Tulevaisuustietoisuudesta ja tulevaisuudesta tietämisestä". Teoksessa *Miten tutkimme tulevaisuuksia?* Helsinki: Tulevaisuuden tutkimuksen seura.
- Mann, Michael. 1986. *The Sources of Social Power*. Cambridge ; New York: Cambridge University Press.
- Mannermaa, Mika. 1991. *Evolutionaarinen tulevaisuudentutkimus: tulevaisuudentutkimuksen paradigmojen ja niiden metodologisten ominaisuuksien tarkastelua*. Helsinki: Tulevaisuuden tutkimuksen seura.
- Marcuse, Peter. 2006. "Security or Safety in Cities? The Threat of Terrorism after 9/11". *International Journal of Urban and Regional Research* 30 (4): 919–29.
- Masini, Eleonora. 1993. *Why Futures Studies?* London: Grey Seal.
- Massey, Doreen. 2013. *World City*. New York, NY: John Wiley & Sons.
- May, Jon, Jane Wills, Kavita Datta, Yara Evans, Joanna Herbert, & Cathy McIlwaine. 2007. "Keeping London Working: Global Cities, the British State and London's New Migrant Division of Labour". *Transactions of the Institute of British Geographers* 32 (2): 151–67.
- McDonald, David A. 2012. *World City Syndrome: Neoliberalism and Inequality in Cape Town*. Hoboken: Taylor and Francis.
- McDonald, Matt. 2008. "Securitization and the Construction of Security". *European Journal of International Relations* 14 (4): 563–87.
- McDowell, Don. 2009. *Strategic Intelligence: A Handbook for Practitioners, Managers, and Users*. Lanham, Md: Scarecrow Press.
- McSweeney, Bill. 1996. "Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School". *Review of International Studies* 22 (01): 81.
- . 1998. "Durkheim and the Copenhagen School: A Response to Buzan and Wæver". *Review of International Studies* 24 (1): 137–40.
- Meadows, Donella H., Dennis L. Meadows, Jørgen Randers, & William W. Behrens III. 1972. *The Limits to Growth: A Report for the Club of Rome's Project on the Predicament of Mankind*. New York: Universe Books.

- Meuronen, Ari-Pekka. 2018. Turvallisuus- ja riskienhallintapäällikkö, Lappeenrannan kaupunki. Haastattelu 18.6.2018. Aineisto tekijän hallussa.
- Meristö, Tarja. 1991. *Skenaariotyöskentely yrityksen johtamisessa*. Helsinki: Tulevaisuuden tutkimuksen seura.
- Michaels, Guy, Ferdinand Rauch, & Stephen Redding. 2009. "Rethinking Urbanisation". *VOX* 3.1.2009. <http://voxeu.org/article/rethinking-urbanisation>. Luettu 7.6.2018.
- Miles, Ian. 1986. "Scenario Analysis: Contrasting Visions of the Future". Teoksessa *Reclaiming the Future: A Manual on Future Studies for African Planners*. London: Tycooly.
- Mintzberg, Henry. 2014. *Rise and Fall of Strategic Planning*. New York: Free Press.
- Möller, Frank. 2007. "Photographic Interventions in Post-9/11 Security Policy". *Security Dialogue* 38 (2): 179–96.
- Nagel, Caroline. 2005. "Skilled Migration in Global Cities from 'Other' Perspectives: British Arabs, Identity Politics, and Local Embeddedness". *Geoforum* 36 (2): 197–210.
- Neocleous, Mark. 2006. "From Social to National Security: On the Fabrication of Economic Order". *Security Dialogue* 37 (3): 363–84.
- Nikula, Nuutti. 2018. Analyytikko, Huoltovarmuuskeskus. Haastattelu 25.6.2018. Aineisto tekijän hallussa.
- Nyman, Jonna. 2013. "Securitization Theory". Teoksessa *Critical Approaches to Security*. London: Routledge.
- Olds, Kris, & Henry Yeung. 2004. "Pathways to Global City Formation: A View from the Developmental City-State of Singapore". *Review of International Political Economy* 11 (3): 489–521.
- Pakarinen, Pia. 2018. Apulaispormestari, Helsingin kaupunki. Haastattelu 18.7.2018. Aineisto tekijän hallussa.
- Parnreiter, Christof. 2010. "Global Cities in Global Commodity Chains: Exploring the Role of Mexico City in the Geography of Global Economic Governance". *Global Networks* 10 (1): 35–53.
- Patomäki, Heikki. 2002. *After International Relations: Critical Realism and the (Re)Construction of World Politics*. London ; New York: Routledge.
- . 2015. "Absenting the Absence of Future Dangers and Structural Transformations in Securitization Theory". *International Relations* 29 (1): 128–36.
- Patomäki, Heikki, & Colin Wight. 2000. "After Postpositivism? The Promises of Critical Realism". *International Studies Quarterly* 44 (2): 213–37.
- Popper, Karl R. 1979 [1972]. *Objective Knowledge: An Evolutionary Approach*. Oxford : New York: Clarendon Press ; Oxford University Press.
- Purcell, Mark. 2003. "Citizenship and the Right to the Global City: Reimagining the Capitalist World Order". *International Journal of Urban and Regional Research* 27 (3): 564–90.
- Rescher, Nicholas. 1998. *Predicting the Future: An Introduction to the Theory of Forecasting*. Albany: State University of New York Press.
- Rhyne, Russell. 1995. "Field Anomaly Relaxation". *Futures* 27 (6): 657–74.
- Robinson, Jennifer. 2002. "Global and World Cities: A View from off the Map". *International Journal of Urban and Regional Research* 26 (3): 531–54.

- . 2006. *Ordinary Cities: Between Modernity and Development*. London ; New York: Routledge.
- Roe, Paul. 2008. "Actor, Audience(s) and Emergency Measures: Securitization and the UK's Decision to Invade Iraq". *Security Dialogue* 39 (6): 615–35.
- . 2012. "Is Securitization a 'Negative' Concept? Revisiting the Normative Debate over Normal versus Extraordinary Politics". *Security Dialogue* 43 (3): 249–66.
- Rokem, Jonathan, & Camillo Boano. 2017. *Urban Geopolitics: Rethinking Planning in Contested Cities*. London: Routledge.
- Royo-Mariné, Albert. 2018. Yhteiskuntasuhdekonsultti, freelancer. Haastattelu 11.7.2018. Aineisto tekijän hallussa.
- Rubin, Anita. 2004. *TOPI – Tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaali*. Turku: Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto. <https://tulevaisuus.fi>. Luettu 15.10.2018.
- . 2011. *Scenario Working: Morphological Futures Studies*. Esitelmä 25.2.2011. Turku: Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto.
- . 2015. "Skenaariotyöskentely tulevaisuuskientutkimuksessa". *Metodix* 31.1.2015. <https://metodix.fi/2015/01/31/skenaariotyoskentely-tulevaisuuskientutkimuksessa/>. Luettu 17.9.2018.
- Ruusuvuori, Johanna, Pirjo Nikander, & Matti Hyvärinen. 2010. *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino.
- Sassen, Saskia. 2001 [1991]. *The Global City: New York, London, Tokyo*. Princeton, N.J: Princeton University Press.
- Schmidt-Thomé, Kaisa. 2017. Vanhempi tutkija, Demos Helsinki. Haastattelu 6.3.2017. Aineisto tekijän hallussa.
- Schmitt, Carl. 1985 [1922]. *Political Theology: Four Chapters on the Concept of Sovereignty*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- . 2007 [1932]. *The Concept of the Political*. Chicago: University of Chicago Press.
- Schou Tjalve, Vibeke. 2011. "Designing (De)Security: European Exceptionalism, Atlantic Republicanism and the 'Public Sphere'". *Security Dialogue* 42 (4–5): 441–52.
- Schwartz, Peter. 1991. *The Art of the Long View*. New York: Doubleday/Currency.
- Scott, Allen J. 2001a. "Globalization and the Rise of City-Regions". *European Planning Studies* 9 (7): 813–26.
- . , toim. 2001b. *Global City-Regions: Trends, Theory, Policy*. Cambridge ; New York: Oxford University Press.
- Seppälä, Yrjö. 1984. *84 tuhatta tulevaisuutta*. Helsinki: Gaudeamus.
- Shatkin, Gavin. 2007. "Global Cities of the South: Emerging Perspectives on Growth and Inequality". *Cities* 24 (1): 1–15.
- Sheikh, Mona Kanwal. 2014. "The Religious Challenge to Securitisation Theory". *Millennium: Journal of International Studies* 43 (1): 252–72.
- Smith, Michael P. 2001. *Transnational Urbanism: Locating Globalization*. Malden, Mass: Blackwell Publishers.
- Smith, Richard G. 2003. "World City Actor-Networks". *Progress in Human Geography* 27 (1): 25–44.
- Stern, Maria. 2006. "'We' the Subject: The Power and Failure of (In)Security". *Security Dialogue* 37 (2): 187–205.

- Stetter, Stephan, Eva Herschinger, Thomas Teichler, & Mathias Albert. 2011. "Conflicts about Water: Securitizations in a Global Context". *Cooperation and Conflict* 46 (4): 441–59.
- Stritzel, Holger. 2007. "Towards a Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond". *European Journal of International Relations* 13 (3): 357–83.
- . 2012. "Securitization, Power, Intertextuality: Discourse Theory and the Translations of Organized Crime". *Security Dialogue* 43 (6): 549–67.
- Taipale, Kaarin. 2018. Kaupunkitutkija, freelancer. Haastattelu 27.6.2018. Aineisto tekijän hallussa.
- Taureck, Rita. 2006. "Securitization Theory and Securitization Studies". *Journal of International Relations and Development* 9 (1): 53–61.
- Taylor, Peter J. 2000. "World Cities and Territorial States under Conditions of Contemporary Globalization". *Political Geography* 19 (1): 5–32.
- . 2004. "The New Geography of Global Civil Society: NGOs in the World City Network". *Globalizations* 1 (2): 265–77.
- . 2010. "Specification of the World City Network". *Geographical Analysis* 33 (2): 181–94.
- Taylor, Peter J., Gilda Catalano, & David R. Walker. 2002. "Measurement of the World City Network". *Urban Studies* 39 (13): 2367–76.
- Taylor, Peter J., & Ben Derudder. 2015. *World City Network: A Global Urban Analysis*. London: Routledge.
- Taylor, Peter J., Ben Derudder, Pieter Saey, & Frank Witlox, toim. 2007. *Cities in Globalization: Practices, Policies and Theories*. London ; New York: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Taylor, Peter J., David R. Walker, Gilda Catalano, & Michael Hoyler. 2002. "Diversity and Power in the World City Network". *Cities* 19 (4): 231–41.
- Terämä, Emma. 2018. Johtaja, Kestävä kaupungistuminen, Suomen ympäristökeskus. Haastattelu 3.7.2018. Aineisto tekijän hallussa.
- Theiler, Tobias. 2003. "Societal Security and Social Psychology". *Review of International Studies* 29 (02).
- Thomsen, Jacob A. 1997. "Carl Schmitt – The Hobbesian of The 20th Century?" *MARS/SocialThought & Research* 20 (1–2): 5–28.
- Tynkkynen, Veli-Pekka. 2018. Venäjän ympäristöpolitiikan professori, Helsingin yliopisto. Haastattelu 25.6.2018. Aineisto tekijän hallussa.
- Vaughn, Jocelyn. 2009. "The Unlikely Securitizer: Humanitarian Organizations and the Securitization of Indistinctiveness". *Security Dialogue* 40 (3): 263–85.
- Villumsen Berling, Trine. 2011. "Science and Securitization: Objectivation, the Authority of the Speaker and Mobilization of Scientific Facts". *Security Dialogue* 42 (4–5): 385–97.
- Vuori, Juha A. 2008. "Illocutionary Logic and Strands of Securitization: Applying the Theory of Securitization to the Study of Non-Democratic Political Orders". *European Journal of International Relations* 14 (1): 65–99.
- . 2010. "A Timely Prophet? The Doomsday Clock as a Visualization of Securitization Moves with a Global Referent Object". *Security Dialogue* 41 (3): 255–77.
- Wallerstein, Immanuel. 2002 [1979]. *The Capitalist World-Economy: Essays*. Cambridge: Cambridge Univ. Press.

- Walt, Stephen M. 1991. "The Renaissance of Security Studies". *International Studies Quarterly* 35 (2): 211.
- Waltz, Kenneth N. 2001. *Man, the State, and War: A Theoretical Analysis*. New York: Columbia University Press.
- Watson, Scott. 2011. "The 'Human' as Referent Object?: Humanitarianism as Securitization". *Security Dialogue* 42 (1): 3–20.
- Weber, Max. 1965 [1919]. *Politics as a Vocation*. Philadelphia: Fortress Press.
- . 1971 [1921]. *Économie et société*. Paris: Plon.
- Wight, Colin. 2009. *Agents, Structures and International Relations Politics as Ontology*. Cambridge; New York; Melbourne: Cambridge University Press.
- Wilkinson, Claire. 2007. "The Copenhagen School on Tour in Kyrgyzstan: Is Securitization Theory Useable Outside Europe?" *Security Dialogue* 38 (1): 5–25.
- Williams, Michael C. 1998. "Modernity, Identity and Security: A Comment on the 'Copenhagen controversy'". *Review of International Studies* 24 (3): 435–39.
- . 2003. "Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics". *International Studies Quarterly* 47 (4): 511–31.
- . 2011. "Securitization and the Liberalism of Fear". *Security Dialogue* 42 (4–5): 453–63.
- Wittgenstein, Ludwig. 2010. *Philosophical Investigations*. Chicester, UK: John Wiley and Sons.
- Wolfers, Arnold. 1952. "'National Security' as an Ambiguous Symbol". *Political Science Quarterly* 67 (4): 481.
- . 1962. *Discord and Collaboration: Essays on International Politics*. Baltimore: Johns Hopkins Press.
- Wu, Fulong. 2000. "The Global and Local Dimensions of Place-Making: Remaking Shanghai as a World City". *Urban Studies* 37 (8): 1359–77.
- Wyn Jones, Richard. 1999. *Security, Strategy, and Critical Theory*. Boulder, Colo: Lynne Rienner Publishers.
- Wæver, Ole. 1989. "Security, the Speech Act: Analysing the Politics of a Word". *Copenhagen Peace Research Institute, Working Paper* 1989 (kesäkuu): 1–56.
- . 1995a. "Power, Principles and Perspectivism: Understanding Peaceful Change in Post-Cold War Europe". Teoksessa *Peaceful Changes in World Politics*. Tampere: Tampere Peace Research Institute.
- . 1995b. "Securitization and Desecuritization". Teoksessa *On Security*. New York: Columbia University Press.
- . 1996. "European Security Identities". *JCMS: Journal of Common Market Studies* 34 (1): 103–32.
- . 1998. "The Sociology of a Not So International Discipline: American and European Developments in International Relations". *International Organization* 52 (4): 687–727.
- . 1999. "Securitizing Sectors? Reply to Eriksson". *Cooperation and Conflict* 34 (3): 334–40.
- . 2003. "Securitization: Taking Stock of a Research Programme in Security Studies". *University of Chicago, Program on International Politics, Economics, and Security* 2003 (maaliskuu): 1–36.

- . 2008a. "Peace and Security: Two Evolving Concepts and Their Changing Relationship". Teoksessa *Globalization and Environmental Challenges*. Berlin ; Heidelberg: Springer.
- . 2008b. "The Changing Agenda of Societal Security". Teoksessa *Globalization and Environmental Challenges*. Berlin ; Heidelberg: Springer.
- . 2011. "Politics, Security, Theory". *Security Dialogue* 42 (4–5): 465–80.
- Wæver, Ole, Barry Buzan, Morten Kelstrup, & Pierre Lemaitre, toim. 1993. *Identity, Migration, and the New Security Agenda in Europe*. New York: St. Martin's Press.
- Yacobi, Haim. 2009. "Towards Urban Geopolitics". *Geopolitics* 14 (3): 576–81.
- Yeoh, Brenda, Shirlena Huang, & Katie Willis. 2000. "Global Cities, Transnational Flows and Gender Dimensions: The View from Singapore". *Tijdschrift Voor Economische En Sociale Geografie* 91 (2): 147–58.
- Yhdistyneet kansakunnat. 2014. *World Urbanization Prospects: The 2014 Revision (ST/ESA/SER.A/352)*. New York: Yhdistyneet kansakunnat.
- Ylönen, Matti. 2016. "Cities as World-Political Actors? The "Tax Haven-Free" Cities Initiative and the Politics of Public Procurement". *Palgrave Communications* 2 (16041).
- Yusuf, Shahid, & Weiping Wu. 2002. "Pathways to a World City: Shanghai Rising in an Era of Globalisation". *Urban Studies* 39 (7): 1213–40.

LIITTEET

Liite 1

Haastattelurunko

Kaupunki turvallisuuden kohteena: tulevaisuusskenaarioita Euroopan turvallisuusympäristöstä vuonna 2040

1. Aluksi: Esittele itsesi lyhyesti sekä kerro taustastasi ja tämänhetkisestä tehtävästäsi.

TURVALLISUUS & UHAT

2. Kuvaile nykyistä turvallisuusympäristöä. Kaupungeissa / Kansallisesta näkökulmasta / Alueellisella tasolla / Kansainvälisesti
3. Mitkä ovat keskeisiä tekijöitä turvallisuuskäsitteen laajenemisessa?
4. Mitkä ovat keskeisimmät muutokset ja trendit, jotka vaikuttavat turvallisuuteen kaupungeissa? Tällä hetkellä / Pitkällä aikavälillä
5. Mitä kaupungit voivat tehdä ennaltaehkäistäkseen uhkia ja varautuakseen niihin? Missä asioissa kaupungit ovat valtiosta riippuvaisia turvallisuuden takaamisessa?

KAUPUNGIT & ELINYMPÄRISTÖT

6. Miten määrittelet kaupungin ja maaseudun eron?
7. Miten turvallisuuskäsitteen laajentuminen näkyy kaupunkien kehityksessä?
8. Miten kaupungit näkevät oman roolinsa turvallisuustoimijoina suhteessa valtioon? Tällä hetkellä / Pitkällä aikavälillä
9. Millaisia mahdollisuuksia kaupungeilla on osallistua turvallisuusympäristön vaikuttamiseen tulevaisuudessa?

POLIITTINEN JÄRJESTELMÄ & HALLINTA

10. Miten arvioit globaalien kaupunkiverkostojen merkitystä? Mitä hyötyjä ja lisäarvoa kaupungit hakevat verkostoista?
11. Voivatko kaupunkiverkostot vastata sellaisiin turvallisuusongelmiin, mihin valtiot eivät?
12. Millaisia mahdollisuuksia kaupunkiverkostoilla on tulevaisuudessa? Miten ne vaikuttavat valtion hallinnan kehitykseen?
13. Miten suhde kaupunkien ja valtion välillä kehittyy tulevaisuudessa?

KULTTUURI & SOSIAALISET SUHTEET

14. Miten kaupunkilainen elämäntapa ja identiteetti ovat kehittyneet viimeisten 10–15 vuoden aikana? Entä miten kansalliset identiteetit ovat kehittyneet?
15. Mitkä tekijät vaikuttavat kaupunki-identiteettien kehitykseen? Miten ne liittyvät turvallisuuteen?

16. Miten kaupunkilainen identiteetti kehittyy tulevaisuudessa?
17. Miten arvioit alueen tai alueellisten toimijoiden roolia identiteetin ja elämäntapojen kehittymisessä?

TALOUSJÄRJESTELMÄ & YRITYSTOIMINTA

18. Mihin kaupunkien taloudellinen elinvoimaisuus perustuu?
19. Miten talousjärjestelmä liittyy turvallisuuteen?
20. Mikä on suurin kaupunkien elinvoimaisuuden haaste tulevaisuudessa?
21. Miten kaupunkien taloudellinen elinvoimaisuus liittyy valtiontalouteen?

PITKÄN AIKAVÄLIN KEHITYSKULUT

22. Kuinka merkittävänä pidät alla olevia trendejä? Miten arvioit niiden vaikutusta turvallisuuteen tulevaisuudessa?
  - a. Väestönkasvu / Väestön vanheneminen
  - b. Kaupungistuminen
  - c. Talouskasvun haasteet
  - d. Individualismi
  - e. Ilmastonmuutos
  - f. Demokratian rapautuminen
  - g. Sodankäynnin kompleksiteetin ja asymmetrian lisääntyminen
  - h. Niukkenevat luonnonvarat
  - i. Teknologian kehitys
  - j. Moninapainen maailmanjärjestys
  - k. Mielenterveysongelmien lisääntyminen / Kroonisten sairauksien lisääntyminen
  - l. Monikulttuurisuus
23. Lopuksi: Jäikö mieleen jotain, mitä haluaisit lisätä tai kommentoida?

Liite 2

Tulevaisuustaulukon taustaoletukset

---

1. Väestönkehitys jatkuu nykyisten ennusteiden mukaan eli väestönkasvu on voimakkainta köyhimmillä alueilla.
  2. Muuttoliike lisääntyy eteläiseltä pallonpuoliskolta pohjoiselle ja Eurooppaan tulee suuria määriä maahanmuuttajia vuoteen 2040 mennessä.
  3. Ilmastonmuutos aiheuttaa vakavia seurauksia kaikkein positiivisimmissakin tulevaisuuskehityksissä, joissa sen torjuntaan ja sopeutumiseen panostetaan.
  4. Vuoteen 2040 mennessä riippuvuus maaseudusta ruoantuotannossa ei ole kokonaan kadonnut.
  5. Ihminen on olemukseltaan sosiaalinen laji, joten sosiaalisen kanssakäymisen ja fyysisen läsnäolon merkitys ei katoa koskaan kokonaan.
  6. Ongelmat puhtaan veden, ruoan ja energian saannissa ratkaistaan jollain tavalla, koska ihmiskunta on niistä riippuvainen.
  7. Euroopassa säilyy demokraattinen päätöksentekojärjestelmä jollain hallinnan tasolla ja jossain muodossa.
-

Liite 3

Ristivaikutusanalyysi: Kohtaamisten kaupunginosat

Fyysisen läsnäolon merkitys	Ilmastonmuutos	Kaupungistuminen	Eriarvoistuminen	Ensisijainen identiteetti	Suhtautuminen maahanmuuttoon	Talouskasvu-ajattelu
Korostuu	Torjunta ja sopeutuminen epäonnistuu	~~Kiihtyy vastakkaisiksi~~	Vähenee	Paikallinen identiteetti	Näyttäytyy uhkana	Materialistinen näkemys korostuu
~~Polarisoituu~~	Ei vaikutu	~~Häviää~~	Pysyy samana	~~Maakunnallinen tai paikallinen identiteetti~~	Suhtautuminen polarisoituu	Ei vaikutu
~~Vähenee~~	Torjunta ja sopeutuminen onnistuu hyvin	Pysyy samana	Lisääntyy	~~Ajueellinen tai maantieteellinen identiteetti~~	Näyttäytyy mahdollisuutena	Materialismi kyseenalaistetaan
~~Katoaa lähes kokonaan~~		Kiihtyy		Globaali identiteetti		

Ristivaikutusanalyysi: Universaalit valtiot

Fyysisen läsnäolon merkitys	Ilmastonmuutos	Kaupungistuminen	Eriarvoistuminen	Ensisijainen identiteetti	Suhtautuminen maahanmuuttoon	Taloukasvu-ajattelu
~~Korostuu~~	Torjunta ja sopeutuminen epäonnistuu	~~Kääntyy vastakkaisiksi~~	Vähenee	~~Paikallinen identiteetti~~	Näyttäytyy uhkana	Materialistinen näkemys korostuu
Polarisoituu	Ei vaikuta	Hidastuu	Pysyy samana	Maakunnallinen tai kansallinen identiteetti	Suhtautuminen polarisoituu	Ei vaikuta
~~Vähenee~~	Torjunta ja sopeutuminen onnistuu hyvin	Pysyy samana	Lisääntyy	Alueellinen tai maanosan identiteetti	Näyttäytyy mahdollisuutena	Materialismi kyseenalaistetaan
~~Katoaa lähes kokonaan~~		~~Kiihtyy~~		~~Globaali identiteetti~~		

Ristivaikutusanalyysi: Globaalit alakeskukset

Fyysisen läsnäolon merkitys	Ilmastonmuutos	Kaupungistuminen	Eriarvoistuminen	Ensisijainen identiteetti	Suhtautuminen maahanmuuttoon	Taloukasvuajattelu
~~Korostuu~~	Torjunta ja sopeutuminen epäonnistuu	Kääntyy vastakkaiseksi	Vähenee	~~Paikallinen identiteetti~~	~~Näyttäytyy uhkana~~	Materialistinen näkemys korostuu
~~Polarisoituu~~	Ei vaikutu	Hidastuu	Pysyy samana	~~Maakunnallinen tai kansallinen identiteetti~~	~~Suhtautuminen polarisoituu~~	Ei vaikutu
Vähenee	Torjunta ja sopeutuminen onnistuu hyvin	~~Pysyy samana~~	Lisääntyy	Alueellinen tai maanosan identiteetti	Näyttäytyy mahdollisuutena	Materialismi kyseenalaistetaan
Katoaa lähes kokonaan		~~Kiihtyy~~		Globaali identiteetti		